

Uvodnik

Danijel Devetak

Poznamo abc?

Boj proti nepismenosti še zdaleč ni izbojevan. Tu ne mislim na 750 milijonov ljudi, ki na svetu - zlasti v revnejših državah - ne znajo ne pisati ne brati, in niti na starejše osebe v naši sredi, ki iz najrazličnejših razlogov niso imele možnosti opraviti obvezno šolanje. Mislim na današnje mlade in odrasle, med katerimi je vse več takih, ki berejo in pišejo na tako omejen način, da se s težavo orientirajo v sodobnem svetu. Kdor pozna samo abecedo, danes res težko živi. Opazujte, s kakšno lahkoto se ljudje znajdejo v stiski, ko morajo na poštnem uradu izpolniti položnico, ali ko v marketu zbegano stojijo pred tehtnico z zaslonom na dotik, kjer morajo določiti ceno dveh paradiznikov in treh kumaric. Dejstvo, da na železniški postaji raje čakajo v dolgi vrsti pred okencem, kot pa bi izkoristili avtomate, tudi marsikaj pove. So ljudje, ki ne znajo pravilno napisati niti pet stavkov, ko iščejo službo, kaj šele, ko bi se kot občani radi obrnili na javno upravo, ker manjka žarnica na ulici pred njihovim domom. Unesco govori o "funkcionalnih analfabetih", pojavu, ki se vse bolj širi in o katerem malokdo razmišlja. Na podlagi izsledkov mednarodnih raziskovalcev naj bi bilo v Italiji takih vsaj tretjina prebivalstva, če ne več. Na zatožni klopi je v prvi vrsti šolski sistem, kajti rezultati v drugih evropskih državah še zdaleč niso tako dramatični.

Zaskrbljujoča je tudi druga oblika dezorientacije, ki jo v veliki meri povzročajo mediji: zmedenost ljudi, ki več ne znajo presoditi, kaj je prav in kaj ni prav, kaj je modro in kaj je "slo čez mero". Od pamtikeva je znano, da je "nevedno" ljudstvo najlažje obvladovati in usmerjati; k temu prispevajo upadanje bralne kulture, ki že samo po sebi kaže na kulturno stopnjo posameznika in naroda, pa tudi nezadostno, površinsko in namenoma izkrivljeno informiranje javnosti. Strokovnjaki menijo, da smo danes v tem smislu - zlasti "po zaslugi" 30-letnega vpliva (komercialne) televizije - priče pravi kulturni regresiji. Znano je, da samo redki mladi berejo časopise in da se na knjižnih policah nabira prah. Da pa številni odrasli državljani niti ne vedo, na katere države meji Italija, je dokaj hudo. Najhuje pa je, da imajo zelo revno splošno kulturo tudi številni politiki, ki predstavljajo državljane v parlamentu.

Poneumljanje je osnova vsakega totalitarizma, osnovni ideološki program oblasti, ki želi vedriti in oblačiti. Samo tako si lahko razlagamo dejstvo, da več kot 70 odstotkov Italijanov kljub vsemu še vedno podpira znanega politika, najbogatejšega Italijana, že petnajst let stalnega "gosta" sodišč, ki vseskozi napada časnikarje in sodnike ter je že spet izjavil, da je parlament nekoristen. O tem, v kakšni državi živimo, priča tudi podatek, da se ta podpora ni niti najmanj skrhal, potem ko ga je žena označila za bolnika, obsejana z mladoletnicami, potem ko je vsem na dlani, da je v njegovih izjavah polno nedoslednosti, pa tudi potem, ko je spet prišla na dan afera o odvetniku Millsu, ki naj bi ga premier podkupil, da bi krivo pričal v sodnem procesu. Televizija - kot tudi drugi množični mediji - je čudovito sredstvo. Treba je samo pritisniti na gumb. Nas informira in zabava, sprošča in razvedri, pa tudi odganja tišino in samoto ter z njima sposobnost kritičnega razmišljanja. Živi z nami in v nas. Ljudstvo si želi kruha in iger, lepih deklet in hitrega zaslužka, resničnostnih showov, ki z vsakdanjostjo navadnih ljudi nimajo nič opraviti. Zato raje sanja o tem, česar nikdar ne bo imelo, kot pa bi se spopadlo z edino resničnostjo. Z življenjem, ki ga živimo tu in sedaj.

V tem duhu se pred upravnimi in evropskimi volitvami zdramimo, podprimo sile in ljudi, ki v tem norem svetu še imajo glavo na vratu in si prizadevajo za zdrav razvoj skupnosti. Dokažimo, da poznamo abc našega časa in da si sami želimo pisati prihodnost!

Jubilej Moškega zbora Štmaver

Foto DPD

Romanje koprške škofije in goriške nadškofije na Sveto Goro Bodimo pristni in resnični kristjani, odprti svetu!

Vletu, posvečenem sv. Pavlu, se verniki koprške škofije in goriške nadškofije, zbrani na vsakoletnem romanju v Marijinem svetišču na Sveti Gori nad Gorico, bolje zavedamo, da smo tudi mi "poklicani, da se izpostavimo svetu in mu prinašamo odrešenje". Tako je v uvodu v slovesno mašo povedal nadškof msgr. Dino De Antoni v nedeljo, 24. maja popoldne. Čutiti moramo, da smo Kristusovi služabniki, kar pa ne izključuje, da smo obenem ponosni, da pripadamo svojemu ljudstvu. S Pavlom lahko rečemo, "da z veseljem pripradamo svojemu narodu, a brez manjvrednostnih ali večvrednostnih kompleksov". Če hočemo biti res pristni in resnični kristjani, odprti svetu, moramo "preusmeriti svoje odnose z brati".

Že 470 let prihajajo romarji na Sveto Goro, da slišijo sporočilo o upanju in vabilo k spreobrnjenju, je v homiliji naglasil škof msgr. Metod Pirih in se tako spomnil drugega jubileja, obletnice Marijinih prikazanj pastirici Urški. Svetogorsko svetišče želi biti kraj srečanja z Bogom v molitvi in hkrati kraj služenja bratom, zlasti najbolj potrebnim, revnim in trpečim. Marijin po-

gled nas spominja, da nas Bog nikdar ne zapusti. Ona nam tudi sporoča, da od nas pred Bogom nihče ni nepomemben ali nepoznan. Jezus nas namreč vabi k srečnemu življenju, ki ima poln smisel. Zato "ne podlezite življenjskim tegobam"! je prisotne pozval škof in dodal: "Ne bojte se Bogu reči svoj da, ko vas kliče, da bi mu sledili. Velikodušno odgovorite Gospodu. Samo on more izpolniti najgloblja pričakovanja vaših src". Marijino poslanstvo je poslanstvo upanja za vse ljudi našega časa, kateri koli državi ali narodu pripadamo. "Marija je zvezda našega upanja. Sredi poti našega življenja, pogosto temnih, je Marija luč našega upanja, ki razsvetljuje in pravilno usmerja našo pot". Ona nas vabi, naj tudi mi živimo nepremagljivo upanje in naj odklanjamo tiste, ki govorijo, da smo zaporniki usode. Spremlja nas s svojo materinsko skrbjo sredi dogodkov življenja posameznikov, družin in narodov. Tudi tokrat so številni zbrani v baziliki na 22. srečanju sosednjih škofij brali in poslušali beri-

la v italijanščini, slovenščini in furlanščini. Pismi so odmevale v vseh treh jezikih in še v latinščini, tako da so lahko še enkrat okusili bogastvo različnosti, skupni zaklad naše zemlje. Po obhajilu so zmolili čudovito molitev Mariji, Materi upanja, v kateri so jo prosili, naj varuje Cerkev v Evropi, ljudi tretjega tisočletja, vse kristjane, mladino in odgovorne za ljudstva. Po maši pa so v sprevedu krenili do pravega znamenja Concordia et Pax, kjer so Gospoda prosili za vse skupnosti, ki živijo na tem koščku zemlje pod varstvom Svetogorske Kraljice, da bi medsebojno spoznanje in dialog postala izraz pričevanja evangelija ljubezni. Molili so tudi za padle nasprotnih vojaških taborov, za žrtve ideoloških strasti in maščevanj, za pozabljene in vse rajne. Sveta Gora je torej še enkrat združila romarje različnih narodov, jim vlila novega upanja in jih še enkrat pozvala k spreobrnjenju; prav tako kot sv. Pavel, Jud, kristjan, odprt svetu.

Pogovor

Županski kandidat SSK na Repentabru Marko Pisani je spregovoril o prihodnjih občinskih volitvah

3

SLOVBIK
SLOVENSKI IZOBRAŽEVALNI KONZORCIJ

Danes, **28.05.2009**

otvoritveno predavanje
18.00

Prof. Jože Mencinger
**KONEC CASINŌ-
KAPITALIZMA?**

Prostor, kjer... otvoritev
sedeža
19.00

oblikujemo tvoje
ambicije

KBcenter - Gorica

Ob volitvah v Evropski parlament

Boris Pahor je kandidat vseh Slovencev

Volilna tekma za upravne in evropske volitve je v polnem teku in v medijih vsak dan sledimo izjavam in pobudam raznih kandidatov. Rad bi se nekoliko zaustavil ob volitvah za Evropski parlament in izpostavil nekaj dejstev, ki so sicer znana, vendar očitno niso še dovolj prodrli med naše ljudi. Predvsem je tu kandidat Slovenske skupnosti v povezavi z Južnotirolsko ljudsko stranko (SVP) prof. Boris Pahor. Vsi vemo, da gre za Slovence, ki ima v tem trenutku v Italiji in Evropi največjo vidljivost. Ker gre za osebnost, ki presega vse okvire strankarskega odločanja, bi bilo naravno, da bi vsi Slovenci v Italiji volili zanj. Dobro vemo, da bo njegov volilni uspeh odmeval v italijanskih in evropskih medijih in da ni vseeno, če dobi pet tisoč ali deset tisoč glasov. Nehote se bomo še enkrat preštevali. Jasnno je, da bo za širšo javnost toliko Slovencev v Italiji, kolikor glasov bo dobil Boris Pahor. Namesto da bi sledili tej logiki, pa bomo spet razpršili svoje glasove

med razne kandidate. Največje medijske pozornosti je deležen Igor Komel, ki kandidira na listi Levica in Svoboda. Glas zanj je popolnoma izgubljen, ker njegova

Foto IG

ra dne 21.5.2009 raziskavo Demos, ki napoveduje za to stranko 3,1%, Primorski dnevnik pa dne 22.5.2009 citira raziskavo ISPO, ki predvideva zanj od 1,5 do 2,5% glasov. Prav tako se zdi, po istih podatkih, da tudi stranka Komunistične prenovne ne bo dosegla štiriodstotnega praga. Tudi Boris Pahor verjetno ne bo dosegel dovolj glasov za izvolitev, ampak SVP bo gotovo izvolila svojega predstavnika v severovzhodnem volilnem okrožju (zaradi dogovora z Demokrasko stranko) in ta bo zato deloma tudi naš zastopnik. Zaradi tega dogovora bodo sli glasovi za Borisa Pahorja indirektno tudi Demokraski stranki. Kaj pa ob vseh teh dejstvih pravi slovenska komponenta pri Demokraski stranki?

Želel bi, da bi mi kdo povedal, zakaj ne bi vsi Slovenci v Italiji ob tej priložnosti dali svoj glas Borisu Pahorju!

Bernard Spazzapan

Zadnja seja med rojaki na Madžarskem

Komisija RTVS za Slovence v sosednjih državah v Porabju

V začetku leta ustanovljena komisija Radio televizije Slovenija (RTVS) je svojo zadnjo sejo sklicala kar v Porabju na Madžarskem. Člani komisije, med katerimi je tudi na Primor-

skem znano ime Marjana Terpina, so se srečali s porabskimi šolniki v Gornjem Seniku in predstavniki manjšinskih organizacij v Monoštru. Sprejel jih je tudi generalni konzul slovenskega konzulata

venstva ob reki Rabi. Član Programskega sveta RTVS Terpin (na fotografiji ob predsedniku sveta Stanetu Grandi pred gornjeseniško dvojezično osnovno šolo) je med obiskom ocenil, da so Porabski Slovenci v veliko slabšem položaju kot v drugih slovenskih sosedah. Madžarska politika je namreč do manjšine precej manj radodarna kot italijanska, kaj šele slovenska. Slovenska vlada namreč za madžarsko manjšino v Prekmurju nameni nekajkrat več denarja kot Budimpešta Porabskim Slovcem.

Tino Mamič

Dr. Stane Granda in Marjan Terpin

Na dnu...

Igor Gabrovec

Reforma da, a ne na naši koži!

"Reforma krajevnih uprav, ki jo deželna vlada napoveduje še pred koncem tega leta, mora nujno upoštevati prisotnost in interese slovenske narodne skupnosti", je odgovor deželnega svetnika SSK Igorja Gabrovca na podatke, ki jih je glede snujoče se reforme objavil tržaški italijanski tiskani dnevnik in očitno izhajajo iz pogovora s pristojno deželno odbornico Federico Seganti. "Z odbornico Segantijevo sem se prav prejšnji teden pogovarjal glede vprašanja občinskih tajnikov, ki so boleča točka v številnih, zlasti majhnih, občinskih upravah, medtem ko je stanje dobesedno dramatično v primeru slovenskih občin, saj je število slovensko govorečih tajnikov povsem nezadostno", je povedal deželni svetnik Gabrovec. Reforma je potrebna, a mora vsaka sprememba upoštevati tudi potrebe slovenske narodne skupnosti, tako kot je navedeno v 21. členu državnega zakona 38/2001, ki ga nato povzema deželni zaščitni zakon 26/2007 v svojem 14. členu.

Ob opominu OZN

Italijanska politika do migrantov

Nehvaležnost ob sočasno izgubi kolektivnega spomina na trpko usodo več desetisočev italijanskih izseljencev v belgijske, francoske, nemške in angleške rudnike ter še posebno množično izseljevanje v ZDA ter v Južno Ameriko v 19. in 20. stoletju je pripeljala do tega, da se je uradna Italija znašla na zatožni klopi zaradi brezobzirnega ravnanja z ilegalnimi pribežniki. Mednarodna

azijskega območja, temveč tudi iz novih Evropski uniji pridruženih držav članic iz Srednje in Vzhodne Evrope. Tarče so postali zlasti priseljenci iz Romunije, da ne omenjamo že tradicionalnega nasprotovanja Romom. Gre namreč za tipičen pojav nesprejemanja ljudi z različnimi življenjskimi in družbenimi navadami, ki močno zaudarja po klasičnem rasizmu. Tujim priseljencem tako odrekajo možno-

galna prisotnost tujcev kazni-va. V luči te pravne izkrivljenosti nalaga zdravnikom, da morajo prijaviti oblastem ilegalne priseljence, ki se k njim zatečejo za zdravniško pomoč. To skrajno politiko netolerantnosti najbolj brezobzirno zagovarja Severna liga, ki na tem vprašanju gradi svoj volilni konsenz in istočasno izsiljuje celotno Berlusconijevo vlado z grožnjo povzročitve vladne krize. V takšnem zaostrenem ozračju je notranji minister Maroni (pripadnik Severne lige) dal na odprtem morju prestreči barkače z afriškimi pribežniki ter jih po dosedanjih podatkih kakih 1500 z italijanskimi vojaškimi ladjami vrnil v Libijo, ker naj bi se o takšnem vračanju domenila Berlusconi in Gadafi.

Na omenjena opozorila OZN se je žalčno odzval italijanski obrambni minister La Russa (privrženec Nacionalnega zavezništva) s trditvijo, da nihče nima pravice se vtikovati v italijanske notranje zadeve. Na pritisk zunan-

nanjega ministra Frattinija se je minister La Russa moral opravičiti OZN za žaljive izjave. Omenili smo že, da italijanska kulturna javnost zgolj pasivno spremlja vladno politiko do tujih priseljencev. Edini kritični glasovi (razen strank vladne opozicije) prihajajo iz krogov cerkvene hierarhije, ki pravijo: "Odklonitev tistih pribežnikov, ki skušajo priti v Italijo, pomeni njih spet pregnati na afriške obale in na pot lakote in smrti, ki so jo že okusili". Podobno se izraža tudi zadnja številka tednika Famiglia cristiana, ki v svojem uvodniku kritično obravnava zadnje vladne ukrepe v zvezi z migranti in opozarja na nevarnost ksenofobije, v katero drsi država, in obsoja tiste parlamentarce, ki so za prigrščje volilnih glasov migrante razglasili za sovražnike. Ali gre res samo za ksenofobično retoriko?

Aljož Tul

Povejmo na glas

Namigi na zaporo meje

Prejšnji teden je Mirko Brulc, novogoriški župan in poslanec Državnega zbora Republike Slovenije, izjavil za javnost, da bi bila velika škoda, ko bi se Italija zaradi zasedanja G 8 v Trstu in Aquili odločila za zaporo meje. Kot je znano, bo Trst gostil vrh osmih industrijsko najmočnejših držav 25. in 26. junija, Aquila pa med 8. in 10. julijem. Na ta način se je izvedelo vsaj to, da se o uvedbi navedenega ukrepa razmišlja, ker slednji ni že sprejet. Možnost za zaporo meje, čeprav le v začasnem smislu, zanesljivo in nikakor ne more biti razlog za zadovoljstvo ali celo navdušenje, saj oživlja spomin na manj prijeten del preteklega življenja v obmejnem prostoru, ko je bila meja kljub vsej odprtosti vendar tisti dejavnik, ki je vedno opozarjal nase in ga je bilo treba upoštevati. Za resnični prelom s težo zgodovine je poskrbela šele schengenska Evropa, ki je z odpravo notranjih meja zagotovila razprla povsem nova in neprimerno lepša obzorja. Res je, da ob zasedanjih G 8 kar praviloma prihaja do ostrih in presenetljivo udarnih manifestacij ter protestov. Mesta, ki jih gostijo, so zato zastražena na vse možne načine, na zemlji, na morju in v zraku, tako da je že mogoče govoriti o izrednih razmerah. Ponavljajoči incidenti so sčasoma povsem zameglili temeljne razloge protestov, ki so vse bolj kriminalizirani ali celo opredeljeni kot teroristična dejanja. Vsaka podobnost s terorizmom pa sproži alarm uradnih institucij, ki posežejo po odgovarjajočih ukrepih in v našem prime-

ru naj bi bila to tudi zapora meje. V primeru "velike nevarnosti" je zapora schengenske meje sicer predvidena, kar pa je pomensko velikanski korak nazaj z nemajhnimi posledicami. Če že ne drugega, lahko zapora postane ukrep, ki se ponavlja, to pa bi bistveno spodkopalo medsebojno zaupanje narodov Evrope in bi natrgalo še vedno prešibke vezi med njimi. Toliko slabše bi bilo - in že to ni dobro -, da naj bi zapora trajala cel mesec ali mesec in pol -, ko bi ukrep veljal le za mejo s Slovenijo. V tem primeru bi Slovenija dobila nezasluženo klofuto, saj bi to pomenilo, da Italija prišepetava Evropi, kako Slovenija ni jamstvo za zaščito zunajevropske meje v odnosu do Hrvaške in Madžarske. To bi tudi pomenilo ubujanje travmatične "vzhodne meje", spomin na katero zastruplja ozračje, obrača pogled nazaj in ne koristi nikomur. Seveda bi bilo neskončno bolje, ko ob zasedanju G 8 v Trstu in Aquili ne bi prišlo do zapore nobene meje in bi varnost zagotovili s siceršnjo pripravljenostjo sil javnega reda. Toda ne gre pozabiti, da sedanja vladajoča rimska koalicija po razpoložljivih podatkih pridobiva glasove in politično moč prav z ostrino, s katero se obrača na najvišje notranje in mednarodne institucije: dovolj se je spomniti nedavnih odrezavih odgovorov na opozorila Evropske unije, Organizacije združenih narodov in celo Cerkev. Zapora schengenske meje bi bila v tej luči povsem logična, v bistvu pa škodljiva in že rušilna.

Janez Povše

POGOVOR Marko Pisani

“Politični dogovor med SSK in DS se je izkazal za pravilnega”

Marko Pisani je bil v zadnjih petih letih desna roka župana Aleksija Križmana, ki odhaja v zasluzhen ‘pokoj’. Podžupan Pisani si je tačas nabral veliko izkušenj na področju dinamik občinskega upravljanja, tako da se na tokratnih upravnih volitvah ponovno predstavlja kot dober županski kandidat, ki bo svojo volilno moč meril predvsem s kandidatom Demokratske stranke Casimiro Cijem: DS in SSK sta sicer tudi tokrat ponovili politični dogovor, po katerem postane kandidat zmagovite liste župan, kandidat druge liste pa podžupan.

Zakaj ste se pred leti odločili za politično nastopanje? Kako se je tedaj začela vaša politična pot?

Lahko bi dejal, da sem s svojim političnim nastopom nadaljeval družinsko tradicijo, saj je bil moj oče občinski svetnik SSK ravno na Repentabru. Pred petimi leti me je prijatelj Andrej Berdon vprašal, ali bi kandidiral na občanski listi Skupaj za Repentabor za mesto župana. Bilo je obdobje, ko sem se po daljšem bivanju v tujini (najprej zaradi študijskih, nato pa delovnih obveznosti) spet približal domačemu, vaškemu okolju. Tedaj sem izziv sprejel, ker sem bil in sem še danes prepričan, da predvsem v manjših skupnostih si moramo sami pomagati in se neposredno zavzeti za točno do-

ločene naloge in prizadevanja, ne da bi čakali zunanje ‘pomoči’.

Kakšne izkušnje, ki ste si jih v letih podžupanovanja nabrali, bi vam v primeru zmage na volitvah najbolj koristile?

Za izkušnje, ki sem si jih v zadnjih petih letih nabral, bi se najprej želel javno zahvaliti dosedanjemu županu Aleksiju Križmanu za zaupanje, ki mi ga je vedno izkazoval.

Najpomembnejše je bilo spoznanje birokratskega občinskega sistema, se pravi ustroja, po katerem občina deluje. Logika birokracije javne uprave sloni na točno določenih pravilih, ki jih je treba dodobra spoznati.

Birokratsko kolesje javnih uprav je še zlasti v naši domaćini državi razlog za negodovanje občanov.

Za bolj gladko delovanje uprav bi bilo treba najprej prilagoditi zakonodajo: nemogoče je, da imajo Združene države Amerike trikrat manj federalnih zakonov kot celotna Italija... Italijanski okorni birokratski ustroj je pač svojčas nastal zato, da bi bili upravitelji podvrženi večjemu nadzoru. Danes pa je tak sistem privedel do tega, da imajo upravitelji predvsem manjših občin v marsičem zavezane roke in posledično malo manevrskega prostora: izpeljava velikega števila projektov zahteva preveč časa. Manjše občine imajo itak skromno število uslužben-

udejanjanje vseh projektov upočasnjeno.

Medobčinsko sodelovanje na področju storitev gotovo pripomore k učinkovitejšemu upravljanju posameznih upravnih subjektov. Kakšen je v zvezi s tem položaj repentabske občine?

Odločno podpiram tako strategijo. Čeprav današnji racionalizacijski trend vodi k odpravljanju oziroma združevanju manjših občin, sem prepričan, da tudi manjši javni subjekti, kot je na primer Repentabor, s pametno politiko sodelovanja tako na tej kot na slovenski strani meje, lahko nudijo svojim občanom kakovostne storitve. Manjše občine lahko bolj suvereno sledijo potrebam in zahtevam lastnega teritorija: in na podlagi racionalizacije storitev lahko še marsikaj storimo, kot smo med drugim poudarili v našem volilnem programu. Z občinama Zgonik in Devin – Nabrežina ima repentabska občina že nekaj konvencij na šolskem in socialnem področju in na področju tehničnih služb: to politiko bomo skušali razširiti še na ostale občine tržaške pokrajine. O novem subjektu LAS, ki naj bi poživil delovanje okoliških občin tržaške in goriške pokrajine, za zdaj ne bi imel kaj več povedati, saj je njegova pot šele na začetni razvojni stopnji, ki se je sicer izkazala za dokaj komplicirano.

Že spet birokracija?

sporazuma smo začeli snovati že na začetku delovanja naše uprave in ga letos končno zaključili. Poleg tega smo speljali obe prenovitveni fazi domače telovadnice, ki ne služi le potrebam repentabske občine, temveč tudi širši kraški okolici. Obnovitvena dela so stekla tudi na nogometnem igrišču.

Politični dogovor med SSK in DS se je izkazal za pravilnega tudi zato, ker so ga naši občani v času docela sprejeli in se prepričali, da je ta složnost pripomogla k

lovanje.

Druga postavka se nanaša na razvijanje in podpiranje podjetniške zamisli: katere osebne izkušnje na področju podjetništva bi vam lahko služile za zgled pri izvajanju te programske točke? Omenili ste že birokratske zastoje, ki bremenijo učinkovitejšo upravljanje.

V volilnem programu smo razmišljali predvsem o podjetništvu z veliko tehnološko dodano vrednostjo in tudi o podjetniških

Tako. Geneza načrta je bila dokaj mučna, naša občina pa vsekakor podpira razvojne smernice, ki bi koristile tako našemu teritoriju kot območju, ki je v slovenski strani meje, saj je treba Kras jemati kot enoten geografski in družbeni subjekt.

Kako bi ocenili vaše politično obdobje zadnjih petih let?

Tako z osebnega kot z upraviteljskega vidika bi ga ocenil zelo pozitivno. K temu je pripomoglo složno vzdušje, ki je v odboru (z gospo Nives Guštin in Bertom Ženičem) in občinskem svetu. K vzajemnosti so mnogo pripomogli tudi občinski uslužbeni ter sodelavci, katerim se res zahvaljujem. Večjih nelagodij in naspotovanj ni bilo, še manj je bilo odkritih trenj.

Česa pa bi se na drugačen način lotil? Morda tistih vprašanj, ki so na podlagi posledičnih izkušenj zahtevala drugačen pristop...

Na primer?

Na primer problem Fernetičev.

Temu vprašanju ste namenili specifično točko vašega volilnega programa.

Tako. Problema terminala bi se morali že z vsega začetka odločeneje lotiti. Na območju Fernetičev je prisotnih več inštitucij (od deželne družbe Friuli strade do Anasa in državne domene), ki med sabo ne sodelujejo, občina pa ima glede morebitnih intervencij dokaj zožene pristojnosti. Posamezne dejavnike bi morali zato spraviti za pogajalno mizo in presoditi najbolj učinkovito logistično-urbanistično ureditev območja, da bi tamkajšnjim prebivalcem zagotovili dobre življenjske pogoje, gospodarskim operaterjem pa nudili možnosti suverene razvoja.

Politični dogovor med SSK in Demokratsko stranko je na Repentabru obrodil pozitivno sodelovanje: kako se je nato to sodelovanje izkazalo na terenu dejanskega upravljanja občine?

Izkazalo se je v številu načrtov, ki smo jih v teh letih speljali. Naj omenim le enega, ki je bil za našo občino izrednega pomena, in sicer transakcijo z repenskim jeusom. Snovanje transakcijskega

Foto IG

udejanjanju njihovih pričakovanj. Sporazum se je torej obrestoval do toliške mere, da ni bilo sploh dvoma o njegovi ponovitvi na tokratnih občinskih volitvah.

Katere so bile potrebe teritorija, ki ste se jih pri snovanju vašega političnega programa držali?

Program liste Skupaj za Repentabor je osnovan na izkušnjah, ki sem si jih nabral v petih letih podžupanovanja, in na nasvetih, ki sem jih prejel od svojih sokandidatov za občinski svet, saj tudi oni zelo dobro poznajo teritorij, ker so pač vpeti v dogajanje občine in posameznih zaselkov. Čeprav lahko naše geslo Skupaj za našo bodočnost zveni nekoliko retorično, je vendar v njem zbrana želja naših ljudi, da različne politične in nazorske razlike uskladimo v složno upraviteljsko de-

javnostih, ki so že itak vezane in tradicionalno prisotne na našem področju, se pravi kamnarstvo in gostinstvo.

Trudili bi se, da bi postopke razvoja čim bolj poenostavili in čim hitreje speljali. Sprjazniti se moramo namreč z dejstvom, da sta sedanje gospodarstvo in tehnološki napredek v stalnem razvoju: nekatere zakonitosti, ki so danes aktualne, so lahko naslednjega dne že zastarele. To načelo velja tudi za občinske uprave. Naučiti se moramo sprotnega prilagajanja izzivom, ki nam jih postavljajo vsakodnevnne okoliščine. Veliko je govora o tem, da lahko sedanjo gospodarsko krizo izrabimo za učinkovitejšo načrtovanje prihodnosti: to razmišljanje mora postati običajna praksa tudi upraviteljev javnih uprav, ne glede na njihov teritorialni obseg.

Igor Gregori

CONSIGLIO DI QUARTIERE DI PIEDIMONTE
KRAJEVNA SKUPNOST PODGORA
SVET SLOVENSkih ORGANIZACIJ
SOCIETÀT FILOLOGICHE FURLANE

Incontro culturale con lo scrittore
Kulturno srečanje s pisateljem
Incuintri culturâl cul scritôr

BORIS PAHOR

Relatore/Srečanje vodi/Relatôr
Prof. Sergio Tavano

PIEDIMONTE/PODGORA/PUDIGORI
Gorizia/Gorica/Guriza
via/ulica/vie Brigata Cuneo 7

sabato/sobota/sabide
30.05.2009
alle/ob/a lis 17.00

Intervengono
Posegla bosta
Intervents di
Prof. Janez Povše
Dr. Feliciano Medeot

Deželni svetnik

Igor Gabrovec o aktualnih vprašanjih

Deželni svet FJK je pred kratkim zaključil razpravo o ukrepih, ki naj bi ublažili vseobsegajočo gospodarsko krizo. Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec se je, tako kot skupina DS in večji del opozicije, vzdržal, saj zakon nikakor ne zadostuje velikim pričakovanjem in potrebam podjetnikov in posameznih občanov in družin. “Res je, da komaj sprejeti zakon sprošča približno 400 milijonov evrov likvidnih sredstev ter uvaja vrsto ukrepov, ki poenostavljajo birokratske postopke, ki so vezani na javna dela in pospešujejo odpiranje delovišč. Poleg tega zakon uvaja ponovno financiranje vseh rotacijskih skladov - vključno z obrtniškim, trgovskim in kmetijskim, kar bo ugodno vplivalo na življenje in razvoj zlasti majhnih in srednjih podjetij, ki so zaradi težav v kreditiranju in zaradi zmanjšanja trgovskega prometa v hudih težavah”, je po sprejetju zakona poudaril

deželni svetnik Gabrovec, ki je v isti sapi opozoril, da so sprejeti ukrepi le prehodnega značaja, saj se bo razmah javnih del prej kot slej končal, kot tudi bodo morala podjetja enkrat vendarle vračati sredstva iz rotacijskih skladov. “O učinkovitosti bomo lahko razpravljali šele po poletju”, je dejal Gabrovec, katerega obenem zaskrblja obveza desnosredinske veči-

ne, ki je na pritisk Severne lige potrdila namen, da še pred koncem leta z reformo ustroja krajevnih uprav ukine gorske skupnosti: “Preustroj gorskih skupnosti in sploh reforma krajevnih uprav morata nujno upoštevati slovenska zaščitna zakona glede soudeležbe slovenske manjšine”, je dejal deželni svetnik, ki sicer pozitivno ocenjuje tudi prve stike, ki jih je deželni predsednik Tondo imel v zvezi z ustanovitvijo evroregije: slednja je po mnenju Gabrovca pomemben korak na poti razvoja čezmejnega sodelovanja in integracije gornjeadranskega prostora. “Že takoj v začetni fazi pa bo treba stopiti v stik s slovensko vlado, da bodo koraki usklajeni in brez nepotrebnih prehitvanj, ki bi lahko bili podlaga nesporazumov in ustvarjali usodna trenja”, je dejal Gabrovec, ki je med drugim tudi izrazil svoje mnenje v zvezi z novico, da je Rim izplačal skoraj 6 milijonov evrov Skladu za Trst, a je s tem le delno nadoknadi večletno zamudo. “Rim namreč dolguje tržaškemu sladu še skoraj 5 milijonov evrov za projekt, ki so bili odobreni od leta 2007 dalje in zadevajo investicije v objekte športnih, dobrodelnih in kulturnih društev. Med temi so tudi nekatere slovenske ustanove”.

Z Novim glasom potovanje v Turčijo in na Ciper (3)

Po poteh apostola Pavla ob 2000-letnici njegovega rojstva

Mimo nekdanje Listre in Debre smo zvečer prispeli v Antiohijo Pizidsko ali danes Yalvac, ki je bilo glav-

bo do začetkov 20. stoletja, ko so začeli z izkopavanji. Veliko dela še čaka, dokler ne bosta zasijali bizantinska umetnost in mogočno-

tudi rodovitna in bogata. Predzadnji dan obiskov smo namenili svetemu mestu Hierapolisu, ki so ga Turki preimenovali v

Efez - rimska knjižnica (foto DP)

no mesto maloazijske province Galatije. Tu sta apostola Pavel in Barnaba uspešno oznanjala evangelij. Pozneje je apostol Pavel iz rimske ječe poslal svoje pismo Galatčanom. Veliko je arheoloških izkopavin iz vseh obdobjih človekove kulture, iz rimskega in bizantinskega obdobja, velika bazilika sv. Pavla iz 4. stoletja. S prihodom muslimanov je vse utonilo v poza-

st. V ikoniju smo samo od zunaj videli mavzolej islamskega teologa Mevlane. Pot nas je vodila mimo Kolos, katerim je apostol Pavel namenil svoje pismo Kološanom. Nadaljevali smo pot do obmorskega mesta Kušadaşi, kjer smo prenočili. Pokrajina, po kateri smo se vozili, je zaradi številnih pritokov in rek, ki izvirajo na gorah Sultan,

Pamukkale, tj. Bombažni grad, znan zaradi izvirov vroče vode in belih terasastih slapov iz apnenca in bikarbonatskih usedlin. Apostol Pavel je tudi v tem mestu oznanjal evangelij. Nedaleč je mesto iz Apokalipse Laodicee; prepozno smo prišli, da bi lahko vanj vstopili, bila je že sedma ura zvečer. Zadnji dan smo namenili obiskom v Efezu, Turki ga imenujejo

Selçuk. Efez nas je zaradi svoje znamenitosti in lepote očaral. Najprej smo videli baziliko Janeza Krstnika, seveda arheološke izkopanine, kjer je bil efeški koncil leta 431, na katerem so potrdili resnico, da je Jezus Kristus pravi človek in pravi Bog, Božji Sin, in da je Devica Marija Božja Mati (Teotokos). Zelo lepo so predstavljene izkopanine iz rimskega obdobja.

Povzpeli smo se z avtobusom na hrib, kjer naj bi bila po izročilu Marijina hiša. Ko je nastopilo preganjanje kristjanov v Palestini, naj bi se apostol Janez, kateremu je Jezus na križu zaupal v varstvo svojo Mater, umaknil v Efez, kjer naj bi vodil krščansko skupnost do izgnanstva na otok Patmos. Zidovi prvotne cerkve segajo po mnenju arheologov v 5. stoletje. Zunaj na odprtem, pod šotornim pregrinjalom smo imeli zahvalno sveto mašo. Tu se je končalo naše potovanje po poteh apostola Pavla.

Marijina kapelica (foto DP)

Odkrili smo korenine zgodnjega krščanstva, ki ga je odlikovalo veliko število svetih mož in žena. Prenočili smo v Izmiru, nekdanji Smirni, kjer je bila prav tako svetota krščanska skupnost. Od tu

smo naslednji dan poleteli na brniško letališče, kamor smo prispeli ob štirih popoldne. Z avtobusom smo se odpeljali na Tržaško in Goriško z lepimi spomini in doživetji.

/konec
Jože Markuža

Pamukkale - terasni bazeni iz apnenca (foto DP)

Tradicionalni izlet združenega zbora ZCPZ Tržaški pevci so obiskali Gorenjsko

Tradicionalni izlet združenega zbora ZCPZ iz Trsta je letos popeljal pevke in pevce na Gorenjsko. V stari božjepotni cerkvi Marijinega oznanjenja Velesovo - Adergas so obhajali sv. mašo, ki jo je daroval domači župnik Peter Miroslavčič. Župnik je romarje prijazno sprejel in jim predstavil nastanek in zgodovino samostana Adergas, ki se je pričela leta 1238. Od zapuščine je danes ohranjen star romanski Marijin kip, ki naj bi ga ob ustanovitvi samostana prinesel kot daroglejski patriarh Bertold II. V na-

bo pri Bogu posredovala zanje. V pričakovanju župnijskih praznikov, prvega svetega obhajila in krsta dveh otrok iz večjih družin, se romarji niso mogli načuditi z občutkom okrašenih cerkvi. Tudi zahtevno umetniško oko se je lahko pomudilo ob Kremerschmidtovih umetninah. Pri maši je združen zbor ZCPZ iz Trsta pod vodstvom Edija Raceta sodeloval z Venturinijevo mašo Bazoviškimi žrtvam, na orgle jih je mojstrsko spremljal domači organist Damijan Močnik. Pevce je pot vodila še v Cerklje na Gorenjskem, kjer so si ogledali poz-

izvedeli masakaj o bogati zgodovini posestva Brdo, o različnih lastnikih, kot npr. družini Zois, vse do današnjih dni, ko je park Brdo postal državna last. Posebej pomembno vlogo je odigral ob predsedovanju Republike Slovenije Evropski uniji ter ob sprejemih državnikov iz tujine na najvišji ravni. Mir in občudovanje lepote prostranih travnikov, urejenih drevoredov, cvetočih rododendronov sta spremljala popoldanski sprehod. Obisk so končali v glavnih dvorani kongresnega centra in priložnostno zapeli slovensko himno. Dan se je sklenil s krajšim postankom na Bledu in z obiskom mošenjskega župnika Rafaela Slejka, ki je služboval v Dolini. Tudi g. Slejko je svoje rojake prijazno sprejel v župni cerkvi, jih povabil v krajevni etnološki muzej in poskrbel za okrepcilo na župnijskem vrtu. Z

govoru je romarje spomnil na njihovo pripadnost devici Mariji, ki je polna milosti in ji lahko izročijo vse prošnje in skrbi, da

nobaročno cerkev Marijinega vnebovzjetja. Kosilu je sledil ogled parka Brdo pri Kranju in kongresnega centra Brdo, kjer so

lepimi vtisi in hvaležnostjo za prekrasni dan so se izletniki v večernih urah vrnili domov. A. B.

Medverski dialog Vsi verujoči imajo isti cilj

Če kdaj, je zlasti v današnjem času važno, da si vsi verni prizadevamo za dialog med različnimi verstvi. Vsi vemo, da so med najrazličnejšimi verstvi velike razlike, ki so nastale v toku zgodovine. V nekaterih deželah, kjer se prepletata dve ali več različnih religij, je bilo vedno medsebojno sodelovanje, pa tudi nasprotovanj ni manjkalo. Danes se vse bolj poudarja, da če želimo imeti dobre medverske odnose, se moramo med seboj najprej dobro poznati. V ospredju je poznavanje religije drugega, kar vsakega, ki se za verski dialog zanima, prisili, da se najprej (!) poglubi tudi v svojo vero. Ob vsem tem pa igrata pomembno vlogo izobrazba in naš osebni razumski pogled na vero samo. Ljudje se lahko razlikujemo po verskem prepričanju, kar nas lahko ločuje, ne ločuje pa nas razum, ki nam pomaga vero tudi razumeti. Prihodnost sveta se ne oblikuje v cerkvah, mošejah, sinagogah, templjih ali drugih molitvenih prostorih, ampak predvsem v vzgoji, to je najprej doma in po šolah. Ob tem pa ne mislimo, da so vsa verstva enaka in tudi enakovredna, ampak da imajo vsi verni, kot tudi neverni, enako dostojanstvo in enako vrednost. Tega pa ne smemo prezreti! V središču vsakega dialoga je bil in mora biti ČLOVEK! To velja še zlasti pri verskem dialogu. Medverski dialog je in vedno bo pomemben. Najprej se ta lahko razvija na socialnem področju, kjer dve ali več verstev išče zavezujoči sistem vrednot.

Vse vere težijo k isti gori prve resničnosti. Tu je vsaka religija doživela enost z Enim, čeprav ga različno imenujejo ali celo pojmujejo. Prav tu se bodo nekega dne vse religije srečale. Kdaj bo to, ne ve nihče. O tem Enem bodo še vedno različno govorili, v skladu s svojo kulturo, predstavami pa tudi religioznimi podobami, ki so vsaki religiji lastne. Izhodišča so najrazličnejša za razumevanje Enega! Zato si pogostoma skušamo razložiti na razumski način, kaj je to Eno. Prišel bo trenutek, ko bo prevladalo spoznanje, da imajo vsi verujoči isti cilj, od katerega jih je velikokrat ločil samo neki zid, ki je bil zgodovinsko, politično, pa tudi človeško pogojen.

Prav zato bi pri nas kristjanih morali mistika in duhovnost dobiti večji poudarek pri izobrazbi in oblikovanju bodočega kristjana. S tem bi tisti kristjani, ki so dojemljivi za duhovnost, našli svoj dom v Cerkvi, ki ga danes velikokrat ne čutijo. Na to nas opozarjajo zlasti raziskave, da danes marsikateri vernik, ko zaide v duhovno krizo, običajno ne išče več pastoralne pomoči pri duhovniku, ampak se zateče k psihologu, psihote-

rapevtu, zdravniku ali celo k zdravilcu. Obstaja raziskava, ki ugotavlja, da se samo 20% vernikov v kritičnem trenutku zateče k duhovniku. Iz tega podatka se lahko sklepa, da v teh zadevah 80% verujočih ne zaupa več Cerkvi. Gotovo so takšne ugotovitve pomembne, še zlasti, ko gre za bodočega vernika, ki se šele versko oblikujejo.

Zakaj se danes ljudje - verniki - zatekajo vsepovsod, le k duhovniku ne? Ali ga preveč ali premalo poznajo ali so zgubili zaupanje vanj, ker jih ni prepričal s svojo istovetnostjo... K tistemu, na katerega se lahko zanesemo, bodo skoraj gotovo šli. Ker pa je danes moda vse drugo kot stari dekalog in je široka, lagodna pot (samo) rešitve veliko bolj vabljiva kot ozka in zahtevna Jezusova steza, se pač odločijo za prvo. Mnogi ljudje teh strokovnjakov, še zlasti "mazačev" vseh vrst, osebno ne poznajo, zato jim lažje zaupajo svoje tegobe - ali pa se podzavestno zavedajo, da ti od njih ne bodo terjali odpiranja najbolj skrite kamrice njihove notranjosti, kamor prodorno duhovnikovo oko lahko mimogrede pošili, ali bolje vidi, kje je njegov izvorni greh. Za vero velja še vedno: "Če hočeš, da bo zagorela, moraš sam goreti! In ker danes ni prida ognjev, se tudi malo polen vname! Osamljeno poleno, ki se je zavalilo s kupa, nekaj časa tli, nato pa ugasne!"

Ambrož Kodelj

Koncert na Sv. Gori

Frančiškanski samostan Sveta Gora vabi ob 470-letnici Marijinega prikazanja Uršuli Ferligoj na Slavnostni koncert Marijinih pesmi, ki bo v nedeljo, 31. maja 2009, ob 17. uri, v baziliki na Sveti Gori. Besedo k jubileju bo spregovoril dr. p. Viktor Papež OFM, provincial. Program bo oblikoval Slovenski komorni zbor z zborovodjo Gregorjem Klančičem, pri orglah bo Rok Rakar.

ŽE Z MAJHNIM PRISPEVKOM
KATOLIŠKI CERKVI BOSTE
NAREDILI VELIKO ZA MNOGE.

www.8xmille.it

C.E.I. Conferenza Episcopale Italiana

PODPIŠITE OBRAZEC ČUD,
DA NAMENITE 8 TISOČINK
KATOLIŠKI CERKVI.

8x
mille
CHIESA CATTOLICA

Tudi davkoplačevalci, ki niste dolžni predložiti davčne prijave, lahko izberete komu boste osem tisočink namenili. Na poli, ki je priložena obrazcu CUD, sta potrebna dva podpisa: v okvirčku "Chiesa Cattolica" in spodaj, v prostoru za "Firma". Polo spravite v belo kuverto in nanjo zapišite ime, priimek in davčno številko ter pripišite "SCELTA PER LA DESTINAZIONE DELL'OTTO E DEL CINQUE PER MILLE DELL'IRPEF". Kuverto nato oddajte na pošti. Za dodatne informacije pokličite brezplačno številko 800.348.348.

Sulla tua dichiarazione dei redditi o sul modello CUD

TUDI LETOS LAHKO POLEG OSMIH TISOČINK IZBERETE NAMEN PETIH TISOČINK. DAVKOPLAČEVALEC SE LAHKO S SVOJIM PODPISOM IZRAZI O NAMENU OSMIH IN PETIH TISOČINK, SAJ SE PODPISA NE IZKLJUČUJETA. OBA PODPISA NE POVZROČATA DAVKOPLAČEVALCU NOBENIH DODATNIH STROŠKOV.

Kratke

Vrtec iz ul. Max Fabiani v Gorici / Majsko presenečenje za starše

V petek, 15. maja, se je v dvorani zavoda Contavalle gnetila množica staršev in nonotov, ki so jih malčki iz vrtca iz ulice Max Fabiani v Gorici povabili na prireditev ob skorajšnjem koncu letošnjega šolskega leta. Pred presenečenimi gledalci in seveda snemalnimi kamerami in fotoaparati so se spremenili v slone, opice, leve, klovne... in pripravili pravi cirkuški nastop, ki ga je uokvirilo primerno ozadje s tipično cirkuško "kupolo" in kopico pisanih zastavic. S plesnim mojstrom Francijem Vaupotičem so dva meseca imeli gibalno-plesno delavnico

in se marsičesa naučili, tako da so pod njegovim vodstvom in ob živahni glasbi prikazali, kdo vse nastopa v cirkusu in kakšne so značilnosti divjih živali, ki so bile, po lanskoletnem odkrivanju domačih živali na kmetiji, predmet njihovega letošnjega spoznavanja živalskega sveta. Ob koncu so veselo zaplesali vsak s svojim balončkom živih barv in seveda upravičeno doživeli prisrčen aplavz občinstva. V imenu učnega osebja, ki se je kot vsakič zelo potrudilo za uresničitev prireditve, je udeležence ljubkega nastopa malčkov pozdravila učiteljica Katerina Feretič.

Pred veliko nočjo so otroci, ki jih je kar veliko, imeli v vrtcu kratko slovesnost ob namestitvi novih igral, za nakup katerih je prispeval rajonski svet Sv. Ana - Podturn. / IK

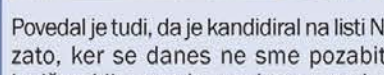
Za dvojezične volilne izkaznice!

Občinski svetnik demokratske stranke v Gorici Aleš Waltritsch vabi Goričane, naj si preskrbijo italijansko-slovenske volilne izkaznice, ki so na voljo v volilnem uradu v notranjih pritličnih prostorih občinske palače. Dovolj je, da se s staro, samo v italijanščini natisnato volilno izkaznico zgledite v pristojnem uradu, in vam jo bodo takoj po izpolnitvi formularja zamenjali. Slovensko besedilo le teh vsebuje sicer nekaj napak, dobro pa je, da tisti, ki niso tega še storili, pohitijo z zamenjavo volilne izkaznice, saj bo pri teh okencih v dneh pred volitvami gotovo večja gneča. Prav je, da kot Slovenci uveljavimo naše pravice in potrdimo našo prisotnost tudi z dvojezičnimi dokumenti, kot so elektronske in papirne osebne ter volilne izkaznice. Brancatijeva levosredinska uprava je na pobudo slovenskih svetnikov uvedla tudi celo vrsto dvojezičnih potrdil na matičnem uradu in tudi globe mestnih redarjev so lahko na zahtevo posameznika dvojezične; teh pravic se moramo vsakodnevno posluževati.

Igor Komel kandidat Nove italijanske levice na evropskih volitvah

V Kulturnem domu se je minuli ponedeljek kot kandidat Nove italijanske levice na evropskih volitvah predstavil Igor Komel, ki je dejal, da se bo zavzemal za boljše sodelovanje ob meji, še posebej s Slovenijo, za tako imenovano "prosto cono kulture" in za povezovanje italijanske levice. Komela, ki nas je v okviru svoje volilne kampanje tudi obiskal na uredništvu, so predstavili nekdanji župan iz Doberdoba Mario Lavrenčič, goriški pokrajinski odbornik Marko Marinčič in deželni svetnik stranke Nova italijanska levica (La nuova sinistra italiana) Stefano Pustetto. Vsi so poudarili predvsem izjemnost dejstva, da je Igor Komel edini goriški kandidat na evropskih volitvah, kot so tudi naglasili, da je vsedržavna lista levičarska, za samostojno nastopanje pa so se odločili, ker ne soglašajo z delovanjem večinske Demokratske stranke. Komel je predstavil svojo zamisel, kako bi lahko na obeh straneh državne meje na Goriškem uvedli t. i. "prosto cono kulture". Šlo naj bi za območje na slovenski in italijanski strani državne meje, kjer bi bile vse kulturne dejavnosti neodavčene s strani Slovenije in seveda Italije. Obe državi naj bi se na Goriškem odpovedali davku na dodano vrednost (DDV v Sloveniji in IVA v Italiji), ki znaša v Italiji tudi za kulturne dejavnosti

20 odstotkov. Komel vidi izjemen pomen kulture na obmejnem področju in na tem gre v prihodnje po njegovo graditi novo Evropo. Prav tako je Igor Komel predlagal, da bi prav na Goriškem ustanovili mednarodno tiskovno agencijo, ki bi v različnih jezikih obveščala o dogajanju in evropskih integracijah v deželi Furlaniji Juljski krajini, predvsem pa na Goriškem. Komel je tudi opozoril na nevarnost, da dežela FJK tokrat ne bo izvolila nobenega kandidata na evropskih volitvah.

Povedal je tudi, da je kandidiral na listi Nove italijanske levice predvsem zato, ker se danes ne sme pozabiti na vrednote zgodovinskih levičarskih strank, predvsem pa je naglasil tudi nove socialne probleme, ki jih prinaša sedanja gospodarska kriza, ki pa po njegovem ni kriza dela, ampak malverzacija na področju financ. Komel je tudi spregovoril o evroregiji, kot je tudi ponovno naglasil, da je škodljivo vsako zapiranje državnih meja na Goriškem in tudi drugod; Italija je namreč pred časom napovedala, da bo na državno mejo v času vrha G8 postavila ponovno policijo.

ŠTMAVER Koncert ob 50-letnici Moškega pevskega zbora Štmaver

Vztrajno ohranjanje slovenske pesmi, besede, tradicij in zavesti

Star je 50 let, in vendar jih ne kaže! Moški pevski zbor Štmaver je v soboto, 23. maja, v lepo okrašeni kleti čudovite kmečke domačije Grad Štmaver s prazničnim koncertom obeležil zavidljivi jubilej s krepko in mladostno svežino, poln energij in samozavesti, ki mu jo daje predanost naši lepi materinščini in navezanost na domači kraj.

Večer, ki je nosil naslov *Pesmi o ljubezni in vinu*, je s pozdravom prisotnim uvedla članica društva Sabotin Slavica Radinija, ki je v nekaj besedah obudila čas izpred 50 let. S hvaležnostjo se je spomnila prvega dirigenta Gabrijela Devetaka, čigar mesto je pred trinajstimi leti prevzela Nadja Kovic. Predsednik društva Valentin Devinar je izrazil željo, da bi zbor prepeval še mnogo let s svojo ponižnostjo in tako gojil slovensko pesem, lepšal prireditve in bogoslužje. Pevcem se je zahvalil za trud in potrpežljivost, pevovodkinji za potrpljenje. Vse navzoče pa je pozval, naj vztrajajo pri petju in prostovoljnem delu pri društvih, "saj samo tako lahko obdržimo tradicije in navade, oben-

Foto DPD

em pa gojimo slovensko pesem in besedo".

Moški zbor je v prvem delu koncerta zapel nekaj ljubezenskih pesmi. S tremi primernimi ljudskimi se je pod taktirko Nadje Kovic in ob klavirski spremljavi Martine Valentinič predstavil tudi Otroški zbor Štmaver. Večer je popestril nastop prijateljske Vokalno instrumentalne skupine Zali Rovt iz

Tržiča pod vodstvom Stanka Gruma. V drugem delu je Moški zbor Štmaver zapel še nekaj pesmi različnih avtorjev, posvečenih vinu, med eno in drugo pa so člani mladinskega odseka društva, ki so s primernimi besedili in poezijami tudi povezovali večer, uprizarili nekaj hudomušnih skečev. Pred zadnjo pesmijo, Lepu je blu, ki so jo moški zapeli skupaj z vse-

mi nekdanjimi pevci, prisotnimi v kleti, je stopil pred mikrofonom predsednik krajevnega sveta Pevma-Štmaver-Oslavje Lovrenc Persoglia. Jubilatantom je čestital za vztrajnost in jih pozval, naj še naprej gojijo in posredujejo cerkveno in narodno petje. Svetovalka okrožnega sveta Gabrijela Vidmar je zborovodkinji izročila spominsko plaketo (na sliki). V imenu ZSKP je zboru zaželela veliko nadaljnjih uspehov predsednica Franka Padovan; voščila in želje po še tesnejšem sodelovanju sta prinesla članica skupine Zali Rovt in predstavnik Krajevne skupnosti Solkan. Da bi še naprej ohranjali slovensko pesem in zavest, je pevcem zaželel pokrajinski predsednik SSK Silvan Primožič. Na koncu se je Devinar izrecno zahvalil Emanueleju Mauriju, gostoljubnost gospodarju domačije, ter Adrianu Feriju, ki je izdelal logo večera in res lepo scenografijo za odrom. Preden so se vsi navzoči premaknili v bližnje prostore, kjer so jih na bogato obloženih mizah čakale vsakovrstne dobrote, je namnočnejši aplavz šel zborovodkinji Nadiji. / DD

ŠTANDREŽ V župnijskem parku

Tradicionalni Praznik špargljev

S fotografsko razstavo Leteča brata Rusjan se je v petek, 22. maja, v Štandrežu začelo večdnevno tradicionalno praznovanje, ki bo trajalo do nedelje, 31. maja. Prireja ga Prosvetno društvo Štandrež in poteka v župnijskem parku med li-

pami. Prav na štandreškem vežbališču, na Rojcah, je Edvard Rusjan leta 1909 opravil svoj prvi letalski polet z Edo I. Ob odprtju razstave je o pomembnosti podvigov bratov Rusjan spregovoril Vili Princič, ki že več let raziskuje uspehe prvega letalca v veliki

avstro-ogrski monarhiji. Za lep glasbeni uvod je poskrbel kitarist Michele Schincariol. Ob 100-letnici prvega poleta je filmsko podjetje Casablanca, v koprodukciji z RTV Slovenija in Transmedio, posnelo v režiji Borisa Palčiča dokumentarni film z naslovom Leteča brata Rusjan. Snemanje je potekalo tudi v Jeremitišču na Makučevi domačiji, na Krasu in na štandreškem letališču na Rojcah, kjer je Rusjan, po nesrečnem trčenju s konjsko vprego, nadaljeval svoje polete. Pri snemanju filma, junija in julija 2008, je sodelovalo več kot trideset članov PD Štandrež in drugih štandrežcev. Fotografska razstava, ki je vzbudila veliko zanimanja in lepe udeležbe na odprtju, prikazuje predvsem sodelovanje štandreških igralcev in stativov pri snemanju dokumentarca. Največ razstavljenih fotografij so posneli: Cristina Bon, Marko Brajnik, Mario Mucci, Damjan Paulin in Viktor Selva.

Na sobotnem dnevu Praznika špargljev so prizorišče župnijskega parka zasedli mladi ustvarjalci vrtcev in osnovnih šol, ki so risali na temo letalstvo in padalci. V nedeljo pa je v zgodnjih popoldanskih urah bil v Klancu na Breščakovem travniku prvi Mladinski kolesarski tek. Med osnovnošolsko mladino je pokazal največje spretnosti Matija Boškin, med srednješolci pa Emanuele Forchiassin. V večernih urah so se na odru zvrstili člani Tamburaškega orkestra Danica iz Dobračev, ki so pod vodstvom Franca Lebena odigrali splet ljudskih motivov raznih narodov. Čeprav se je huda vročina spremenila v rahel dež, so tamburaši vzbudili veliko zanimanje, saj je takih skupin danes v našem prostoru zelo malo. Da je prvi del Praznika špargljev lepo uspel, gre zasluga tudi številni in mladi ekipi, ki je ob vodstvu izkušenih kuharjev postregla številnim gostom z odličnimi šparglji in drugimi dobrotami na žaru in z osvežujočo pijačo.

DP

Foto DP

Če v našem prostoru obstaja revija, ki dosledno in trdno verjame v enotni goriški čezmejni prostor, je to gotovo Isonzo Soča, "časopis na meji", ki že dvajset let v dveh glavnih goriških jezikih objavlja zanimive in podkovane zgodovinske, družbene in kulturne zapise o našem območju. Okroglo obletnico so uredniki v sredo, 20. maja, proslavili v krogu kolegov na tiskovni konferenci v uredništvu v ul. San Giovanni, kjer so z novo, dvojezično številko in jubilejno prilogo v roki nazdravili. Odgovorni urednik Dario Stasi, zgodovinar in steber časnika, je iskreno in upravičeno povedal, da s ponosom gleda na opravljeno delo. Glavna pobuda ob 20-letnici, v katero že dalj časa vlagajo veliko energij in ki je že obrodila nekaj sadov, pa je t. i. potovanje v 20. stoletje, ki je zapustilo neizbrisno sled prav v naših krajih. Goriška je namreč mesto v Italiji, ki

Isonzo Soča 1989-2009

Dvajset let časopisa na meji

je najpomembnejša dogajanja "kratkega stoletja", čas od prve svetovne vojne pa do padca berlinskega zidu, doživljalo "z največjo vztrajnostjo, napetostjo in strupenostjo". Revija je tako nedavno organizirala voden izlet po Gorici in Novi Gorici; to ni bila klasična ekskurzija, ampak kulturna pobuda, ki je kar številne udeležence popeljala v prejšnje stoletje. Zato, je dodal Stasi, resno razmišljajo, da bi eksperiment naknadno še razvili na kulturni in turistični ravni z drugimi ekskurzijami in kulturnimi sprehodi. "Ljudje hočejo vedeti in poznati; čudijo se, ko uvidijo, da ne poznajo dovolj

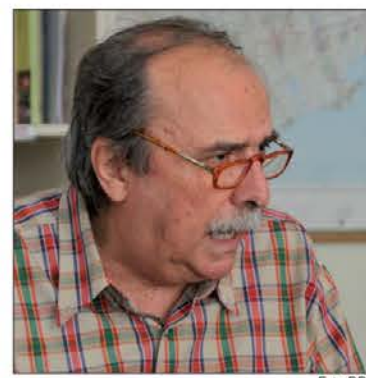

Foto DPD

goriške zgodovine". Prvega izleta se je udeležilo nekaj radovednežev iz mesta, pa tudi iz drugih krajev v pokrajini. Zamisel je nastala potem, ko so pred časom predlagali nastanek muzeja 20. stoletja, do česar pa ni prišlo. Za svoje "potovanje" so našli pokroviteljstvo krajevnih

uprav in muzejskih ustanov. Tudi zato nameravajo nadaljevati na tej poti. Z osebnega zornega kota ima naše mesto tragično zgodovino; če pa nanjo pogledamo bolj objektivno, bomo zaznali nekaj veličastnega, epskega. Nobeno drugo evropsko mesto ni doživelo na tak način prve svetovne vojne, fašizma, druge vojne, jugoslovanske reakcije, fojb, nastanka meje in hladne vojne vse do padca komunizma. Na oni strani meje je zraslo novo mesto, v tistem trenutku edinstven dogodek na vsem svetu. To ni samo goriško 20. stoletje, ampak evropsko stoletje; njen pomen presega krajevno razsežnost.

Revija Isonzo Soča, ki je bila s stojnico prisotna tudi na festivalu e'Storia, bo naslednji mesec povabila na obeležitev jubileja tudi predstavnice krajevnih oblasti. / DD

Odmeven peti mednarodni zgodovinski festival

Rekordna e'Storia

Tudi letošnji, peti mednarodni zgodovinski festival Žstoria, ki ga prireja istoimensko društvo, je zadel v polno in presegel uspeh dosedanjih izvedb. Poliedrična prireditev z naslovom *Domovine - Državljanstvo in pripadnost, od grške polis do globalnega sveta*, ki je v mestnem središču potekala od 22. do 24. maja, je namreč na več kot 50 programiranih pobud z več kot 150 vidnimi zgodovinarji, filozofi, pisatelji, časniki in politiki priklicala ogromno ljudi. Organizatorji - duši društva sta Adriano in Federico Ossola - so izrazili veliko zadovoljstvo nad uspehom; omenili so, da je bil program tokrat še bogatejši in obiskovalcev več kot lani, med njimi res dosti mladih, predvsem pa so podčrtali kakovost ponudbe. Zadovoljni so bili tudi pod šotorom Biblio-

tenda na Verdijevem korzu, kjer je imelo stojnice dvanajst goriških knjigarn (med njimi tudi Katoliška knjigarna) in združen. Med številnimi pobudami je bila zelo odmevna razprava o izraelsko-palestinskem vprašanju, več kot tisoč ljudi pa je v nedeljo proti večeru v Herodotovem šotoru in okrog njega prisluhnilo Franzu Ludwigu Schenku Grafu von Stauffenbergu, sinu znanega atentatorja na Hitlerja. Ob isti uri sta pod šotorom Apih, ki je bil za to priložnost premajhen, o razdvojenem slovenskem narodu govorila zgodovinarica Tamara Griesser-Pečar in pisatelj Boris Pahor; ta je navzoče pozdravil tudi v slovenščini, nato pa je z jasnimi besedami prikazal kompleksno slovensko zgodovino 20. stoletja in zato požel res topel aplavz. V soboto sta na srečanju o

imperfetto" o zanimivem liku tržaškega podesta' Enrica Paola Salema; v razpravi sta sodelovala avtorica knjige Silva Bon in tajnik raziskovalnega središča Gasparini Dario Mattiussi. Popoldne so na okrogli mizi o kulturah v Gorici, ki jo je vodil Marco Grusovin, posegli Liliana Ferrari, Miran Košuta in Sergio Tavano. In že se govori o festivalu 2010: Žstoria je razmeroma mlada prireditev, ki se je zelo hitro in kakovostno razvila; zato prirediteljem želimo, da bi nadaljevali tako uspešno tudi v prihodnje.

SVETOVNI SLOVENSKE KONGRES Seja Konference za Italijo
Proslava osamosvojitve

Da se Slovenci v slovenskem kraljestvu... s jedino v *eden* narod, da bomo imeli *eden* obči zbor in *jedno* občo deželno vlado... " je v marčnih dneh davnega leta 1848 v ljubljanskih "Novicah" zapisal Korošec, duhovnik in narodni buditelj Matija Majar - Ziljski, ki je gledal v najjasnejši in obenem v najbolj rožnati luči slovensko pot v prihodnost. Idealist, ki je z največjo lahkoto preskakoval manjše, večje in največje zapreke, v katerih so se v tistem prevratnem času marčne revolucije znašli Slovenci, in sorojake bodril, naj se združijo in se odločno postavijo za svoje temeljne pravice. Upravičeno imamo Matijo Majarja - Ziljskega za "očeta" slovenske države, ki se pa je lahko udeležila šele po dolgem, dolgem času, ko so za to nastale ugodne razmere leta 1991. Svetovni slovenski kongres, Konferenca za Italijo, bo zato letošnjo proslavo slovenske osamosvojitve, ki bo v petek, 19. junija 2009, ob 20. uri "Pod lipo" v Števerja-

nu, posvetil Matiji Majarju Ziljskemu, o katerem bo spregovoril zgodovinar dr. Stane Granda, ki je tudi predsednik programskega sveta RTV Slovenija. Povabili bodo še kot častnega gosta nekdanjega ministra za šolstvo Milana Zvera. Nastopil bo števerjanski mešani pevski zbor Frančišek B. Sedej pod vodstvom Mirka Ferlana. Soorganizatorji večera so Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice in Zveza veteranov vojne za Slovenijo. (To je le okvirni program, o končnem sporedu bo Konferenca še obvestila javnost). Tako se je odločil odbor Konference za Italijo pri Svetovnem slovenskem kongresu, ki se je sestel na svojem sedežu v Gorici pod predsedstvom Marjana Terpina, in je nadalje razpravljal o ostalih pobudah, ki jih bo podvzel v letošnjem letu. Odborniki so se pogovorili še o bližnjem občnem zboru Svetovnega slovenskega kongresa, ki bo konec junija v Ljubljani in na katerem bo tudi Konferenca za Italijo dejavno sodelovala.

V prostorih auditoriuma
Gorica ima novo
likovno galerijo

Od 5. maja dalje ima Gorica v mestnem središču, v prostorih auditoriuma na ul. Roma, prenovljeno umetnostno galerijo, ki so jo poimenovali po slikarki Dori Bassi (1921-2007). Umetnica je sicer preživela mlada leta na Goriškem, l. 1940 pa se je najprej preselila v Toskano; kasneje je poučevala na slavistični akademiji Brera v Milanu. Nadalje se je vrnila v našo deželo in imela celo vrsto odmevnih razstav kot odlična in uveljavljena likovnica. Na naše mesto je Dora Bassi ostala vedno navezana in je občini tudi zapustila 14 izvrstnih del, zato se ji želimo pokloniti na tak način, je na svečanem odprtju povedal župan Ettore Romoli. Po drugi strani je uprava želela nuditi take prostore goriškemu talentu, in to zastoni, je poudaril; v kratkem bodo pripravili primeren pravilnik. "Kdor ima umetniške zmožnosti in želje, naj se javi". Gorica ima namreč posebno sposobnost "proizvajati kulturo", kar občina rada spodbuja. Odbornik Antonio Devetag je podčrtal, da je Dora Bassi ena tistih goriških predstavnic s prefinjeno inteli-

genco, ki so veliko dale mestu. Uprava ima sploh željo postaviti na noge pravo muzejsko mrežo: v načrtu je priznanje gradu kot muzeja, ki veliko pomeni na deželni ravni; pa tudi nadškofijski muzej naj bi postal s svojimi štirimi nadstropji po 300 kv. m pomembna postojanka v tem smislu. "Dora Bassi je pri 86. letih umrla mlada, saj je bila s svojo kulturno živahnostjo in svežino vedno mlada", je sklenil odbornik. Umetničina hči Roberta Corbellini se je v imenu družine zahvalila občinskemu možem za pobudo in za to, da galerija še naprej posreduje spoznavanje umetnosti in ljubezen do nje. Likovna kritičarka Emanuela Uccello je podala svojo oceno razstavljenih del iz ciklusa, posvečenega Pasolinijevim poezijam iz l. 1942. Poslikave, ki so bile v galeriji na ogled do 19. t. m. in bodo nato izobešene v gledališču Verdi, izhajajo iz pesnikovih verzov v furlanščini, jeziku, ki ga je Dora Bassi posebno ljubila, obenem pa jih posegajo. Gre za edinstvena platna, ki z ekpresivno močjo izražajo poetičen nemir in obup, pa tudi likovniško iskanje. / DD

BCC CREDITO COOPERATIVO ZADRUŽNA BANKA
Doberdò e Savogna
Doberdob in Sovodnje

ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB IN SOVODNJE

Sklicuje redni in izredni občni zbor članov, ki bo **v drugem sklicanju v petek, 29. maja 2009 ob 18.00 uri v Kulturnem Domu v Gorici, ul. I. Brass št. 20**, s sledečim dnevnim redom:

Redni občni zbor

- 1) Poročila upravnega sveta in nadzornega odbora, diskusija ter odobritev bilance za poslovno leto 2008 in namemba čistega dobička;
- 2) Odobritev sistema za nagrajevanje upraviteljev ter sodelavcev, ki niso v rednem podrejenem delovnem razmerju;
- 3) Dopolnilo k pravilniku za občne zборе in volitve zaradi uskladitve določilom Banke d'Italia iz dne 4. marca 2008 z ozirom na omejitve pri sprejemanju zadolžitve s strani upraviteljev;
- 4) Volitve v upravni svet, po predhodni določitvi števila članov slednjega.

Izredni občni zbor

- 1) Sprememba členov 7, 25, 30, 32, 35, 40, 41, 42, 43, 46 in 47 statuta banke;
- 2) Pooblastilo predsedniku ali namestniku, da odobri manjše spremembe statuta po preverbi Banke d'Italia v smislu člena št. 56 z.o. št. 385/93;

Za UPRAVNI SVET: Predsednik Dario Peric

Ker je za izvedbo izrednega občnega zbora potrebno vsaj ena petina članov, pozivamo člane, da se občnega zbora gotovo udeležijo.

Obvestila

Šempeter - gradbeno parcelo z obstoječo hišo za rušenje na skupni parceli 12.000 m prodamo. Cena 180.000 evrov. Tel. 00386 41 625393.

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica bo v četrtek, 28. maja 2009, ob 20. uri, peta premiera gledališke sezone Odjuga. V koprodukciji s SNG Drama Ljubljana bo krstno uprizorjeno delo Pot v Jajce, avtorjev Sebastijana Horvata, Andreje Kopača in Eve Nine Lampič po delih Edvarda Kocbeka in "Pasijonu po Kocbeku" Iva Svetine, v režiji Sebastijana Horvata.

Sklad Mitja Čuk prireja od 6. do 17. julija 2009 poletno središče Kratkočasnik v stavbi otroškega vrtca v Doberdobu. Potekalo bo od 8.00-13.00 (malica, brez kosila) ali od 8.00-17.00 (malica, kosilo in malica). Vpisovanje: od 20. maja do 10. junija na tel. 040 212289 (Sklad Mitja Čuk, uradne ure) ali 335 5952551 (Damijana Češut, večerne ure).

ASZ Olympia - Gorica vabi na prikaz celoletnega dela z naslovom Vsi na počitnice! Telovadna prireditev bo v četrtek, 4. junija 2009, ob 19.30, v telovadnici Slovenskega športnega centra Mirko Špacapan, na drevoredu 20. septembra 85.

Še do 31. maja se tretješolci lahko vpišejo k pripravi na malo maturo, ki bo potekala v Mladinskem domu od 8. do 12. junija.

Dar

Ob 65. obletnici nasilne smrti drage Marte Terčon darujejo sestre za misijonarja Vladimirja Kosa 50 evrov.

Sprejemni center
GRADINAFOLKLORNA SKUPINA
"STU LEDI"

sobota, 30. maja 2009,
ob 21. uri

družba ROGOS

Čestitka

Dekliška vokalna skupina Bodeča neža za Vrha Sv. Mihaela je na 4. regijskem tekmovanju otroških in mladinskih pevskih zborov v Novi Gorici zasedla absolutno prvo mesto ter prejela vrsto posebnih priznanj. Vrhovskim dekletom ter zborovodkinji Mateji Černic čestita Zveza slovenske katoliške prosvete.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje
(od 29.05.2009 do 04.06.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 29. maja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 30. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 1. junija (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 2. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 3. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Sredozemlje je središče starega sveta - Izbor melodij.

Četrtek, 4. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
PRAZNIK ŠPARGLJEV

v župnijskem parku med lipami v Štandrežu

Sobota, 30. maja 2009

ob 20.30: ples z ansambлом SOUVENIR

Nedelja, 31. maja 2009

ob 19. uri: nagrajevanje ekstempora

štandreški mladinski župnijski zbor, mešani zbor Šempeter in Dramski odsek PD Štandrež s komedijo **Duško se joče** ples z ansambлом HRAM

Na voljo odlični šparglji, domača jedača in pijača ter bogat srečelov

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Boris Pahor v Podgori

V soboto, 30. maja, bo ob 17. uri pisatelj Boris Pahor gost kulturnega srečanja, ki ga v Podgori (ul. Brigata Cuneo 7) prireja Krajevna skupnost v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij in Filološkim furlanskim združenjem. Večer se bo začel s pesmijo okteta Vrtnica, ki ga vodi Marko Munih. Po uvodnih pozdravih predsednika in podpredsednice krajevne skupnosti Podgora, Walterja Bandlja in Caterine Ambrosi, bo Feliciano Medeot spregovoril o furlanski identiteti na Goriškem, o vlogi slovenske kulture danes pa Janez Povše. Glasbeni utrinek bo nato navzočim ponudila komorna skupina SCGV Emil Komel. Prof. Sergio Tavano bo vodil pogovor s pisateljem na temo: Opus Borisa Pahorja: pot do skupnega cilja. Večer bosta sklenila petje novogoriškega okteta Vrtnica in družabnost za vse prisotne.

Nova Gorica / Kulturni dom

Slovensko-ruska naveza, ki navdušuje

Za goriško pianistko Aleksandro Pavlovič in ruskim violončelistom Olegom Gugaevim je kratka turneja po Sloveniji. Mlada glasbenika sta se spoznala na študiju na konser-

zaciji društva Slovenija-Rusija koncertirala na Ljubljanskem gradu, v Kulturnem domu Nova Gorica sta nastopila na zadnjem abonmajmskem koncertu kot solista s komornim godalnim

predajata glasbi in poslušalcem. Sta glasbenika z značajem, ki vdahneti v vsako skladbo osebni individualni in vsebinsko odrednotita vsako noto s posebnim žarom.

vatoriju P. I. Čajkovski v Rusiji, kjer sta bila oba izjemno uspešna študenta. Sprva skupne študijske obveznosti so skozi leta prerasle v profesionalno sodelovanje. Pred dvema letoma sta skupaj nastopila na koncertu Snovanj. Tokrat pa sta v organi-

orkestrom slovenske filharmonije in nazadnje turneje zaokrožila na koncertu v Glasbeni šoli v Tolminu. Tisti, ki so jima lahko prisluhnili kot solistoma z orkestrom in v komorni zasedbi, so lahko odkrili dva izredna glasbenika, ki se širokoprčno

Aleksandra Pavlovič je s komornim godalnim orkestrom slovenske filharmonije izvajala Mozartov Koncert za klavir v A-duru, št. 12. Subtilni Mozartov klasiistični svet, ki skriva v svoji preprosti eleganci številne ukane, je v njeni lahkotni izvedbi

mojstrsko zablestel kot odkritosrčna glasbena pripoved. Brezkompromisno je melodije drugo za drugo odstirala kot tančico in z izostrenim čutom do Mozartove glasbe izrazila tako občudovano glasbo tega genija zavidljivo popolno. Odločen in iskri bil Haydnov Koncert za violončelo v C-duru, št. 1 v interpretaciji violončelista Olega Bugaeva. Njegov občudujoči ton, odlična tehnika in izredna muzikalnost se prelivajo v edinstveno igro, ki iz glasbila izvabi melodije nesluhten razsežnosti in ki se dotaknejo dna srca. V Tolminu sta se predstavila v komorni zasedbi z izbranim programom za violončelo in klavir, ki je napovedal vrhunski koncert. Program je temeljil na delih temeljnih glasbenih predstavnikov njihove dobe: Sergej Prokofjev in Aleksander Čerpnin sta izstopajoča ruska skladatelja minulega stoletja, Ludvig van Beethoven in Robert Schumann sta osrednja predstavnika nemške (zgodnje) romantike. Igra glasbenikov je v vsakem primeru očarljiva, ker daje prostor obema, ne da bi se odpovedala svoji invenciji. Pred seboj imamo solista, ki služita glasbi, nje-nemu sporočilu, izrazu. Pa naj bo ali Prokofjeva virtuozna Sonata, op. 111 ali Schumannove razpoloženske Fantasiestücke, op. 73, Beethovenove Variacije na temo iz opere Čarobna piščal in ljudsko obarvane Čerpninove Pesmi in plesi, op. 84, vedno je v njuni igri prisotna ljubezen do glasbe. Z glasbo izražata notranji svet, poln občutij in strasti. Glasba v rokah takšnih glasbenikov prevzema, ker prihaja iz srca in je iskrena, kar zaznajo tudi poslušalci.

Metka Sulič

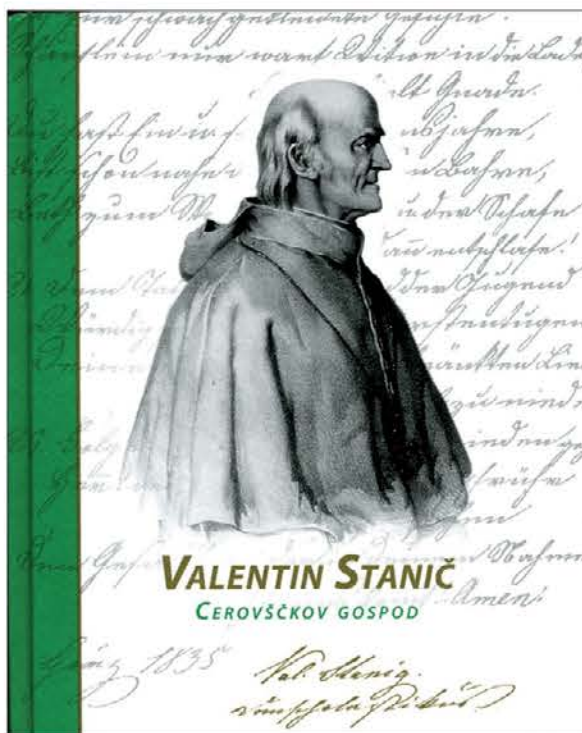
Slovenska založba Educa

Valentin Stanič - Cerovščkov gospod

Valentin Stanič - Cerovščkov gospod je naslov zajetne in lepo oblikovane knjige, ki je pred dnevi izšla pri založbi Educa. Pravzaprav gre za več kot 400 strani večjega formata obsežen trijezični zbornik, ki ga je uredil Marko Valentinčič s sodelavci, medtem ko je Andrea Sabati poskrbela za prevod v nemški jezik, Vittorio Porzio pa je različne zapise, eseje in raziskave prevedel v italijanščino. Marko Valentinčič je kot urednik zapisal v uvodu pod naslovom Staničeva misel še živi, da je namen nove knjige "oživiti predvsem spomin in dopolniti duhovno podobo Valentina Staniča, velikega slovenskega in evropskega Goričana, ki je s spoštljivim odnosom do materinega jezika povezoval jugozahodno in severno slovensko obrobje iz Ljubljano in Evropo". V uvodu tudi izvedemo, da je bilo načrtov za Staničev zbornik veliko, a da je pričujoča izdaja knjige sad finančnih in tudi drugih sedanjih možnosti. Knjiga je izšla ob 200-letnici Staničevega prihoda v Ročinj. Koprski škof Metod Pirih je napisal uvod, v katerem poudarja, da se je Stanič rodil leta 1774 v Bodrežu v župniji Kanal, postal duhovnik in kot generalni šolski inšpektor osnovnih šol in normalno deloval v goriški nadškofiji. Stanič je delal na znanstvenem, gradbenem, knjižničnem in kulturnem področju, bil je ljubitelj narave in alpinist, msgr. Pirih pa poudarja tudi njegovo veliko delavnost in radodarnost.

Priložnostno besedo je prispeval tudi župan Kanala Andrej Maffi. Štefan Kociančič je v prvem sklopu, ki nosi naslov Staničev čas, prispeval zapis Valentina Staniča mladost in študentovska leta, Marijan Breclj je pod naslovom Zapisek o Staniču pripravil esej, v katerem lepo oriše Staničevo življenje in delo, predvsem pa poudarja, da je bilo Staničevo življenje "en sam neprestan delavnik". Jože Medvešček je prispeval zapis z naslovom Staničeva domačija, Martin Pavlin raziskavo pod naslovom Staničevo župnišče - Hiša na Banjšicah 38, Branko Marušič pa strokovni zapis z naslovom Goriška v Staničevem času. Drugi sklop knjige ima naslov Gornik. Tatjana M. Peterlin-Neumaier piše pod naslovom Grossglockner praznuje 200-letnico - Prvi poskusi in končno uspešen vzpon v letu 1800 o Staničevi vlogi v Salmovi odpravi, ki ji je 28. julija 1800 uspelo osvojiti najvišji vrh Vzhodnih Alp. Ista avtorica prispeva tudi drobce iz zgodovine pod naslovom Stanič "vidi duhove" na vrhu Velikega Kleka, pa še zapis 200-

letnica prvenstvenega vzpona. Objavljen je tudi zapis Celsa Macorja Valentin Stanič na Triglavu leta 1808. Viktor Volk piše o Staniču kot prvem

pristopniku na Karnijske Alpe VI. Monte Bivera in Clapsavon, Stanko Klinar o Staniču kot slovenskem alpinistu in o slovenskem alpinizmu skozi bavarsko-slovensko perspektivo. Cerovščkov gospod je naslov tretjega sklopa, ki ga začena zgodovinar Franc Kralj z esejem Valentin Stanič - goriški duhovnik, Tatjana M. Peterlin-Neumaier piše o 200-letnici Staničevega prihoda na Banjšice, Janez Bizjak prispeva esej Valentin Stanič, velik

Slovenec in Evropejec pred svojim časom. V tem delu zbornika je tudi biografska povest Za novi rod Jože Lovrenčiča. V sklopu Dobrotnik pa so objavljeni zapisi Tatjane M. Peterlin-Neumaier, Branka Uršiča, Staneta Grande in Marka Valentinčiča. Posebno poglavje nosi naslov Prosvetitelj in je posvečeno pedagoškemu in kulturnemu delu Staniča, objavljeni so zapisi Marije Stanonik, Tarasa Kermaunerja, Lojzke Bratuž, ki piše o nekaterih jezikovnih značilnostih v spisih Valentina Staniča. Tu je še poglavje V spominjanju, v katerem Jurij Rosa piše o javnem spominu na Valentina Staniča, Miroslav Bertonec piše o Staniču kot alpinistu. Objavljeni pa so še zapisi Luigija Torela, Marjete Keršič-Svetau, Tatjane M. Peterlin-Neumaier, Huberta Zierla, Hansa-Volkarta Ulmerja, Franca Zabukoška, Marka Valentinčiča. Bogat zbornik o Valentinu Staniču zaključuje biografsko gradivo z naslovom Spisi Valentina Staniča in gradivo o Valentinu Staniču. Katjuša Vadjal in Jan Dragan sta oblikovala ta zbornik, ki ga bogati objava fotografskega dokumentarnega in umetniškega gradiva. V kolofonu izvedemo tudi, da je knjiga izšla ob 30-letnici planinskega društva Valentin Stanič iz Kanala, izid knjige pa so omogočili Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije, Občina Kanal ob Soči, Banka Koper in Luka Koper.

JUP

Kratke

Snovanja '09 / O goskici, ki se je učila peti

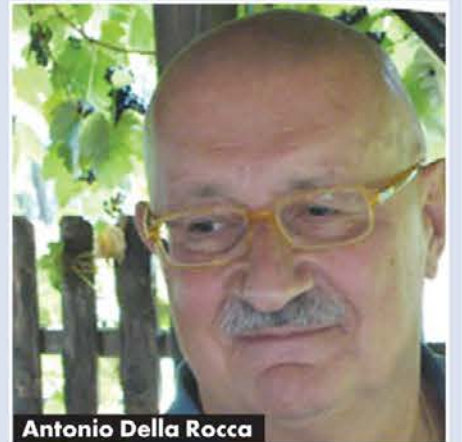
Oder velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž bodo v petek, 29. maja 2009, ob 17. uri, preplavili najmlajši učenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel. Že dolgo se poglobljajo v zgodbo o neki goskici, ki si je zadela zelo ambiciozen načrt: hotela je izstopati v kraljestvu ptičev-pevcev. A Stvarnik je odločil drugače...

Ob pripovedi, petju, igranju in plesu naših najmlajših bomo spoznali, kako se je ta zgodba iztekla. Prireditev je nastajala pod vodstvom prof. Michele De Castro in ekipe učiteljev in staršev. Za balet sta poskrbeli Nataša Sirk in Kristina Di Dio, s čudežno taktirko pa bo vse dogajanje spremljala igralka Majda Zavadvav.

Italijanski in slovenski avtorji v knjigi InterPEN Book

Na pobudo Slovenskega in Tržaškega centra PEN je izšla knjiga InterPEN Book s pesmimi desetih italijanskih in desetih slovenskih avtorjev. Njen namen je prikazati aktualno pesniško dogajanje na obeh območjih. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je vsak pesnik zastopan s tremi pesmimi v obeh jezikih. Iz Slovenskega centra PEN so izbrali Nika Grafenauerja, Andreja Kokota, Barbaro Korun, Nežo Maurer, Ivana Minattija, Borisa A. Novaka, Toneta Pavčka, Iva Svetino, Vena Tauferja in Majo Vidmar. Iz tržaškega PEN kluba pa so bili izbrani pesniki Silvio Cumpeta, Antonio Della Rocca, Claudio Grisancich, Claudio H. Martelli, Luciano Morandini, Marina Moretti, Juan Octavio Prenz, Alberto Princis, Claudia Raza in Erika Mattea Vida. Vsak pesnik je predstavljen s tremi pesmimi, ki so jih Filibert Benedetič, Marko Kravos, Gašper Malej, Jolka Milič, Aleksij Pregarc in Vera Tuta Ban s pomočjo koordinatorke Patrizie Vascotto prevedli v italijanščino oziroma slovenščino (v enem primeru tudi iz španščine). Zamisel, da bi objavili knjigo, ki bi bila namenjena srečanju med slovenskimi in tržaškimi pesniki, izvira z druge regijske konference tržaškega PEN kluba, ki je bila leta 2007. InterPEN Book je tako prva knjiga za lažje seznanjanje s književno produkcijo obeh držav.

Antonio Della Rocca

V Stični razstava Sveti Pavel - največji misijonar krščanstva

Ob mednarodnem dnevu muzejev so v Muzeju krščanstva na Slovenskem v cistercijskem samostanu v Stični odprli razstavo Sveti Pavel - največji misijonar krščanstva. Razstava, ki bo na ogled od 30. avgusta, je posvečena sv. Pavlu kot največjemu krščanskemu misijonarju. Ob 2000-letnici rojstva apostola Pavla je papež Benedikt XVI. v lanskem juniju razglasil leto sv. Pavla, Muzej krščanstva na Slovenskem pa je ob tej priložnosti odprl razstavo z naslovom Sveti Pavel - največji misijonar krščanstva, na kateri je na panojih, v sliki in besedi, predstavljeno njegovo življenje od rojstva v Tarzu do mučeniške smrti v Rimu. Ker je sv. Pavel pri svojem misijonskem delovanju prepotoval številne dežele, so razstavi dali

glavni poudarek njegovim popotovanjem, ki so bila celo z vidika sodobnega človeka pravi podvigi, saj je pri oznanjevanju evangelija peš, na konju in krovu ladij, samo da bi izpolnil apostolsko poslanstvo, prepotoval tisoče kilometrov. Njegova življenjska pot je bila polna preobratov, vzponov in padcev, odobravanja in preganjanja, zaupana pa naj bi mu bila izredno težavna naloga. Kljub temu sv. Pavel ni odnehal, bil je prvi izmed Jezusovih učencev, ki je v svet ponese njegovo zamisel o univerzalni veri, prav to pa ga je pripeljalo v daljne kraje, kjer je posejal seme krščanstva, ki je v naslednjih stoletjih preplavilo Evropo.

University of Utah Singers v KC Bratuž v Gorici Pesmi o divjem zahodu in slovenskem človeku...

Zborovski večer, zadnji v koncertni sezoni, ki so jo priredili KC Lojze Bratuž, ZCPZ in SCGV Emil Komel, je v goste privabil uveljavljeni in svetovno priznani zbor University of Utah Singers pod vodstvom vsestranskega glasbenika in dirigenta Bradyja Allreda. V veliki dvorani Centra Lojze Bratuž je poslušalcem postregel z nekaj res zanimivimi glasbenimi in neglasbenimi odtenki, ki jih morda v naši stvarnosti nismo vajeni in se nam zdijo čudni in nevsakdanji. Predvsem zato, ker nanje nismo vajeni. Začeli bomo, nekoliko neobičajno, s sklepom koncerta. Ameriški pevci, ki prihajajo iz države Utah, ene od manj

prepoznavnih držav ameriškega zahoda, so odlično odpele tri slovenske ljudske priredbe. Ne gre za retorično hvalisanje, ampak za preprosto ugotavljanje, ki se prej ko same glasbe tiče njihovega zelo omikanega odnosa do malega in njim neznanega jezika. Izgovarjava, ki so jo nalašč za te pesmi naštudirali s slovenskim mentorjem v Sloveniji, je bila res izredna. Drugače je ne moremo definirati. Besedilo je bilo povsem razumljivo, vsak šumevec čist, vsako težko izgovorljivo sosledje soglasnikov kristalno jasno. Kumarjeva Dajte, dajte, Pahorjeva Pa se sliš in Habetova Dekle je na pragu stalo so izzvenele, kot bi jih pel

kak slovenski zbor. Nam zamejcem, ki tako radi ploskamo in pozdravljamo vsak izmalčen in vsiljen "dober dan" in "hvala" iz ust neslovenskih govornikov, ki živijo v naših krajih, lahko odnos ameriških pevcev do slovensčine marsikaj pove.

Druga prijetna novost na naših odrih je bolj scenске narave. Gre za napeve divjega zahoda, ki bi jim lahko rekli western pesmi, in odlomke iz kavbojskih musicalov. V naših krogih je kultura musicalov žal premalo razvita, sploh pa si je ne upamo postavljati

ob bok tradicionalnemu zborovskemu petju. Pevci iz Utaha pa so med svojim nastopom naredili prav to, kar se pri nas včasih težko sprejema: združili so oba tipa petja. Tistega tradicionalnega zborovskega in tistega (za nas) manj tradicionalnega iz musicalov, v njihovem

line.

Na sporedu so bile tudi črnske duhovne, ki pa žal ne spadajo v kulturni okoliš države gostujočega zbora. To je bilo občutiti. V Utahu ni Afroameričanov, zato se tudi črnska duhovna glasba tam ni razvila. V samem zboru ni bilo Afroa-

črnske duhovne napeve, in pri nekaterih solističnih vložkih obseg, prodornost in globino glasu, ki jih ta žanr zahteva. Pesmi I can tell the world, Worthy to be praised in I'm gonna sing 'til the Spirit moves in my heart so bili tako prijeten intermezzo, ki pa ni iz-

Foto DP

4. regijsko tekmovanje otroških in mladinskih zborov v Novi Gorici

DVS Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela in OPZ Kraški cvet iz Trebč zelo uspešna!

Na 4. regijskem tekmovanju otroških in mladinskih pevskih zborov v Kulturnem domu v Novi Gorici sta v petek, 22. maja, nastopila dva naša zbora in se odlično odrezala. Barve Slovencev v Italiji sta zastopala DVS Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela pod vodstvom Mateje Černic ter OPZ Kraški cvet iz Trebč pod taktirko s. Karmen Koren. Pevska sestava sta se uvrstila na absolutno prvo in drugo mesto tekmovanja ter edina za svoj nastop prejela zlato priznanje s pohvalo z oceno nad 90 točk. Vrhovske pevke, ki so osvojile prvo mesto, so prejele 91 točk, otroci iz Trebč pa za drugo mesto 90,33 točk. Ob tem je OPZ Kraški cvet tudi zmagal v kategoriji otroških

zborov.

Tekmovanja se je udeležilo 14 sestavov v treh tekmovanih kategorijah. Komisija, ki so jo sestavljali uveljavljeni dirigenti in skladatelji Ambrož Čopi, Helena Fojkar Zupančič in Andraž Hauptman, je našima zboroma podelila še cel kup posebnih priznanj. Vrhovska dekleta so bila nagrajena še za najboljšo izvedbo skladbe iz 20. stoletja (Dve pesmi Franceta Kosmača skladatelja Ambroža Čopija) ter najboljšo izvedbo ljudske pesmi (Ne ouri, ne sečaj Radovana Gobca). Dirigentka Mateja Černic je ob tem dobila še nagrado za najboljšo izbiro programa. OPZ Kraški cvet je osvojil prvo mesto v kategoriji otroških zborov ter osvojil še posebno nagrado Marija Kogoj za najboljšo izvedbo sodobne slovenske skladbe (Spalni vlak Patricka Quaggiata).

primeru kavbojskih in ameriških ljudskih napevov.

Oklahoma!, Great american cowboy in Bile them cabbage down so bili nazorni primeri tega tipa glasbe, ki ima svoje korenine v pojmu "ameriški sen" in v kavbojskem osvajanju divjega zahoda, a v katerih čutiš tudi primesi Morriconejeve westernske epopeje in podeželske ritme Amerike Johnnyja Casha. Ob vsem tem je bil repertoar izveden celo nekoliko preveč "zborovsko urejeno", tako da se je nekoliko izgubil duh divjine in širnega brezmejnega prostranstva ameriške ce-

meričanov. Belec pa bo gospel napeve z veliko težavo interpretiral tako, kot jih lahko interpretira temnopolti človek, razen če seveda ne govorimo o Elvisu Presleyju. Redki belci se lahko pohvalijo z učinkovitim podajanjem črnske duhovne glasbe. To se spremeni že skoraj "v misijo nemogoče", če mora to vrst interpretirati zbor sedemdesetih in več ljudi, med katerimi ni niti enega Afroameričana. Čeprav so ameriški pevci skušali posnemati pravila žanra, jim to vselej ni uspelo: čutilo se je pomanjkanje smisla za improvizacijo, ki odlikuje

padel ravno po "žanrskih pravilih" in je bil morda spet podan nekoliko "preveč zborovsko" in premalo "črnsko duhovno". Skratka, slo je za svežino in drugačen tip glasbe, ki ga pri nas slišimo redkeje. Ob omenjenih pesmih so ameriški pevci predstavili tudi izseke iz svetovne zborovske literature in tujih ljudskih izročil (poleg slovenske še judovsko). Njihov učinek pa bi bil še večji in "svežina še bolj sveža", ko bi žanre predstavili bolj žanrsko, bolj svobodno.

Andrej Černic

Nova zbirka pesmi

Cvet spomina - Mirjam Saksida Pezdirc

Nevsiljivo je prišla na naše knjižne police lepo oblikovana zbirka pesmi, ki nosi naslov Cvet spomina; v kolo fonu izvemo, da je bila vsebina napisana med Ljubljano, New Yorkom in Gorico, kjer je avtorica živel. Gre namreč za gospo Mirjam Saksida Pezdirc, ki danes živi v Gorici.

Mirjam Saksida se je rodila v Ljubljani. Tam je začela obiskovati osnovno šolo, ki jo je dokončala v Gorici. Nato se je vpisala na nižjo gimnazijo, zatem pa na klasično gimnazijo in licej. Nekaj časa je v Trstu študirala slavistiko, leta 1956 pa se je izselila v ZDA. V goriških letih je s sestro Cirilo nastopala v igralski skupini slovenske Marijine družbe. Obe sta bili tudi režiserki. S slikanjem se je gospa Mirjam začela ukvarjati pred približno 20 leti, svoja dela je lansko leto razstavila v župniji sv. Ivana v Gorici v dvorani Doma Franc Močnik in izkupiček od razstave je takrat gospa podarila v dobrodelne namene. Likovne umetnosti se je učila na Queens Community College-u in pri raznih umetnikih, članih ameriškega kluba akvarelistov. Izučila se je tudi v slikanju portretov. Ob delu in likovni umetnosti se je v New Yorku ukvarjala tudi s pozicijo. Veliko je razstavljala z drugimi umetniki in tudi samostojno. Za svoja dela je prejela številne nagrade in priznanja, o njej je marca 1994 pisal tudi The New York Times. Pri razstavah je večkrat bila članica ocenjevalnih komisij. Tudi sama je poučevala likovno umetnost, in sicer otroke, pa tudi starejše, te v

njihovem klubu na Long Islandu. Večkrat so jo tudi prosili za krašenje emajlirane posode. Umetnica pri svojih likovnih delih uporablja olje, akril in pastel. Njene slike krasijo številne zasebne domove v ZDA, Kanadi in Avstraliji. Gospa Mirjam Saksida Pezdirc se je vrnila v Gorico leta 2006 in trenutno biva pri Marijinih sestrah na Korzu Italija. Še vedno slika in piše občutene poezije. Pričujoča zbirka poezij Cvet spomina je sad

Foto DPD

večnih tem, ki se jih prej ali slej dotakne vsak lirik, predvsem pa govori o smislu življenja, večkrat pa se na glas tudi vpraša, kako naj pesni še naprej, ko pa se je v današnjem svetu skoraj izgubila. Pesmi o smislu življenja so to, a tudi o

krščanski veri, o minevanju, spominih na otroštvo in mladost. Seveda je v njenih pesmih tudi ljubezen izjemno prisotna, vedno nevsiljivo, a lepo, kot v pesmi, kjer zapiše: "In vrnem se, / kjer srce je mirno, / kjer lahko upam in živim. / Ne čakam miloščine, / jaz jo delim. / A ljubim vedno bolj / življenje svoje, / še bolj ga ljubim / kot nekdanj. / Ko sem kot mlado dekle / ponižno šla / z njim pred oltar. /"

Lirika torej, kot da avtorica ne bi bila od tega sveta in samo zato se ji krasno zapiše: "Kako rada bi / svojo žalost / v tvoj smeh povila, / da bi v soncu / z morjem / v novo se rodila. /" In avtorica je iskrena do konca, kot vsak resničen pesnik, saj se zaveda svoje starosti in zato zapiše pesem Mar je že čas?, v kateri pravi takole: "Vse mirno, tiho; / vsak šum za hišo slišim. / Duša hrope, / da me je strah. / Mar je že čas, / da se pripravim še jaz? /"

Iskrno, lepo, kot so lepi njeni akvareli, lirični, kot je umetnica sama, ki na konec zbirke sicer pesmi mistično zapiše, da "je življenje smrt in nekaj veselja", a vse njeno umetniško delo govori o preseganju minljivosti, iskanju večnega in večnega, predvsem pa o so-skladju z naravo, kateri se je kot pretanjena slikarka vedno posvečala, se ji čudila, jo, ponotranjeno in poduhovljeno, slikala.

JUP

**BELLUNO
ANDREA
BRUSTOLON
28. MAREC
12. JULIJ
2009
PALAZZO
CREPADONA**

Vsak popoldan od ponedeljka do četrta posebni vodeni obiski razstave, rezervirani za župnijske skupine. Informacije in rezervacije: 0437 943060

Pobuda je veljavna za najmanj 10 udeležencev. Datum obiska lahko določite do treh dni pred njim (v ponedeljek za obisk v četrtek in v četrtek za obisk v ponedeljek) in glede na razpoložljivost neposredno v prodajalni vstopnic. Izkoristite lahko tudi vodeni obisk.

Cena vstopnice znaša 7 evrov

Cena za vodeni obisk: skupine od 10 do 15 oseb 65 evrov skupine od 16 do 20 oseb 75 evrov skupine od 21 do 25 oseb 90 evrov skupine od 26 do 30 oseb 100 evrov

www.brustolon.it

Kratke

Tudi v Trstu razstava Ivan Rudolf in padalci

V okviru "ponedeljkovih večerov" v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizetti 3 v Trstu bo v ponedeljek, 1. junija, ob 20.30 odprtje dokumentarne razstave Ivan Rudolf in padalci.

Gre za razstavo, ki je bila že na ogled v prostorih Fakultete za humanistične študije v Kopru, kjer so jo odprli 16. aprila, ko je tudi izšel bogat katalog. Besedila v njem so, tako kot na panojih, v treh jezikih: slovenščini, italijanščini in angleščini, tako da bo razstava dostopna tudi Tržačanom, ki ne obvladajo slovenščine.

Postavitve so omogočili Fakulteta za humanistične vede Univerze na Primorskem in Znanstvenoraziskovalno središče Koper ter Vojaški muzej Slovenske vojske, pripravila pa sta jo mlajša zgodovinarja, Tržačan doc. dr. Gorazd Bajc z Univerze na Primorskem in kustos dipl. zgod. Blaž Torkar iz Vojaškega muzeja.

Razstava, ki jo v Trstu prireja Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černetca, je posvečena junaški in tragični zgodbi "primorskih padalcev", še posebej pa življenjski poti njihovega organizatorja, šolnika, časnikarja in politika Ivana Rudolfa (1898-1962).

Ob odprtju bo ob prirediteljih pozdravil načelnik Vojaškega muzeja Slovenske vojske polkovnik doc. dr. Tomaž Kladnik, o vsebini razstave bodo spregovorili avtorja Gorazd Bajc in Blaž Torkar ter član "Rudolfove skupine" primorskih padalcev (ISLD) Ciril Kobal iz Kopra. Časnikar Saša Rudolf bo predstavil video prikaz o življenju očeta Ivana, na ogled pa bo še dokumentarec iz vojnih dni o Jugoslovanskem gardnem bataljonu na Bližnjem vzhodu.

Šolski razredi, ki bi si radi ogledali razstavo s strokovnim vodstvom ob dopoldnevih v tednu od 1. do 6. junija, naj se v uradnih urah oglasijo na telefonsko številko Slovenske prosvete v Trstu (040 370846).

Samo Pahor sedemdesetletnik

Ob pomembnem življenjskem jubileju prof. Sama Pahorja je predsednik SSO Drago Štoka poslal tole voščilo: "Dragi Samo! Ob tvoji lepi okrogli obletnici ti srčno čestitam v osebnem imenu in v imenu Sveta slovenskih organizacij in ti želim, da bi še mnogo mnogo let nesebično in pogumno deloval v korist celotni naši slovenski narodni skupnosti. Verjemi, dragi Samo, da jaz in organizacija, katere sem predsednik, tvoje delo globoko ceniva, tvoja plemenita dejanja iskreno spoštujemo in ti želiva veliko uspešnega dela tudi v prihodnje".

Devin - majsko srečanje v znamenju petja in družabnosti

Že vrsto let Fantje izpod Grmade v zadnjih majskih dneh na svojem sedežu prirejajo srečanje s petjem. V glavnem je namenjeno domačim in ožjim prijateljem, da skupaj preživljajo večer, na katerem sicer želijo predstaviti program, ki so ga med letom vadili in izvajali, obenem pa ponuditi priložnost za družabnost, sproščen pogovor o sezoni, ki se izteka, in načrtih za naprej. Tako je bilo tudi v soboto, 23. maja. V dvorani je zbor zapel devet priredb ljudskih in narodnih pesmi, ki so bile vsebinsko razdeljene na tri sklope. Slišali smo pesmi o pomladi, kmečkem delu in ljubezenske, pa tudi nekaj napitnic. Pevci in njihov zborovodja Ivo Kralj so se spomnili tudi pred kratkim preminulega prijatelja Antona Korsiča. Vsekakor lep, prisrčen "fantovski" večer v domačem krogu, ki se je nato nadaljeval pozno v noč ob smehu in igri otrok, ki so se zabavali pred dvorano, ter pogovoru odraslih ob mizah. Ob rednem zborovskem delovanju, saj so redno sodelovali na tradicionalnih zborovskih revijah in raznih drugih pobudah, so Fantje izpod Grmade v letošnjem letu poskrbeli tudi za več nepotrebnih del na svojem sedežu v Devinu. Tako so obnovili peč in ogrevanje prostorov ter popravili streho, na koncu pa še uredili in pospravili sedež, v katerem domujejo že od leta 1988. Gre za prostore, ki so v naši širši javnosti dobro znani, saj so v njem pogoste seje Sveta slovenskih organizacij in še drugačne prireditve in pobude.

Gre za prostore, ki so dom tudi otroškemu in mladinskemu zboru Ladja ter ženskemu zboru Devin. V njem pa imajo reden pouk učenci devinskega oddelka SCGV Emil Komel in skavti. Ponovno pa se v teh prostorih srečujejo tudi lutkarji srednješolci, ki pripravljajo novo lutkovno predstavo, medtem ko bo v zadnjem tednu junija spet zaživela lutkovno-gledališka delavnica Devinski vrt ustvarjalnosti, na katero vabijo predvsem osnovnošolce.

Cvetje, ki so ga člani Unije Istranov položili čez bodečo žico na spominskem shodu pri jami Golobivnica za domnevne žrtve povojnih pobojev, je po svečanosti nemudoma izginilo: baje se je taisto cvetje takoj pojavilo pri spomeniku padlim NOB, kjer so Društvo Promemoria in nekateri antifašisti iz Italije in Slovenije priredili vzporedno manifestacijo.

Nasprotni si strani tokrat nista prišli in stik, kot se je zgodilo meseca februarja. Tajnik društva Tigr Lucijan Pellicon, ki je na kraj italijanske svečanosti prispel po odhodu ezulskega avtobusa, je novinarjem izjavil, da sta Civilna iniciativa za Primorsko in Tigr na zasedanju, ki je bilo le nekaj dni pred ezulskim shodom, prepričala domačine, naj ezulski shod "bojkotirajo", "saj bi ga drugače medijško ovrednotili". Podobno tezo je zagovarjal tudi predsednik Civilne iniciative za Primorsko Božo Novak, ki pa je na novinarski konferenci povedal, da so pri vprašanju optantske komemoracije s strani vlade naleteli na ignoranco. Od vlade pričakujejo, da bo v prihodnje zaščitila čustva ljudi na Krasu, zato bodo zahtevali, naj zakonsko prepove organizacijo shodov s podobno vsebino. Po mnenju prof. Sama Pahorja in Marka Milkoviča, predsednika vzhodnokraškega rajonskega sveta, je bil "nizki profil" protimanifestacije zgrešen, kajti ezuli bodo odslej stopnjevali število svečanosti na slovenskem ozemlju. "Današnji shod pri Golobivnici je del širše

**LOKEV Ezulski shod pri jami Golobivnica
Kakšna milost!**

kampanje rehabilitacije fašizma, ki se dogaja tako v Sloveniji kot v Italiji", je povedal predsednik društva Promemoria Sandi Volk. Vzdušje na slovenski strani je bilo torej dokaj napeto, v čemer se je skrivalo razočaranje zaradi ob-

desničarske skrajneže, ki so nosili prepovedane fašistične simbole, in preverila njihovo identiteto, nato jih je takoj izpustila ("Policija bo okoliščine preučila in ustrezno ukrepala, če bo to potrebno", je dejal tiskovni predstavnik polici-

našanja slovenskih (vladno-državniških) oblasti, saj naj bi nekateri predstavniki oblasti domačinom odsvetovali demonstracije.

Ezulška spominska svečanost na "žrtve raznih narodnosti, med katerimi so tudi italijanske in slovenske" (kot jo je novinarjem predstavil predsednik Unije Istranov Massimiliano Lacota), se je začela točno ob 9.30, trajala pa je le četr ure. Kot že povedano, je minila brez večjih izgedov. Policija je ustavila le tri mlade

jske postaje Koper Marko Kastelic. Lacota je povedal, da ti skrajneži niso bili z njimi na avtobusu, ki ga je do kraja komemoracije spremljala patrulja slovenske policije. Svečanosti, na kateri so bili prisotni občinski svetniki desne sredine Salvatore Porro, Andrea Pellarini, Lorenzo Giorgi in Roberto Sasco (UDC), se je udeležil tudi vladni podtajnik Roberto Menia, kar je celotni zadevi dalo poseben državniški pečat (poleg tega, da ga je na kraju pričakal italijanski konzul v Ko-

pru Carlo Gambacurta). V črno oblečeni Menia na shodu ni zinil niti besede (zadostovala je zgolj njegova figura): govoril je Lacota, ki je poudaril, da je bil do letošnjega februarja dostop do brezna mogoče: po izgredih, ki so spremljali poskus tedanje svečanosti, pa je lastnik zemljišče zagradil. "Danes pa se moramo ustaviti pred bodečo žico, ki zamejuje sicer privatno parcelo. Razna pričevanja potrjujejo dejstvo, da so v to fojbo pod nasiljem padli številni Italijani, tudi civilisti iz Trsta, ki so jih sem prepeljali v času grozovite 40-dnevne jugoslovanske okupacije Trsta. Upam, da bodo to dejstvo priznali tudi tisti, ki so ga doslej zanikali", se pravi domačini, "ki se očitno bojijo deliti zgodovinsko resnico". Lacota je še zanikal, da bi imel karkoli skupnega s fašizmom, "zato se mi zdi kar čudno, da spremlja to svečanost tolikšno število novinarjev".

Res, po ezulski, je bila novinarska delegacija najštevilnejša. Tudi enota slovenskih policistov je bila dokaj skopa. Lacota, ki je imel s sabo Dežmanovo poročilo o povojnih pobojih, ni nasedel provokacijam nekaterih nasprotnikov (le dveh, največ treh), ki so glasno proglašali svoje nasprotovanje ezulskemu shodu: "Čeprav bi v Lokev lahko pripeljali 300 oseb, smo se odločili za delegacijo okrog 50 članov naše organizacije, ker nismo hoteli vzbuditi večjih polemik", je dejal.

Igor Gregori

OPČINE Cerkev sv. Jerneja

Poslednje slovo od dr. Egidija Vršaja

V sredo, 20. t. m., smo se prijatelji pokojnega Egidija Vršaja zbrali v cerkvi sv. Jerneja na Opčinah, nekateri prijatelji pa so se od njega poslovili že v mrliški kapeli v Trstu, kjer je g. Dušan Jakomin tudi vodil molitev za pokojnega. Na Opčinah, kjer je pokojnik živel, je pogrebno mašo daroval g. Franc Pohajar, ki se je v nagovoru med mašo spomnil dejstva, da je bil pokojnik sošolec in prijatelj pokojnega ljubljanskega nadškofa in metropolita dr. Alojzija Šuštarja in dr. Franceta Bučarja, vsi trije so namreč bili gojenci Škofovih zavodov. Med mašo smo prijatelji pokojnega časnikarja peli slovenske cerkvene pogrebne pesmi, v imenu kolegov in prijateljev pa je pokojniku, katerega smo po maši pospremili k večnemu počitku na opensko pokopališče, spregovoril Sergij Pahor, čigar nagovor objavljamo v celoti: "Ko se še zadnjič poslavljamo od kolege in prijatelja, se moramo nujno spomniti težkih časov povojnega Trsta, kamor se je pokojni Egidij Vršaj zatekel po koncu vojne in kjer

je ostal do konca svojega življenja. Bil je spremljevalec dramatičnih zapletov in pričal razburljivih sprememb, ki so si sledile na tem področju, ves čas pa je ostal zvest svojim načelom in vrednotam, ki si jih je pridobil v težki mladosti. Egidij Vršaj se je rodil na Čatežu leta 1923, otroška leta pa je preživel na Nizozemskem, kjer je bil njegov oče rudar. Študiral je v Škofovih zavodih v Šentvidu in Ljubljani, kjer je maturiral leta 1942. Vpisal se je na pravno fakulteto, toda zaradi vojne je diplomiral šele v Trstu leta 1966 na ekonomski fakulteti. Med vojno je bil v Narodni legiji in se je ukvarjal tudi z obveščevalnim delom in zato padel v klešče gestapa ter bil zaprt. Ob koncu vojne se je umaknil na Koroško in nato prišel v Trst, kjer je najprej delal v tiskovnem uradu Zavezniške vojaške uprave, od leta 1947 pa je delal na časnikarskem oddelku tržaškega radia. Bil je eden izmed redkih preživelih iz tistih prvih časov slovenskega radia, ustanove, ki je odigrala izredno pomembno vlogo tako za kulturni in civilizaci-

Foto DPD

jski razvoj slovenske manjšine kot tudi za pluralistično informacijo Slovencev sploh in še zlasti na Primorskem. Pri tem velja posebej opozoriti na njegovo zavzeto delo za zagotovitev avtonomije slovenskih govorjenih in informativnih oddaj, ki je bila po vključitvi tržaškega radia v vsedrjavno podjetje Rai dokaj okrnjena. Vršaj se je ukvarjal zlasti z gospodarskimi vprašanji v zvezi z mednarodnim sodelovanjem in trgovinsko in blagovno izmenjavo. Po diplomi je svoje zanimanje usmeril prav na to področje, ki je postalo tema njegovega strokovnega dela. Bil je dosleden v odklanjanju totalitarnih režimov, a je kljub temu prav tako dosledno zagovarjal sodelovanje med področji in

državami tržnega sistema na eni strani in vodene gospodarstva na drugi, prepričan, da to pomaga prebivalstvu, medsebojnemu poznavanju in mednarodnemu sožitju, navsezadnje tudi miru in demokraciji. Zato je veliko svojega časa posvečal svoji stroki, predvsem pa je italijanske gospodarske sredine seznanjal z gospodarsko in politično stvarnostjo prej v Jugoslaviji in potem v Sloveniji. Plod tega vztrajnega dela je 12 knjig (osem v italijanščini in štiri v slovenščini) prva - o italijansko-jugoslovanskem gospodarskem sodelovanju - je izšla leta 1970, zadnja pa lani o odnosih med Italijo in državami srednjevzhodne in jugovzhodne Evrope. Čisto do konca je torej Egidij Vršaj izpopolnjeval svoje poznavanje stroke in ga posredoval širši javnosti.

Tržaški Slovenci izgubljam o Egidijem Vršajem časnikarja širokih razgledov in podkovane ekonomista, kolegi pa človeka, ki se je, kljub svoji prisilovni rezerviranosti, zanimal tudi za stiske in potrebe drugih. Preostalih sorodnikom izrekamo iskrena sožalja, družini Marcolin, ki je bila Egidiju Vršaju še posebej blizu in mu pomagala v zadnjih mesecih njegovega življenja, posebna zahvala za nesebično pomoč.

Hvala tudi gospodu župniku Pohajarju za pogrebni obred. "

BAZOVICA Praznovanja 110-letnice domačega društva

Revija Fantje pojejo na vasi

Stare navade nimajo vedno muzejske oznake; kljub distanci, ki jo ustvarjajo predvsem bistveno spremenjene družbene razmere, se nekateri vidiki nekdanjega vsakdana ohranjajo v posodobljenih, delno etnografsko obarvanih pobudah. Obujanje doživljajo vzdušja vasovskega petja je cilj moške vokalne skupine Lipa iz Bazovice, ki je pred petimi leti prvič priredila danes že tradicionalno revijo moških vokalnih skupin in zborov Fantje pojejo na vasi. Kot je poudarila predsednica domačega društva Tatjana Križ-

mančič, je letošnja izvedba dobila še bolj praznično oznako, saj se je odvijala ob praznovanju 110-letnice društva.

V športnem centru Zarja so gostovale tri pevske skupine, ki jih je s pevskim pozdravom sprejelo petje prirediteljev, članov moške vokalne skupine Lipa. Z nežnimi pomladanskimi vtisi in energičnimi izrazi vselega razpoloženja so pevci pod vodstvom Anastazije Purič kot prvi prejeli aplavz pozorne in hvaležne publike, ki je nagradila vse nastope s posebno toplino. Prav gotovo je bil vreden iskrenega zadovoljstva obisk ko-

roškega zbora SPD Bilka iz Bilčovsa, ki ponosno ohranja stoletno tradicijo domačega, slovenskega društva. Njihove

ljudske pesmi in še nekateri klasiki iz slovenske zborovske literature so zaživeli v ubranih, prisrčnih izvedbah, ki so jih pevci lepo izoblikovali z zborovodjo Marjanom Gasserjem. Rado Erzožnik pa je pripravil na nastop člane idrijskega noneta Vasovalci, ki pristopajo k pevske dejavnosti s pristno ljubeznijo do narodne literature. Mladi devetčlanske vokalne skupine Goldinar (Pivka-Postojna) pa se z zanimanjem lotevajo tudi hrvaškega, bolj popevkarsko naravnane repertoarja in so prav tako doživeto zapeli tudi sklop živah-

nih rezijanskih ljudskih pesmi v priredbah Ambroža Čopija. Skupina, ki ima za seboj le šest let skupnega ustvarjanja, se je že uveljavila na raznih revijah in tekmovanjih, zato je nastop vzbudil posebno zanimanje. Njihovo petje pod vodstvom študenta Akademije za glasbo in Ljubljani Dominika Jurca je ob koncu revije navdušilo poslušalce, ki so bili deležni še dodatka in mogočne izvedbe skupne pesmi, Vrabčeve Zdravljice. Kot običajno

Foto Kroma

se je nastop nadaljeval v bolj sproščenem vzdušju tudi po koncertu, ko se je vasovska žilica

prosto izpela ob družabnem omizju.

PAL

SLOVENSKI KULTURNI KLUB Zaključna razstava

Ženska duša je drznejša od moške

Roberta Busechian, Sara Kos, Neža Kravos, Iva Pertot, Taja Luxa, Irina Lisjak, Tina Kralj in Valentina Oblak so v prostorih Narodne in študijske knjižnice v četrtek, 21. maja, predstavile likovne stvaritve, ki so sad večmesečnega likovnega tečaja Slovenskega kulturnega kluba. Pod mentorstvom Mateja Susiča so tečajnice spoznale osnove in večšine likovne umetnosti: kot pa nam je povedal Matej Susič, je bil to predvsem pomemben in neobremenjujoč trenutek skupinskega druženja in likovnega ustvarjanja, ki se ni držal stroge didaktične sheme. "Likovni krožek Slovenskega kulturnega kluba sem vodil zadnja tri leta. Konec lanske sezone smo nameravali prirediti razstavo, na kateri bi prikazali končne izdelke, žal pa do postavitve ni prišlo. Ideje nismo opustili, saj je za mlade umetnike prva priložnost, da se lahko pokažejo občinstvu: odločili smo se tako, da bomo likovne izdelke tokrat razstavili v prostorih Narodne in študijske knjižnice. To je hkrati najzlahtnejši način, da se nekatere udeležence tečaja poslovijo od naše sezone, ker bodo prihodnje leto nadaljevale študijsko pot na univerzi v Ljubljani. Udeležence tečaja so namreč letos bile vse maturantke, kar sodi v povprečno starostno stopnjo udeležencev raznih pobud

Slovenskega kulturnega kluba in Mospa".

Kakšna dela ste predstavili v NŠK?

Na razstavi je vsaka izmed osmih udeležencev predstavila po eno delo. Upali smo, da nam bo uspelo postaviti večjo razstavo, na kateri bi zbrali izdelke zadnjih treh let. (Škoda je, da ostanjejo nekatere

slike, četudi poskusne narave, shranjene v predalih). Tesni prostori NŠK pa nam tega niso dopustili. Dela, ki smo jih razstavili v knjižnici, niso enotna ne po slogu in niti po vsebini. Nekatera so namreč sad ravno tečajnih vaj, v sklopu katerih smo rabili pretežno tempero in akrilčne barve ter mešano tehniko z materialnimi elementi.

Kako je potekal tečaj?
Želja po likovnem krožku nastane

navadno ob priložnosti posebnih pobud jesenskega dela Drage mladih. Enkrat tedensko smo se srečevali v prostorih na Donizettijevi ulici. Navadno sem didaktični način poučevanja razdelil na dvojice: vsako drugo uro tečaja sem usmeril v specifično posredovanje nekaterih novih tehničnih oprijemov, s katerimi so udeležence

načrtovale svoje znanje. Gojenke so nato preostali čas izrabile za to, da so prosto dale duška lastni ustvarjalnosti. Vsaka si je tako svobodno izbrala svojo izrazno in tehnično strujo. Najmanj uspeha je med temi žela tehnika akvarela, ker je pač izredno zahtevna in je treba z njo veliko vaditi, preden je viden zadovoljiv rezultat. Nekateri udeleženci so imeli za sabo že določene izkušnje, druge pa so šele med tečajem začele spoznavati

družbe, katere starostna stopnja je med najnižjimi na svetu. Iran je dežela velikih protislovij. Po eni strani je javni prostor ženskam sovražna, po drugi imajo pravico do najvišjega izobraževanja, v delovnem svetu pa so skromna manjšina. Šolstvo je prava odlika Irana, univerze so svetovno znane, žal pa je odziv možganov med najbolj množičnimi na svetu. Islamski režim elastiko represije občasno nateguje in popušča, družbo pa vedno totalno kontrolira. Politika se meša s teologijo. Zelo žalostno pa je dejstvo, da država sploh ne skrbi za tisoletna zgodovinska mesta in kraje, ki so dali temelje evropski civilizaciji. "Hitre spremembe ne bo, nelagodje se mora počasi nabirati in rasti v Irancih samih, nobene pomoči od zunaj ne bi sprejeli, saj gre za zelo ponosen narod, ki ni pozabil polpreteklih spletih zahoda", je sklenila srečanje Veselka Šorli Puc.

DSI Veselka Šorli Puc o Iranu Mnogoplastna in protislovna dežela

Izhodišče večera o Iranu v Društvu slovenskih izobražencev je bila knjiga Nobelove nagradjenke za mir leta 2003 Shirin Ebadi Iran se prebujala. O državi v središču svetovne pozornosti je neposredno doživeto pripovedovala publicistka Veselka Šorli Puc, ki je dve leti preživela v Teheranu ob lani preminulem možu, slovenskem ambasadorju v Iranu Matjažu Pucu.

Iran je mnogoplastna dežela in njeni duši je težko priti blizu na hitro, gre za deželo z izjemno bogato zgodovino, turbolentno polpreteklostjo in negotovo sedanostjo, je uvodoma podčrtala Šorlijeva. Največji preobrat v njeni zgodovini je predstavljala islamska revolucija leta 1979, odnos ljudi do zahoda pa še danes pogojuje njihov vsakdan. Z zahodnim svetom so namreč v zadnjem povojnem času doživeli kar nekaj trpkih izkušenj. Te zelo dobro opisuje v svoji knjigi Ebadi, odvetnica in sodnica, ki je po revoluciji bila potisnjena od stran, v začetku 90. let pa je lahko spet prišla za odvetniško delo. Odprla je pisarno in se posvetila problematiki ženske, otrok, zapornikov in najšibkejših členov družbe. Preko njenih strank so prišle v svet zgodbe nasilja, smrti, državnih represij in socialnih krivic. To početje je bilo izredno drzno in še danes

živijo Ebadini v smrtni nevarnosti. Zahod je Iranu obrnil hrbet, ko je v času šaha Pahlavija posegel s svojimi tajnimi službami in strmoglavil predsednika Mosaddeka ter tako zaustavil njegove prosvetelne reforme. Bajno življenje šaha je v ljudstvu vzbujalo odpor, prisluhnila pa mu je le duhovščina. Val protestov je šaha primoral v beg, v domovino se je vrnil Khomeini in vsi so mislili, da bo zavladovala pravica. Kaj kmalu pa so spoznali pravi obraz revolucije. Težko notranjo situacijo pa je še poslabšal vojaški napad Iraka, za katerim je stal zahod. Tega Iranci ne bodo nikoli pozabili, je podčrtala predavateljica. Revolucija in vojna sta se prepletali do popolnega izčrpanja naroda, zahod pa je samo gledal. V teh dogodkih gre iskati današnji odpor Irancev do zahoda, je podčrtala gostja v Peterlinovi dvorani. Pripoved o Iranu je Šorlijeva nadaljevala s predstavitevjo

lastne umetniške zmožnosti. Velika večina tečajnic je obiskovala klasični licej, kjer ni veliko ur namenjenih likovni vzgoji: s perspektivo in ostalimi tehničnimi pojmi so se tako pri nas prvič soočale.

Ali si med lekcijami uporabil kakšne posebne didaktične metode?

Tehnične ure so bile namenjene proporcijam človeškega telesa in drugim likovnim zakonitostim. Hvaležna je bila vaja, s katero so tečajnice prerisovale oziroma bolje interpretirale znamenita dela poznanih umetnikov. Še zlasti so vzbujale impresioniste, katerih izvajanje se ni nanašalo na točno uprizorjanje detajlov. Ravno zato je impresionistični slog zelo hvaležen in učinkovit ter neposreden pristop pri začetnem spoznavanju likovnega ustvarjanja.

Kako to, da so tečaj obiskovale le predstavnice nežnega spola?
Morda zato, ker si ženska duša drzne veliko več kot moška. Moška mladina raje prepušča vstnicam umetniško snovanje, ker pomotoma meni, da je umetnost domena bolj nežnega oz. manj 'moškega' značaja. Pravijo, da kdor uči, se sprti tudi nekaj nauči. Kaj si se ti kot mentor naučil?

Predvsem potrpljenja. To pa ne zaradi disciplinskih razlogov, temveč zgolj zaradi želje, da bi nekemu posredoval svoje znanje. Obenem sem se učil tudi novih tehničnih oprijemov, saj so tečajnice delile z ostalimi svoje izkušnje, pogled in želje. Nekateri vidike smo zato skupno razbrali in si neobremenjeno izmenjavali mnenja.

Igor Gregori

Obvestila

SKD Barkovlje, ul. Bonafata 6, pod pokroviteljstvom ZSKD in Slovenske prosvete, prireja v petek, 29. maja, ob 20.30, večer z diapozitivi. Botanik Slavko Polak bo prikazal Živi svet Avstralije. Toplo vabljeno!

SOMPD Vesela pomlad vabi v nedeljo, 31. maja, ob 18. uri, v Finžgarjev dom na Opčine na predstavitev DVD-ja Srečanje s pesmiv. Video posnetek je nastal na koncertu ob 30-letnici delovanja Vesele pomladi. Sledi družabnost. Vabljeno!

Župnija sv. Jerneja in CPZ Sv. Jernej vabita na tradicionalni šmarnični koncert Marijinih pesmi v soboto, 30. maja 2009, ob 20.30. Po sv. maši ob 19. uri bo ogled videa Marijine božje poti od Jadrana do Alp. Koncert oblikujejo: MIDPS Vesela pomlad - vodi Mira Fabjan, Vokalna skupina Vesela pomlad - vodi Katja Granier, MePZ in MoPS Sv. Jernej - vodi Janko Ban. Na orgle bo igral David Lenisa, priložnostno misel bo izrekel Pavel Vidau, spored bo povezovala Urška Sinigoj. Pričakujemo vas!

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 1. junija, v Peterlinovo dvorano v ul. Donizetti 3 v Trstu, kjer bo ob 20.30 odprtje dokumentarne razstave Ivan Rudolf in padalci. Spregovorili bodo načelnik Vojaškega muzeja Slovenske

vojske polkovnik doc. dr. Tomaž Kladnik, avtorja razstave doc. dr. Gorazd Bajc z Univerze na Primorskem in kustos dipl. zgod. Blaž Torkar iz Vojaškega muzeja ter član "Rudolfove skupine" primorskih padalcev Ciril Kobal iz Kopra. Časnikar Saša Rudolf bo predstavil video prikaz o življenju očeta Ivana, na ogled pa bo še dokumentarec iz vojnih dni o Jugoslovanskem gardnem bataljonu na Bližnjem vzhodu.

Šolske sestre de Notre Dame organizirajo 2. junija 2009 romanje na Zasavsko Sv. Goro in Vače, kjer je Božji grob iz stekla. Stroški romanja znašajo 37 evrov. Avtobus bo odpeljal s trga Oberdan ob 6.35, iz Sesljana ob 6.50, Sv. Križa ob 6.55, s Proseka ob 7. uri, z Opčin ob 7.10. Vpis in dodatne informacije na tel. št. 040 220693 oz. 3479322123.

Darovi

Za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu: v spomin na prijatelja Matijo daruje Anica Trento 50 evrov.

Za Marijin dom pri S. Ivanu: v spomin na Adrijano Krapež darujeta Alenka in Pino Rudež 50 evrov.

Za cerkev v Bazovici: v spomin na pokojnega Silvestra Ražem Dina in Fabio 20 evrov; sestra Zora 30 evrov.

Za Slomskov dom v Bazovici: v spomin na svoje pokojne Vida Rencelj 20 evrov; Marta Muzina 50 evrov.

SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO MAČKOLJE

vabi na

47. PRAZNIK ČEŠENJ

Od petka, 29. maja, do torka, 2. junija, v Mačkolah, na prireditvenem prostoru "Na Metežici"

V nedeljo, 31. maja, od 17. ure dalje zabavna glasba z godbo Mužika Sv. Lazar.

V torek, 2. junija, ob 17. uri, prireditev "Melodije zelenih dni" - ponarodele viže v glasbi in besedi.

Vsak večer ples s skupinami

Alter Ego, 3Pražički, Happy Day in Kraški kvintet.

Na znameniti School of Advanced International Studies na Johns Hopkins University v Washingtonu, je po dvoletnem študiju z odliko dokončala

Master iz Mednarodnih Odnosov in Mednarodne Ekonomije in Finance

VERONIKA ŠPACAPAN

Iz srca ji čestitajo vsi njeni in ji želijo polno vsestranskih uspehov in zadoščenj

Prvo sv. obhajilo v Barkovljah

Foto IG

V lepem in toplem objemu majske sončne nedelje je osem otrok prejelo zakrament prvega sv. obhajila. Bil je pravi praznik za barkovljansko versko skupnost, družine prvoobhajancev in otroke same. Ivan, Martin, Nathalie, Danjel, Simon, Pietro in Kristell so se v zgodnjih jutranjih urah mudili v prostorih barkovljanskega društva, kjer so pod mentorstvom gospe Vere Poljšak oblekli tradicionalne narodne noše in nato v sprevedu krenili do župnijske cerkve sv. Jerneja, kjer jih je že čakal msgr. Franc Vončina.

OPČINE Bambičeva galerija

Kraška planota preko prizme srca

V Bambičevi galeriji na Opčinah so v soboto, 9. maja, odprli razstavo Mirelle Schott Sbisas' z naslovom Kamni, zidovi in hiše, trate, steza in rastje na planoti, ki jasno zrcali vsebino postavitev. Opendo okolje je prostor, v katerega se je umetnica vživela v otroških letih: nacifašistična vihra je umetnico in njeno družino izgnala iz domačega okolja, spomin na Kras pa v Mirelli Schott Sbisas' ni nikoli zamrl, kar pride docela do izraza v njenih delih. Kraški zidovi, grčki, stezice, značilna stopnišča, suho rastje, ki izstopa iz razbrzdanih skal v kamnolomu, topli odtenki rujevih barv: umetnica je znala ujeti sicer običajne mo-

tive kraške krajine s povsem osebnim pristopom in na prefinjen način. Čeprav je v njenih delih glavni subjekt narava, je bila umetnica obenem vedno pozorna na vpliv, ki ga je kraški človek imel pri oblikovanju okolja: veliko njenih del je namreč posvečenih kraški arhitekturni dediščini, v kateri se motiv človeške prisotnosti harmonično spaja s krajinsko čarobnostjo. Umetnico je občinstvu Bambičeva galerija predstavila umetnostna kritičarka Jasna Merku', ki je podčrtala zahtevnost tehnike - grafike, s katero je slikarka izpričala svojo ljubezen do kraške planote. "Kompleksnost procesa, ki spremlja pripravo tiskarske plošče, meji že na

pravo alkimijo: umetniku omogoča, da ob teh pripravah razmišlja in zbrano opazuje ter v bistvu v znakovni govorici išče globoko vez, ki bo pretanjeni dimenziji človeškega bitja dovolila, da se udejanji". Mirella Schott Sbisas' je v obdobju od šestdesetih let do leta 2003 uspešno vodila in poučevala na Svobodni šoli za jedkanje. Ta nosi ime po Carlu Sbisaju, ki je bil njen ustanovitelj in profesor, hkrati pa življenjski sopotnik. Po zaslugi Mirelle Schott Sbisas' je jedkanje sčasom postalo za mnoge uveljavljene umetnike pomembno izrazno sredstvo. Likovna pot Mirelle Schott Sbisas' se je pričela v prvih letih po drugi svetovni vojni in se nadalje-

vala preko šestdeset let. Pomembno je bila prisotna na beneških bienalnih, na rimskem Quadrienale in je sodelovala pri drugih nešteti pomembnih razstavah v Italiji in tujini. Več desetletij je umetnica v slikarstvu gojila predvsem oljno tehniko in priljubljeno motiviko tihožitja, pejsažev in portretov s prepoznavnimi postkubističnimi prvini. Polagoma se je z možem navdušila nad umetniško keramiko ter poglobila predvsem njeno dekoracijo. Razstavo je v imenu Sklada Mitja Čuk uvedla Jelka Cvelbar in poudarila pomen, ki ga tovrstna srečanja imajo pri krepitev sožitja med slovensko manjšino in italijanskim delom Trsta: ne gre pozabiti, da je odprtje razstave sovpadalo z Dnevom Evrope. Opendski večer sta sooblikovala še vnuka umetnice, flavtistka Teodora in pianist Carlo Tommasi.

IG

NARODNI DOM V TRSTU Predstavitev knjige Jožeta Šušmelja

Trpki odnosi med sosednjima narodoma

Platnica knjige, ki jo je napisal nekdanji generalni konzul RS v Trstu Jože Šušmelj, nakazuje zanimivo in pomenljivo protislovnost, v kateri se zrcalijo odnosi med italijansko državo in nekdanjo Jugoslavijo oz. sedanjo Slovenijo: naslov knjige je namreč Trpko sosedstvo, naslovnico publikacije pa krasna fotografija Vecchietovega mozaika na trgu obeh Goric, ki naj bi ob vstopu RS v EU simboliziral zблиževanje sosednjih narodov. Knjiga, ki sta jo izdali SKGZ in ZTT, jemlje namreč v pretres za-

nosti do slovenske manjšine. Knjigo so predstavili tržaškemu občinstvu v četrtek, 21. maja, v Narodnem domu v Trstu. Urednik ZTT Ace Mermolja, predsednik SKGZ Rudi Pavšič in nekdanji predsednik RS Milan Kučan so soglasno poudarili dejstvo, da je slovenski narod nadvse potreboval tako temeljito študijo, ki se opira bodisi na presojo uradnih dokumentov in medijskih poročil bodisi na osebne spomine ter razna pričevanja. "Še zlasti zato, da bi kontinentalni Slovenci lažje razumeli primorske Sloven-

izginjale kohezivne vezi, ki so do tedaj vezale večnacionalno, večkulturno in večversko skupnost. Ko je odpadla ideologija, je kohezijsko silo skušala prevzeti vojska, kar pa ni bilo mogoče", je dejal Kučan, ki je med drugim opozoril, da tiči razlog za meddržavno nerazumevanje zlasti v konstantnem italijanskem molku o fašističnem preganjanju in okupaciji Slovenije in v posledičnem usmerjanju pozornosti na povojna dogajanja: obenem Italija se ni uskladila svojega odnosa do manjšine na podlagi demokratskih standardov EU.

Jože Šušmelj je občinstvu zaupal, da se je zamisel za knjigo rodila nekega "toplega in dolgočasnega avgustovskega dne v Rimu". Začel je razmišljati o t. i. goriškem vprašanju na pariški mirovni konferenci, nato se je polagoma odločil za začetek daljše študije, ki bi analizirala nekatera ključna obdobja v italijansko-jugoslovenskih/slovenskih odnosih (kot npr. obdobje osamosvajanja Slovenije, vlogo slovenske manjšine in pokojnega veleposlanika Marka Kosine, kateremu gre zasluga, da je Italija priznala 'nasledstvo RS' v zvezi z mednarodnimi zakoni, ki jih je v raznih obdobjih podpisala najprej SHS in nato SFRJ, in poznejših italijanskih pritiskov za vračanje premoženja optantov). Pred sklepom srečanja se je iz občinstva oglasil še predsednik Zveze združenj borcev Janez Stanovnik, ki je izrazil upanje, da bi Italijani in Slovenci nekočeno doumeli razloge, ki so Francoze in Nemce pripeljali do sprave kljub njihovim nekdanjim trpkim odnosom. Le tako bi Vecchietov mozaik v Gorici pridobil dejansko in ne le simbolno vrednost.

IG

Rudi Pavšič, Milan Kučan, Jože Šušmelj in Ace Mermolja (foto IG)

pletenu zgodovinsko obdobje od konca druge svetovne vojne do leta 2001. Pri delu na Ministrstvu za zunanje zadeve je Jože Šušmelj intenzivno spremljal in tudi sodeloval pri oblikovanju stališč do sosednje Italije: v več kot dvanajstih letih, ki jih je preživel v Italiji (dve obdobji je bil Jože Šušmelj GK v Trstu, med tema časovna razdobjema pa tudi slovenski veleposlanik v Rimu), je diplomat pobliže spremljal razvoj meddržavnih odnosov in se posvečal pripravi raznih gradiv. V ospredju Šušmeljevega delovanja je bila tudi analiza odnosov italijanskih oblasti do uresničevanja ustavnih in mednarodnih obvez-

ce, pa tudi razloge za njihovo samobitnost in upornišvo", je dejal Milan Kučan, ki je med drugim podčrtal premajhno odločnost slovenske politike v zvezi z zahtevami po izvajanju zaščite slovenske manjšine v Italiji. Za Kučana je še zlasti pomemben razdelek knjige, v katerem avtor obravnava obdobje razpada Jugoslavije in osamosvajanja Slovenije: tedaj so Italija in ZDA ter vodilni kader EU želeli enotno Jugoslavijo ohraniti tudi s pomočanjem visoke finančne pomoči in s tem dokazovali globoko nepoznavanje vzrokov jugoslovenske krize. "Jugoslavija je razpadla zato, ker so polagoma

Trst / Gledališče Miela

Pupkin kabaret je navdušil gledalce

V ponedeljek, 18. maja, se je v (dobesedno) do zadnjega kotička polni dvorani Miela v Trstu končala letošnja sezona "na zaprtem" Pupkin Kabareta. Srečanja s tržaškimi kabaretnimi ustvarjalci so se zvrstila vsakih petnajst dni, proste ponedeljke pa so oblikovali jazz glasbeniki. Pupkin Kabaret je v Trstu prvi pojem med ljubitelji dobrega humorja in glasbe. Stefano Dongetti in Alessandro Mizzi sta okoli sebe zbrala v teh letih kar lepo število kreativnih izvajalcev, ki vsakič presenetijo publiko s svežimi

točkami. Klasični stand-up comedy se vsebinsko spaja z lokalnimi temami, kar je pravzaprav dodatna vrednost celotne produkcije tega "ne-stalnega" tržaškega gledališča. Ob lokalnih temah pa se seveda, kot v kakem televizijskem dnevniku, zvrstijo tudi vsedržavne in svetovne teme, zelo priljubljena med občinstvom pa je odrska postavitve namišljene tržaške radijske soap-operne, prav tako pa pevsko-kabaretno točko. Med izvajalci ponedeljkovih večerov velja omeniti tudi Rada Štruklja, ki se je med sezono

pojavaljal kot komentator na videoeckranu, v zadnji predstavi pa se je vendarle pojavil tudi na odru. Prav tako omembe vredna je tudi prisotnost skupine, ki glasbeno spremlja večere, in sicer Niente Band, v kateri igra dr. Štefan Bembi in Piero Purini. Ponedeljkov večer je sklenil prvi del sezone Pupkin Kabareta. Ljubitelji dobrega humorja že nestrpnost čakajo na vabilo na kak poletni večer. Do takrat si bodo lahko ogledali nekaj utrinkov s preteklih Pupkin večerov na spletu, in sicer na strani pupkin.blip.tv.

Posvet društva Mirko Špacapan-Amore per sempre

Spomin in ime pokojnega dr. Mirka Špacapana, priljubljenega zdravnika, sposobnega politika in poliedričnega kulturnega delavca, ostajata živa. Nedavno je namreč nastalo društvo "Mirko Špacapan-Amore per sempre", prostovoljna neprofitna organizacija, katere namen je razširjati v našem okolju zavest in znanje o paliativni oskrbi. Društvo podpira dejavnost onkološkega oddelka v Vidmu in prispeva k ustanavljanju ustanove, podobne hospicu, ki bi sprejela onkološke bolnike v terminalni fazi in svoje. Pomagala bi jim lažje preživeti zadnje obdobje življenja. V ta namen želi društvo organizirati srečanja na zdravstveno in kulturno tematiko, umetniške, gledališke, glasbene in športne dogodke, ki bi pripomogli k širšemu zavedanju in poznavanju paliativne oskrbe onkoloških bolnikov, obenem pa bi prispevali k zbiranju sredstev, namenjenih Področju paliativne nege v Vidmu. Prvi posvet, ki bo posvečen liku pokojnika, njegovim

človeškim in državljskim prizadevanjem, delu, ki ga je opravil kot zdravnik in deželni svetnik, športnik in glasbenik, pa tudi paliativni oskrbi in pomenu več hospicev v naši deželi, bo potekal v soboto, 6. junija, z začetkom ob 9.30 v deželni palači v Vidmu (ul. Sabbadini). Posegli bodo deželni odbornik za zdravstvo Vladimir Kosic, predsednik videmske sekcije LILT (Lega italiana lotta contro i tumori) dr. Francesco Cavallo, ravnatelj oddelka za onkologijo v Vidmu in predsednik fundacije Hospice-RSA Morpurgo-Hofmann dr. Gianpiero Fasola, onkolog v Avianu in odgovorni za hospice Via di Natale dr. Simon Spazzapan in dr. Manuela Quaranta Špacapan, ki je tudi predsednica društva. Kdor želi sodelovati v projektu, se lahko včlani v društvo. Informacije: tel. 0432 43837, 0432 547058, 335 5446535; e-pošta mirko.spacapan@alice.it. Spletna stran: www.srcek.beepworld.it

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Moški in ženske

Ob vikendih vedno iščem zelenje in izoliranost. Mož pravi, da imam v gozdu drugačen obraz, drugačen postane korak, tok misli se sprosti, kot bi bila v dolgi meditaciji. Pravijo, da je včasih potreben odmik od nečesa, da vidiš stvar v drugačni luči. Meni je verjetno potreben odmik od ljudi in urbanosti, da se začutim. In navsezadnje je v vsakdanjiku to veliko težje, tako kot daljši pogovor s partnerjem. Koliko si sploh vzamemo časa in miselnega prostora, da postanemo pozorni do razmišljanja in življenjskih vprašanj, ki si jih oseba, ki nam je najbližja, postavlja? Koliko se v resnici poznamo? V kolikšni meri smo sposobni dopustiti tej osebi, da ostane to, kar je?

Poznam moške, ki ne puste, da bi žena izračunala znesek enega samega nakupa; take, ki se sploh ne zavedajo, kako dan za dnem izpodrivajo lastno mnenje, ki ga seveda družica ima (ali je imela - a se ne zaveda, da velja za to preteklik), in v zameno nalivajo v njene možgane svojega. Moške, ki imajo za samo po sebi umevno, da je žena, ki je cel dan doma, srečna - kar je lahko seveda možno, nikakor pa ne samo po sebi umevno, sploh pa ne za vse. Ko včasih v hecu možu potožim, da mu verjetno manjkajo omake, ki se kuhajo dolge ure, je odgovor vedno jasen: "Daj no, če bi od ženske to želel, potem bi se bil poročil že pred kakimi dvajsetimi leti..."

Poznam ženske, ki gredo v trgovine oblačil z možmi, ki postanejo kužki, nič ne bevskejejo, ko žena naroča in odloča o njihovih (moških) strajcah, hlačah, jopičih in spodnjicah. Spet druge žene, ki možu ne dopuste pevskih vaj, občasnega

pogovora s prijatelji in dejstva, da bi lahko kdaj razmišljal o čem drugem poleg žene in otroka. Resda se v času logično spreminjamo, človek ni danes tak, kakršen je bil včeraj, in sploh ne ve še, kakšen bo jutri. Res pa je tudi, da je že samo neupoštevanje vsega tega, kar je oseba bila, ko smo jo spoznali, napačno.

Morda je že res to, o čemer pišejo psihologi in družboslovci današnjega časa. Morda se resnično moški in ženski svet pre malo poznata. V parlamentu odločajo o tako zelo ženskih zadevah, kot je materinstvo, možki, ravno tako je svet že tako tradicionalno urejen, da je odločanje o ključnih zadevah v državi domena moških. Kar je seveda logično, če pač živimo v svetu, ki ženske ne raz-

bremeni, nasprotno: samo po sebi umevno je, da je aktivna zunaj doma in pri hišnih opravilih, da teka pač od zore do mraka, velikokrat brez pomoči partnerja ali koga drugega. Morda smo tudi ženske za to "krive", krive, ker še naprej vzgajamo sinove v tem duhu, hčerke pa naj bi bile predvsem ubogljive. To je do določene mere prav, vendar do določene mere, drugače se

avtomatično kastrira vsakršna težnja po raziskovanju. Sebe in sveta, ki te obkroža. Po drugi strani smo ženske malenkostno "krive" za stopnjevanje vrzeli med moškim in ženskim svetom, ker enostavno moškim ne znamo prisluhiti, še več: ne znamo se niti postaviti na tako emotivno dolžino, da lahko prosto razmišljajo in z nami delijo del tega razmišljanja. Kakorkoli že: oboji iščemo drug drugega in seveda oboji verjetno čutimo to, kar je - ne vem že kateri filozof - označil za ključno potrebo današnjega človeka: biti resnično slišani.

Vatikan / Pomemben obisk ministra Žbogarja Srečal se je s tajnikom Svetega sedeža

Zunanji minister Samuel Žbogar je bil v petek, 22. maja, na delovnem obisku v Vatikanu, kjer se je s tajnikom Svetega sedeža za odnose z državami Dominiquejem Mamberjem pogovarjal o bilateralnem sodelovanju med Slovenijo in Svetim sedežem. Žbogar je sogaovornika tudi seznanil z aktualnim stanjem pri reševanju odprtih vprašanj s Hrvaško, poročila Slovenska tiskovna agencija. Sogaovornika sta izpostavila dobre odnose ter se strinjala, da se bodo dobri in prijateljski odnosi med Slovenijo in Svetim sedežem nadaljevali tudi v prihodnje. Govorila sta tudi o aktualnih evropskih in mednarodnih temah, med drugim o razmerah

na Zahodnem Balkanu. Kot je dejal minister Žbogar, so za ljudi v tej regiji še posebej pomembni konkretni koraki in ob tem je izpostavil pomen vizumske liberalizacije. Izmenjala sta si tudi stališča v zvezi s situacijo na Bližnjem vzhodu, posebej v luči nedavnega obiska papeža Benedikta XVI. v regiji. Slovenski zunanji minister pa je tajniku Svetega sedeža za odnose z državami predstavil tudi prioritete slovenskega predsedovanja Odboru ministrov Sveta Evrope. Slovenija je nalogo prevzela 12. maja, 18. novembra pa jo bo predala Švici.

Žbogar se je v Vatikanu srečal tudi s prefektom kongregacije za redovnike, slovenskim kardinalom Francem Rodetom.

Pred zunanjim ministrom Žbogarjem je bil zadnji slovenski visoki predstavnik, ki je obiskal Sveti sedež, februarja lani predsednik republike Danilo Türk. Predsednika je tedaj sprejel tudi papež Benedikt XVI., med drugim sta govorila o nekaterih odprtih vprašanjih in odnosih med cerkvijo in državo in izrazila pripravljenost najti ustrezne rešitve.

Pred tem je bil novembra 2007 na obisku v Vatikanu takratni slovenski premier Janez Janša, ki ga je spremljal tedanji zunanji minister Dimitrij Rupel. Tajnik Svetega sedeža za odnose z državami Mamberti pa je bil na obisku v Sloveniji aprila 2007. Slovenija odnose s Svetim sedežem ocenjuje kot dobre. Sveti sedež je januarja 1992 med prvimi priznal samostojno Slovenijo, med vrhunci odnosov z Vatikanom pa sta obiska prejšnjega papeža Janeza Pavla II. v Sloveniji maja 1996 in septembra 1999, ko je svetega očeta pričakala večti-sočlavlja množica vernikov.

Prejeli smo

Mostovna, mesto mladih ali zabava po novogoriško

V tem začetku poletja je Klub goriških študentov organiziral festival Mesto mladih, obeta pa se nam menda bogata "glasbena" sezona v mladinskem centru Mostovna v Novi Gorici. Želim izraziti nekaj misli kot občanka mesta Gorice, ki živi blizu meje in je in je bila proti svoji volji, v času Mesta mladih, prisiljena, da je cel teden poslušala glasbo, ki ji ni všeč in ki je trajala vsak dan do jutranjih ur. Glasbeni ansambli so vsak večer začeli izvajati svoje skladbe približno ob 23. uri, seveda z najvišjo možno glasnostjo. Vmes je občasno kdo nekaj kričal, običajno v angleškem jeziku. Najbolj hrupen je bil koncert na trgu Evrope (za staro Gorico še vedno trg Transalpina). Ne vem, ali je šlo za dogovor med županoma

in policijskimi organi. Mislim, da ne, ker je zadeva presegla vse meje dostojnosti. Ko sem šla pogledat, kaj se dogaja, je bilo na prizorišču nekaj poslušalcev, ki so pili ogromne količine alkohola. Potle je bilo še in še praznih steklenic, tisti, ki so pili iz njih, pa so komaj stali pokonci. Posledice na trgu so še danes vidne. Tla so vsa mastna in pomazana, najbolj pa so umazana vhodna vrata v železniško postajo, kjer se lahko samo predstavljamo, kaj se je vsega dogajalo. Kultura? Zabava? Izobraževanje?, kot pravijo predstavniki Kluba goriških študentov! Ker se zdi, da se bodo taki koncerti nadaljevali čez celo poletje v Mostovni, si postavljam nekatera vprašanja. Kaj sta to zabava in kultura, ki ju zna Nova Gorica "izvažati" v staro Gorico! Mislim, da so ob teh koncertih kot jaz besni vsi pre-

bivalci severnega dela mesta, ker ni mogoče, da se take zabave vlečejo do zgodnjih jutranjih ur. Vemo, da mladi iz Slovenije in Italije pijejo na takih zabavah industrijske količine alkoholnih pijač. Ker so lahko posledice zelo težke zaradi cestnih in drugih nesreč, skušajo v Italiji omejevati ta pijančevanja, s tem da je prepovedano prodajanje alkoholnih pijač po polnoči in da mladoletniki teh ne smejo kupiti. Kaj pa v Sloveniji?

In končno, zakaj se morajo te pretirane novogoriške zabave dogajati prav na meji. Na meji so Livarna, Mostovna in trg Evrope (oz. Transalpina) kot vizitka Nove Gorice za obiskovalce iz Italije. Ne vem, če se župani treh obmejnih občin še srečujejo in če pobude, kot sta Mesto mladih in Mostovna, spadajo v skupno programiranje. Vsekakor predlagam županu Mirku Brulcu, da poseže, da bo Nova Gorica res univerzitetno mesto, ne pa le mesto hazarda in nekontrolirane zabave.

Nadja Fabris - Gorica

Medla kampanja in malo zanimanja za volitve v evropski parlament

Vlada noče sodelovati z opozicijskimi strankami pri premagovanju krize

Volitve novih poslancev v Evropski parlament bodo sicer potekale v času, ki je zanje določen, to je v nedeljo, 7. junija, toda v Sloveniji ne vzbujajo velikega zanimanja. Mnogi volilci oziroma velik del javnosti bodisi premalo pozna ali sploh ne ve, kaj bi lahko poslanci v Bruslju koristnega napravili ali pa dosegli za Slovenijo, članico povezave, ki se mora v težavnem obdobju, kakršno je sedaj, sama soočiti in bojevati s finančno in gospodarsko krizo. Zaradi takšnega stanja in pridrzkov napovedujejo nizko, morda okoli 30-odstotno volilno udeležbo, ljudje pa bodo očitno izvolili tiste kandidate, ki jim zaupajo ali pa so jim zgolj simpatični, ne glede na stranke ali liste, na katerih so predstavljeni. Volitve pa bodo zagotovo nekakšen test o tem, kakšno je razmerje moči med sedanjo vlado predsednika Boruta Pahorja in opozicijo, ki jo v Sloveniji istovestijo z Janezom Janšom.

Boj proti krizi sicer poteka, toda je premalo uspešen. Gospodarski in finančni izvedenci celo napovedujejo, da se bo kriza v naslednjih mesecih še poglobila in razširila, kar naj bi povzročilo hitro povečanje števila brezposelnih, propad mnogih podjetij in gospodarskih družb, tudi nekaterih največjih. Kriza pretresa tudi Industrijo Iskra Avtoelektrika v Šempetru pri Gorici, ki je s svojo blagovno znamko sicer še znana marsikje v svetu. Slovenija, ki je že v veliki meri izgubila status in ugled gospodarsko uspešne in trdne države, nove članice EU, pa ni dosegla politične enotnosti glede soočanja s krizo. Državni zbor je na izredni seji 22. maja, ki jo je zahtevala Slovenska demokratska stranka, zavrnil vseh 68 njenih predlogov, ukrepov in zakonov z raznih področij, s kater-

imi bi ublažili krizo. Premier Borut Pahor je tako prelomil svoje obljube in zagotovila, ki jih sicer še ponavlja, da vlada želi sodelovati z opozicijo. Morda se je moral ukloniti pritiskom drugih koalicijskih partnerjev, med katerimi sta zlasti Gregor Golobič, predsednik stranke Zares, in Katarina Kresal, predsednica majhne, vendar bojevite stranke LDS. Metod Berlec, glavni in odgovorni urednik tehnika Zares, je v uvodniku, objavljenem v novi številki z naslovom Soočeni s krizo vladanja, zapisal, "ali je predsednik vlade Borut Pahor res 'pozabil' vse svoje predvolilne obljube, ali pa ne obvladuje

sledita pa ji socialdemokratska stranka (predsednika Boruta Pahorja) in LDS. Anže Logar, nekdanji direktor vladnega urada za komuniciranje, celo meni, "da je Pahorjeva vlada učinkovita le pri menjavah".

V Sloveniji so zanimanje, začudenje in v nekaterih okoljih pravi pretres povzročili izidi raziskave o odnosih med generacijami v družbi, ki jo je izvedla evropska statistična ustanova Eurobarometer. Ugotovili so namreč, da kar četrtina Slovencev meni, da so starejši oz. stari ljudje breme za družbo, 55% pa jih zatrjuje, da država v prihodnjih desetletjih ne

solidarnost kot vrednota, morda zaradi splošne krize v družbi, hitro upada.

Borci ne bi smeli ovrniti preiskav o povojnih pobjah

Nastal je nov incident v zadevi odkrivanja grobišč in žrtev pobojev, izvedenih po drugi svetovni vojni. Poslanica Eva Irgl, predsednica parlamentarne komisije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti, je predsednika Zveze združenj borcev za vrednote NOB Janeza Stanovnika v pismu opozorila, "da je nerazumljivo, da Zveza borcev ne zmore toliko moči in poguma, da bi svoje člane, za katere kriminalistična policija ve, da poznajo natančno resnico o povojnih pobjah, odvezala molčečnosti". Stanovnika je vprašala, kdaj namerava to storiti. Odziv je bil grob in nepričakovan. Predsednik slovenskih borcev je Irglovi odgovoril, "da borcev Eva Braun ni mogla spraviti s scene, pa jih tudi druge Eve ne bodo". Stanovniku je na svoj način odgovorila filozofinja in sociologinja dr. Spomenka Hribar. V tedniku Mladina je zapisala: "Zveza borcev narodnoosvobodilnega boja niti enkrat, ampak niti enkrat samkrat, ni pozvala svojih članov, naj povedo, kar vedo o povojnih pobjah, zato da bi čim prej prišli do resnice, do čim bolj celovite slike, kaj in zakaj se je dogajalo in dogodilo, kar se je zgodilo in nas še sedaj obremenjuje. To naj bi povedali ne le zavoljo resnice in pomiritev, temveč še posebej zato, da bi oprali madež revolucionarnega nasilja iz narodnoosvobodilnega boja. Ob tem, ko si Zveza združenj borcev prizadeva za "ohranjanje vrednot NOB", tistega, kar bi edino lahko opralo narodnoosvobodilni boj in ohranilo njegove vrednote, namreč razkritje zločinov revolucije, ne stori. Na potezi je torej Zveza združenj borcev, njeno vodstvo pa mora samo in javno pozvati svoje člane k pričevanju.

Marijan Drobež

Borut Pahor

situacije. Če jo je sploh kdaj?! Čedalje glasnejše so govornice, da se pripravlja njegova odstavitev". Pahorju očitajo sprenevedanje tudi glede zamenjav vodilnih funkcionarjev in visokih uradnikov iz obdobja vlade Janeza Janše. Premier je tako 18. novembra lani zatrdil, da bo njegova vlada zamenjala, to je odstavila, le državne sekretarje, zamenjave pa se bodo ustavile na ravni direktoriatov ministrstev. Toda doslej so bile predčasno zamenjane že 103 osebe, ki so našete na spletni strani Slovenske demokratske stranke. Pri "razreševanju" je najbolj "učinkovita" stranka Zares,

bo več zmogla financirati pokojnin in socialnih potreb starejših sodržavljanov. Nadalje 62% anketiranih ocenjuje, da zaposleni ne bodo več hoteli plačevati davkov in prispevkov za starejše, kar 70% sodelujočih v raziskavi pa je prepričanih, da bo zaradi daljše delovne dobe manj delovnih mest za mlade. Več kot polovica jih tudi ocenjuje, da vlada namenjaja premalo denarja za mlade v primerjavi s sredstvi, ki jih namenja starejšim. Posamezna mnenja sicer upravičeno izražajo zaskrbljenost za življenje in položaj mladih Slovencev v prihodnosti, vendar tudi kažejo, da

Nova Gorica / Festival Vizije

Mladi spet ustvarjalci na odrskih deskah

Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je četrto leto zaporedoma priredil Festival Vizije – Festival mladinskih gledaliških skupin Slovenije. Že drugič ga je imela v gosteh Nova Gorica, ki naj bi bila idealen prostor za prikaz mladinske ustvarjalnosti, med drugim ker ima Dramsko gledališko gimnazijo in zaradi preteklih tovrstnih izkušenj. Vizije predstavljajo vrhunec gledališke sezone mladinskih gledališč; na tem festivalu se publiki predstavijo njihove najboljše uprizoritve. Letos je bilo v Novi Gorici na Vizijah 12 gledaliških skupin iz Slovenije, avstrijske Koroške, Tržaškega in gostujoča predstava iz Srbije. Med 41 prijavljenimi predstavami jih je državna selektorica in igralka Dunja Zupanec izbrala deset. Pri tem je poudarila ustvarjalnost mladih, ki se izraža predvsem z avtorskimi projekti; teh je bilo kar nekaj. Med desetimi predstavami, ki so se potegovale za priznanja Vizionarje, je bila tudi mladinska skupina Slovenskega dramskega društva Jaka Štoka s Proseka - Kontovela s predstavo Dese Muck Neskončno ljubljene moški. Predstave je ocenila strokovna žirija, ki so jo sestavljali predsednik, igravec Gorazd Žilavec, dramaturginja Simona Hamer in gledališki režiser Predrag Stojmenović. Festival Vizije 2009 je potekal od 15. do 17. maja v Novi Gorici na treh prizoriščih: v SNG Nova Gorica, Gledališki dvorani Gimnazije Nova Gorica in Kulturnem domu Nova Gorica. Nastopili so: Gledališče Moment Maribor, Dramsko gledališka gimnazija Nova Gorica, Gledališka šola prve gimnazije Maribor, Mladinsko športno društvo Dlan na plan Logatec, Mladinska lutkovna skupina Hišni molji Ljubljana, Gledališka skupina Lokal patronir Ljubljana, Teater Harlekin Postojna, KUD Žarja Trnovlje Celje, Teater Šentjanž iz Avstrije in omenjena tržaška skupina. V spremljevalnem programu sta nastopila Omladinsko pozorišče Davod iz Beograda in

novogoriško Gledališče na vrvi, ki je v režiji Emila Aberška prikazalo njegovo priredbo ljudske pravljice Hudobna mačeha in dobra pastorka. Podeljene Vizionarje so prejeli: Vizionar za najboljšo predstavo v celoti je dobil av-

bil deležen Matej Repič za vlogo kaplana v predstavi France Bevk Žerjavi Dramsko gledališke gimnazije Nova Gorica. Vizionar za igralsko usklajenost in iskrenost pri obravnavanju teme je šel avtorske-mu projektu 5. PUNČ. COM

Foto Janez Eržen

torski projekt EDdA2 Gledališča Moment, KUD Moment Maribor (na sliki); Vizionarja za izjemen igralski dosežek je

Gledališke skupine Lokal patronir, Pionirski dom Ljubljana. Vizionar za izredno usklajenost pa je osrečil izvajalce predstave Dragice Potočnjak GUERRNICIA – PROPAD EVROPE, ki ga je prikazal Teater Šentjanž iz avstrijske Koroške. Soorganizatorja

Festivala Vizije 2009 sta bila Gimnazija Nova Gorica in SNG Nova Gorica.

Iva Koršič

Kratke

Spominska plošča Mariji Rutar v Tolminu

V petek, 22. maja, je bila v Tolminu lepa slovesnost. Domačini so odkrili na rojstni hiši spominsko ploščo etnografinji in muzealki Mariji Rutar. Večera se je udeležilo lepo število tolminskih rojakov pa tudi udeležencev iz Ljubljane, Gorice, ZDA in drugih krajev.

Večer je povezovala ravnateljica Tolminskega muzeja. Nastopila sta dva pevka zbora. Zbor tolminskih upokojencev je vodila Vera Clementi Kojič, mladinski zbor tolminske gimnazije pa je dirigiral Matej Kavčič. Oba zborovska sestava sta zapela nekaj pesmi, med njimi tudi lepo tolminsko puntarsko himno.

Slavnostni govornik je bil tolminski rojak Silvester Gabršček z Ministrstva za kulturo. Orisal je predvsem bogato osebnost in delo Marije Rutar. Dotaknil se je tudi težav, ko so hoteli Tolminski muzej združiti z Goriškimi.

Ploščo je nato odkril nečak pokojne Marije Rutar Toni Ravnik, ki je s hčerko in bratom Ivom nalašč za to prišel iz Kalifornije. Prebral je tudi ganljive besede svoje matere Štefke Ravnik, ki je poudarila, da je ostala vedno Slovenka in Tolminka. Pred slavnostnim govorom je spregovoril še tolminski župan, župnik pa je ploščo blagoslovil.

Tudi v Sloveniji konkurenca na trgu z električno energijo

V Sloveniji je družba GEN-I, ki ima sedež v Novi Gorici, gospodinjstvom začela ponujati za deset odstotkov cenejšo elektriko. V državi je okoli 780 tisoč gospodinjstev, območna elektro podjetja pa so jim doslej pogosto višala cene elektrike, kar je povzročalo kritike in

proteste v javnosti. Toda vsi ugovori, tudi zveze potrošnikov Slovenije, so bili zaman. Zaradi tega je ponudba družbe GEN-I za cenejšo elektriko med malimi porabniki vzbudila zanimanje in odobravanje. Ponudnik, to je omenjena družba, gospodinjstvom do izteka leta 2010 zagotavlja za desetino nižjo ceno od tiste, ki so jo plačevala javnim elektro podjetjem. Tako bi povprečno gospodinjstvo že do konca tega leta privarčevalo najmanj 50 evrov. Slovenska gospodinjstva so se hitro odzvala. Zato naj bi družba v Novi Gorici postopno pridobila vsaj 80.000 gospodinjstev, odjemalcev elektrike.

Tudi Slovenija odgovorna za dogodke ob somalskih obalah

Ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič je v odgovoru na neko poslansko vprašanje glede priprave strategije za sodelovanje Slovenije v mednarodnih organizacijah in misijah omenila tudi znane primere morskega razbojništva v Somaliji. Tam je veliko primerov ugrabljanja ladij in posadk, kar istovetijo z nekdanjimi gusarji. Iz zgodovine je znano, da se je gusarstvo, z napadi in plenjenjem ladij, zelo razmahnilo z odkritjem Amerike in povečanjem pomorskega prometa med celinami, kot način vojskovanja pa je bilo prepovedano leta 1856 s Pariško pomorsko deklaracijo. Obrambna ministrica je v odgovoru poslancu Bogdanu Čepiču zapisala, "da bo zelo vesela, če bomo lahko skupaj obravnavali našo slovensko odgovornost, kot pomorske države, za dogodke ob somalskih obalah. Tam so namreč tudi ladje, ki sicer niso več pod slovenskimi zastavami, nosijo pa še vedno slovenska imena in na njih so tudi slovenski mornarji".

Težje do dovoljenj za zaposlovanje tujih delavcev

Zaradi brezposelnosti v Sloveniji, ki bo najbrž kmalu zajela kar okoli 100 tisoč oseb, se je v kratkem času zelo zmanjšalo število delavcev, ki so pretežno prihajali iz območij nekdanje Jugoslavije. Bili so odpuščeni, podjetja pa jih poskušajo nadomestiti z delavci iz Slovenije, torej z domačini. Zdad pa so uvedli nadaljnjo omejitev oz. oviro za zaposlovanje tujih delavcev. Vsakdo, ki želi zaposliti tujca, mora namreč pridobiti predhodno mnenje pristojne službe državnega Zavoda za zaposlovanje. Le-ta mora ugotoviti, ali ima v evidenci brezposelne osebe v Sloveniji oziroma osebe, ki so glede pravic do zaposlitve izenačene s slovenskimi državljani, ki imajo prednost pri zaposlovanju. Le v primeru, da takih interesentov za zaposlitev ni v državi, podjetja ali posamezniki lahko zaposlijo delavce iz tujine.

Prvi evropski kongres izgnancev in beguncev, žrtev fašizma in nacizma, bo 6. junija v Ljubljani

Društvo izgnancev Slovenije v letih 1941-1945 je dalo pobudo za organiziranje prvega evropskega kongresa izgnancev in beguncev, žrtev fašizma in nacizma. Dogovorjeno je, da bo kongres v soboto, 6. junija, v Ljubljani. Doslej so udeležbo prijavile organizacije ali društva iz Poljske, Češke, Slovaške, Ukrajine, Belorusije, Avstrije, Hrvaške, Srbije ter iz Bosne in Hercegovine. Na kongresu naj bi opozorili na nove pojave fašizma in nacizma ter se zavzeli za spodbujanje prijateljstva in mirnega sožitja med državami in narodi, da se strahote iz obdobja druge svetovne vojne ne bi nikoli več ponovile. V društvu organizatorjev prvega evropskega kongresa opozarjajo, da so nacisti v okviru svoje raznarodovalne in genocidne politike leta 1941 izgnali 63.000 Slovencev: od tega 45.000 v nemška izgnanska taborišča, 10.000 na Hrvaško, 7.500 v Srbijo ter 2.500 na Madžarsko. Med drugo svetovno vojno so fašistične oblasti odpeljale v italijanska koncentracijska taborišča več kot 30.000 Slovencev. Nacisti so iz Slovenije izgnali več kot 20.000 otrok do desetega leta starosti.

Kongres SKGZ

V znamenju reform
in novih izzivov

V Gorici in Trstu je bil konec minulega tedna 24. deželni kongres Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ), na katerem so s skupinskim branjem predsedniškega poročila začrtali smernice krovne organizacije in posredno celotne slovenske manjšine v Italiji v prihodnjih letih. Kongres se je začel v petek, 22. t. m., v Kulturnem domu v Gorici pod naslovom Ustvarjamo prihodnost in so se ga udeležili med drugimi tudi minister za Slovence po svetu in v zamejstvu RS Boštjan Žekš, predsednik državnega sveta Blaž Kavčič ter predsednik komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Miro Petek

niško poročilo SKGZ izrazit pogled v prihodnost, ko mora SKGZ izbirati srednjo pot med ohranjanjem zaščite in zagovarjanjem pravic slovenske narodne manjšine ter odpiranjem drugačnim in drugim. Žekš je izrecno poudaril veliko vlogo SKGZ pri iskanju prijateljev v italijanskih sredinah, kajti po njegovem mnenju "bi morali danes vsi iskati prijatelje in ne sovražnikov, ki jih je že itak povsod dovolj". Predsednik državnega sveta RS Blaž Kavčič pa je v svojem nagovoru pozval Slovence v Italiji, naj se "tesneje povežejo z matičnim narodom v RS, saj EU ponuja vsem nove priložnosti povezovanja in sodelovanja".

se obenem zaveda, da ni edina. SKGZ naj bo "etnični sindikat, ki pa se mora pogajati z vsemi, ki tako ali drugače odločajo o našem življenju in delu. Cilj je varstvo delavcev in ne postavljanje zastave na streho tovarne". Zato so mnenja, da se morata slovenska narodna skupnost v

Italiji in SKGZ posebej pogovarjati tudi z desno sredino. Po padcu meje bi se lahko Slovenci tesneje povezali. Prav tako je SKGZ mnenja, da bi tržaški problematiki morali posvetiti več pozornosti, kot se je Pavšič tudi zavzel za tesnejše sodelovanje vseh slovenskih manjšin v okviru organizacije SLOMAK. Dotaknili so se tudi dejstva, da Programska konferenca za narodno manjšino v Italiji ni zaživela, kot je danes tudi sodelovanje med krovnicima organizacijama v Italiji nekako v "regresu", pa čeprav, tako Pavšič, še danes prevladuje v manjšini, predvsem pa med mladimi, ideja o enotnosti. Po mnenju SKGZ bi za boljše sodelovanje med krovnicima bilo potrebno preseči vrtičkarstvo. Pri SKGZ pa bodo še naprej "prepričano vztrajali v pragmatičnem sodelovanju z SSO". V razpravo je med drugimi posegel tudi predsednik SSO dr. Drago Štoka, ki je naglasil predvsem zgledno in odlično sodelovanje med krovnicima organizacijama v naši manjšini, še posebej pa je naglasil požitvalno sodelovanje s predsednikom SKGZ Rudijem Pavšičem. Na sobotnem nadaljevanju kongresa pa so podrobneje analizirali stanje manjšine in se zaustavili pri izsledkih raziskave, ki jo je pripravil Slori. Izrekli so se tudi o spremembi statuta, ker želijo tudi z operativnega vidika poiskati primerne in bolj elastične oblike notranje strukturiranosti SKGZ. Na kongresu SKGZ so tudi podelili priznanja oziroma odličja SKGZ zaslužnim posameznikom in organizacijam, ki so s svojim delom utrdili in zastopali slovensko narodno skupnost v Italiji. Priznanje so poleg drugih prejeli nekdanji goriški prefekt Roberto De Lorenzo in predsednik izvršnega odbora Unije Italijanov Maurizio Tremul, predsednik upravne enote iz Tolmina Zdravko Likar in pesnik Miroslav Košuta.

JUP

Rudi Pavšič in Boštjan Žekš (foto JMP)

ter predstavniki generalnega konzulata RS iz Trsta, župani okoliških občin ter visoki krajevni italijanski politični predstavniki kot tudi zastopniki sorodnih manjšinskih skupnosti iz Avstrije in Madžarske ter italijanske narodne skupnosti v Sloveniji. V pozdravnem nagovoru je minister Žekš dejal, da je veseli predsedniškega poročila SKGZ, ki ugotavlja, da se moramo prilagajati novim časom in novim razmeram, prav tako je Žekš tudi pohvalil delo organizacije in skrb SKGZ za dogovarjanje in zblizevanje s sogovorniki iz različnih sredin, saj, tako Žekš, je predsed-

števne prisotne je na kongresu SKGZ prav gotovo presenetilo dejstvo, da je predsednik SKGZ Rudi Pavšič najprej povedal, da so predsedniško poročilo pripravili skupno, po pokrajinskih odborih SKGZ in seveda potem v deželnem predsedstvu in zato ga je Pavšič prebral skupaj s šestimi tesnimi sodelavci. "Naša naloga je, da razbiramo sedanjost in v njej začrtujemo koordinatne smeri za jutrišnjo pot. Zato smo si izbrali kot geslo Ustvarjamo prihodnost, so povedali predstavniki SKGZ, ki si prizadevajo, da bi bila najbolj množična organizacija Slovencev v Italiji, a

krčenja prišlo, stalno zaposleni pa naj bodo mirne duše, ker se krčenje njih ne tiče. Verjetno bi se večinoma lahko izognili združitvi šol na podlagi golih števil. Senatorja je opozorila še na preureditev šolske mreže in namignila, da je bil načrt malo prej izdelan, istočasno pa je podčrtala, da se moramo o tem vprašanju pomeniti v širšem krogu. Ne bomo obnavljali na tem mestu, kako je potem predlog o združitvi šol potrdila deželna ko-

misija za slovenske šole in kako je strankin tržaški tajnik Močnik vse do zadnjega skušal zadeve na pokrajinski ravni vsaj odložiti. Pri tem se je skliceval tudi na sklep deželne uprave, da se odpoveduje posegom za reorganizacijo tako šol na goratih območjih kot slovenskih šol. Kar se tiče nadaljnega izvajanja norm v prid slovenske šole, ki jih vsebuje pravilnik, je zdaj odvisno od nas, da pravilno udeležimo ta določila.

Vertikalizacija
Politična ocena pred nedavnim sprejetega sklepa o vertikalizacijah pri Sv. Ivanu in pri Sv. Jakobu v Trstu ne more biti pozitivna. Medtem ko je na dlani, da gre pri posegu izključno za varčevalni ukrep in prilagajanje na slabše, brez vsake "protivrednosti" ali pridobitve, se je pri okrogli mizi na Opčinah 12. marca letos izkazalo, da za opevano didaktično kontinuiteto ne obstajajo ne strokovne podlage ne načrti. Predlog, da bi lahko učitelj osnovne šole poučeval likovno vzgojo na nižji srednji šoli v angleškem jeziku, ni samo strokovno vprašljivo, temveč nakazuje tudi pripravljenost na dodatno krčenje prisotnosti slovenskega jezika v vsakodnevem didaktičnem delovanju šole, ki že danes doživlja nazadovanje. Močnik je v sklopu te okrogle mize opravil primerjavo z južnotrol-

GORICA Občni zbor Amaterskega športnega združenja Olympia

Navdušenje in zavidljivi rezultati kljub težavam

Amatersko športno združenje Olympia iz Gorice ima za sabo izredno dinamično in raznoliko obdobje. Tako je na občnem zboru v petek, 22. maja, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž začel svoje poročilo predsednik Gregor Sfiligoj. Zaveda se, da mu je v teh letih bila dana posebna priložnost, pa tudi velika

Andrej Vogrič, Gregor Sfiligoj, Damijana Češut

odgovornost. Odgovornost je bila v tem, da mu je bila poverjena naloga ohranjati društvo, ki bo kmalu slavilo 50-letnico obstoja, v zvestobi duhu in ciljem, s katerimi je nastalo; priložnost pa zato, ker je med številnimi potmi želel ubrati pot nečesa novega in dinamičnega. Mandat je pred nekaj leti začel z zapuščeno prejšnjega odbora, s projektom Rast, ki je združeval vse glavne akterje manjšinskega odbojarskega gibanja. Žal je "zaradi kratkovidnosti" propadel. Olympia je vanj verjela, "ostali pa smo praznih rok". V zadnjih letih dajejo društvu največji zagon mladinske dejavnosti, in sicer predšolska vzgoja otrok, otroška telovadba, orodna telovadba, ritmika, ples, poletne in druge pobude. Leta 2000 je društvo stopilo na to pot s 30 otroki, lani pa je presešlo število 150, tako da je skupno z drugimi preseglo 200 aktivnih atletov od 2 do 61 let. Ne gre le za številke, je poudaril Sfiligoj, ampak za kakovostno delo. Zarometi pa so v zadnjih letih postavljeno zlasti na izredno generacijo mladih nadarjenih odbojkarjev, ki se počasi približujejo cilju članske ekipe. Eden glavnih problemov društva je danes telovadnica; Olympia lahko ekskluzivno razpolaga z njo, je pa dolžna kriti vse žive stroške. Ti so se, kot znano, povišali, prispevki javnih ustanov

in sponzorjev pa so se znatno zmanjšali. Zato se je predsednik na glas vprašal, ali je vloga združenja v manjšinskem (in ne samo) prostoru še "strateška". Iz športnih vrst je izšlo ničkoliko politikov. Kdaj bo napočil čas, da "našemu športnemu gibanju damo večjo pozornost, tudi finančno"? Na eni strani torej zavidljive številke, na drugi pa finančna stiska, pa še potreba po novem kombiju in primernejšem sedežu za arhiv društva. In vendar "nam rezultati vlivajo veliko energij in navdušenja". Za uspehe se je pomenko zahvalil sponzorjem, trenerskemu kadru in dosegačim članom odbora, novemu odboru, ki ga čaka nelahko delo, pa je zaželel vse dobro. Posebno pestro je bilo tajniško poročilo, ki ga je prebrala Damijana Češut. Novembra je združenje štelo 220 vpisanih članov, od katerih jih je več kot 145 pod 18. letom starosti. Odbojarske ekipe so v prejšnji sezoni nastopale v sedmih prvenstvih. Veliko je bilo najrazličnejših pobud in prireditelj, na katerih je Olympia sodelovala, pogosto kot edina slovenska ekipa, in se tudi odlično odrezala. V kratkem, 4. junija, je na programu še zaključna telovadna akademija, na kateri bodo predstavili otroško in mladinsko dejavnost. Poročilo nadzornega odbora je prebral Andrej Vogrič, ki je tudi dal razrešnico upravne-

mu odboru. Vogrič je tudi podrobneje orisal finančne težave organizacije, ki presega okvire društva; kdor more, naj poseže. Če namreč trije ali štiri popustijo, "lahko to veliko in lepo bogastvo izgine v enem samem letu".

Predsednik SSO za Goriško Walter Bandelj je v pozdravih gostov pozval vodstvo združenja k večjemu sodelovanju, predsednik pokrajinske Slovenske skupnosti Silvan Primožič pa je podčrtal, da je velik rezultat že treniranje mladih v zdravem slovenskem duhu. Predsednik SZ Soča Fabio Tomasi je čestital Olympiji za številno članov, ekip in rezultatov, David Grinovero v imenu Govolleya pa je pohvalil perspektivne odbojkarje, pa tudi kapital, ki ga predstavljajo odborniki goriškega športnega združenja. Potem ko so člani soglasno izvolili nov izvršni in nadzorni odbor, je Franko Bagon opozoril prisotne, da bi bilo primerno se spominjati dediščine Mirka Špacapana ne le s pevskimi, ampak tudi s političnimi in športnimi pobudami. Odbornike je pozval, naj čimprej začnejo razmišljati o primerni obeležitvi 50-letnice 1. 2011. Simon Komjanc je pohvalil veliko požitvalno delo odbora in zaprosil navzoče zastopnike naših ustanov, naj ukrenejo, da bi se to dragoceno poslanstvo lahko še nadaljevalo. / DD

Pereča šolska vprašanja (3)

Dekret Gelmini

Izvajalne norme in poseg pokrajine

Lahko rečemo, da izvajalne norme v sklopu odloka Gelmini res vsebujejo določene olajšave za slovensko šolstvo, v prvi vrsti znižanje številčnosti posamezne šole, ki omogoča njeno ohranitev. Določen optimizem je izrazila se-

natorka Blažinova, ki se je rade volje odzvala na vabilo na srečanje 19. januarja, katerega je priredila Komisija v sodelovanju s pokrajinskim tajništvom. Optimizem zato, ker je njeno prizadevanje obrodilo sadove, saj je v izvajalnih normah omenjeno tudi slovensko šolstvo. Jasno je sicer, da bo do

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi letih.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 26. maja, ob 14. uri.

/ konec
Igor P. Merku'
predsednik trž. komisije SSK
za šolstvo in kulturo

Izpolnjene tihe želje mladenke iz mesta

Čisto otroški naslov: o moji vasi

Spominjam se, kolikokrat nam je učiteljica v šoli dala pisati spis o domači vasi, pa mi je bilo tedaj vedno težko, ker sem živela v mestu, v bloku, čisto brez pravih korenin in polna sanj o vaškem miru in vonju po pokošeni travi. Tedaj sem jaz pisala o tem, kako rada bi živela na vasi in kako je bilo, ko sem bila tam na počitnicah.

Pa sem šele zdajle začutila potrebo, da napišem tehle nekaj misli, ki so od mladosti v meni, sedaj, ko počasi čutim korenine, ko je mesto daleč za menoj, pa hrup na ulicah tudi in z njim tisti zrak, ki je tako zatohel in težak, ki te duši v pljučih in še bolj v srcu. Pravzaprav je bilo pred tedni, na

O podobnih občutkih mi je govoril tudi prijatelj in sosed iz Ljubljane, ki se je v Kostanjevico na Krasi preselil nekaj let za menoj. Oči so mu žarele, ko je povedal, kako lepo mu je tu, kako rad ima te ljudi, kako daleč za njim je sedaj Ljubljana. Tako nekako kot meni Trst. Pravzaprav se je vse začelo tedaj, ko je pokopal očeta. Tudi jaz se spominjam tistega dne, tistega pogreba. Že dorasla sinova sta kupila staro kraško hišo z borjačem, da bi se je veselili predvsem starši. Oče je bil že tedaj hudo bolan. Žal so popravila trajala predolgo, oče je v Kostanjevici ostal le teden ali dva, nato je prišel rešilec in ga odpeljal v Šempeter. Še spoznali ga nismo in že

ki je igral Tišino (Il silenzio). In tiha je bila Kostanjevica, tihi so bili Črni hribi za pokopališčem, ki so odedi v žalno obleko spremljali nemi pohod. In tiha je bila božajoča

senca vetra, ki se je skrivala med množico, butal v tišino in odnašal s seboj ropot lesa in vrvi.

Ko smo odhajali, se mi je približal eden izmed sosedov, mi dal roko in rekel: "Hvala, da si prišla. Za nas je pomembno. Zadnji pozdrav... vedno se zberemo vsi".

Tedaj sem prvič razumela, koliko je za moje sovaščane pomembno, da v trenutku, ko nekdo odhaja, pozabijo na vse, odpustijo majhne in velike zamere in pokojnika spoštljivo sprejmejo na zadnjo pot. Vsi, stari in mladi, bližnji in daljni sosede. V tišini, tako globoki, kot je nisem srečala še nikjer drugod na pogrebi.

Spominjam se, takoj za našim prihodom je bilo, ko je umrl "Šanto". Nekaj čez sedemdeset mu je bilo in je živel čisto sam na veliki domačiji na robu vasi. Nikogar ni imel, razen številnih mačk, ki jih je imel tako rad in so mu lepšale dolge zimske večere. Ampak prav zato je imel Šanto najlepši pogreb, kar jih pomni Kostanjevica: k pripravam so prispevali čisto vsi, bilo je rož na pretek, pa vaške žene so zapele. Zato da bi ne bil sam tudi na ta dan, zato, ker je bil ubog in ni imel nikogar, so znali povedati. In nihče se ni vprašal, od kod je prišel in kakšno je bilo njegovo življenje. Na pogreb pa so prišli vsi, vaške žene so jokale, saj je včasih osamljen prihajal k njim na klepet ali na prigrizek. No, ob njem na zadnji poti, so bili čisto vsi, razen mene. Tedaj nisem vedela, bila sem še vajena mesta, kjer sosed še živega soseda ne pozdravi, kaj šele, da bi šel na njegov pogreb. In še danes mi je žal, za "Šantota" in za vse tiste, ki so me zaman čakali. Ampak so

nazadnje tudi razumeli...

Pa niso samo pogrebi, še toliko lepših stvari je na vasi. Pogovori pod

Moj znanec iz Ljubljane ima čisto prav. Srečni smo, da tu živimo, da smo ušli mestu in tisti zatohli sa-

di Kostanjci o sebi govorijo, da so čudaški in prepirljivi, da za svojo vas ne skrbijo dovolj in da je dru-

god vse bolj čisto in urejeno. Jaz pa vem, da ni tako. Vem, da so odprtega srca in z vsemi svojimi človeškimi slabostmi polni lepega in pristnega. O Kostanjcih je moj sosed, tudi priseljencec, rekel, da so kot veliki otroci, ki, sicer nekoliko sprti med seboj, gledajo morje in vedno sanjajo o njem...

Da, kajti Kostanjci imajo poleg vsega izredno radi morje, ki ga vidijo nekje tam daleč za Doberdobom in Grmdo in se spaja z modrino našega domačega, sinjega neba. Morda prav zaradi te odprtosti, tega razgleda,

ki sega daleč v širni svet, živijo Kostanjci brez predsodkov do tujcev. Kar lepo je slišati domačince, ki zvedavo opazujejo prišleke ter povedo: "Lepo, da so prišli tile ljudje, kar pridejo naj, bodo vsaj nov pridih prinesli v vas". Tako živi sedaj tu kar nekaj Ljubljancev, zamejka (to sem jaz), pa dve italijanski družini. In vsi se odlično razumejo z domačini. Z njimi preživljajo tihe zimske večere, poleti pa gledajo morje in sanjajo o njem.

Suzi Pertot

tradicionalnem vsakoletnem dvigovanju mlaja, ko sem začutila, da sem končno tu doma. Ljudje, ki so me vabili k pijači, moja vegetarijanska hrana, bučke in paprika, ki se je pekla na žaru skupaj z njihovimi rebrci in čevapčiči. Pa tale občutek, da so se me spomnili, da nisem odveč, da mi znajo z nasmehom in objemom povedati, kako veseli so, da sem tu, z njimi, pod mlajem in da se smejem njihovim dovtipom.

smo vedeli, da ga ne bo več nazaj. Tistega pogreba se spominjam tudi jaz. Na prenovljenem borjaču se je zbrala cela vas, nihče ni manjkal in toliko nas je bilo, da sta bili polni ulica in cesta. Počasi smo vstopali v izbo z lesenimi tramovi, kjer smo v spoštljivi tišini pozdravili pokojnika. Večina izmed nas ga je videla prvič. Potem je šel sprevod do cerkve in pokopališča: s sklonjenimi glavami smo hodili mimo trobentača,

večer, veselice na borjačih, sosede, ki so ti vedno pripravljeni priskočiti na pomoč. Pa tisti dolgi jesenski klepeti, ko se zbiramo za "vahte", ravno tako kot nekoč, ob pijači in potici, pa polnočnica na božično noč, ko je cerkev tako polna, da nimaš, kje stati. Pa tisti koncerti v vaškem kulturnem domu, kamor greš predvsem, ker veš, da moraš, da je tako prav. In se potem vse konča z zakusko in s klepetanjem dolgo v noč. Ob kozarcu terana seveda.

Od vsega življenja na vasi pa mi je všeč ravno to, kar marsikdo najbolj sovraži. Vaška osvečenost ali, kot jo sama imenujem, vaški KGB. Nimaš kaj skrivati, vsi vedo itak o tebi vse. V dobrem in v slabem. Vedo, kam greš na počitnice, kdaj pride doma do prepira, kje delaš. No, vedo pa tudi, kdaj ti je težko, kdaj si sam in kdaj potrebuješ prijazen besedo in topel objem. Vedo tudi, kdaj ti je hudo ali si pretrujen, da bi si skuhal večerjo, in ti jo oni sami prinesejo. Skupaj s prgiščem človeške topline. Tiste človeške topline, ki je v mestnih blokkih ni več.

moti. Predvsem pa smo srečni, da smo prišli sem brez prevzetnosti, polni dobre volje in željni pristnih človeških odnosov. Ne zato da bi se sami postavljali, ampak zato, da bi razumeli, da bi poslušali, da bi se nekaj novega naučili. Da bi z odprtim srcem sprejeli ljudi, ki so sicer čisto drugačni od nas, a pristni in odprtega srca.

Na mlaju sva si s prijateljem iz Ljubljane veselo nazdravila, oba trdno prepričana, da sva se preselila v najlepšo vas na svetu, četu-

Po izpadu Bora Radenska

Jadran Mark spet naša najvišje postavljena peterka

Čeprav so se novice kopile že mesec dni, je bilo za obračun o košarkarski sezoni menda prav počakati na konec prvenstvenih obveznosti vseh naših ekip. Zdaj je nastopil čas. Kar lepo po vrsti. V prihodnji sezoni bo najvišje postavljena slovenska ekipa ponovno Jadran, ki si je obstanek v državni C ligi izboril v drugem odločilnem krogu dodatnih tekem proti izpadu. Moštvo koprskega trenerja Bobana Popoviča je bilo po prvem delu tudi zaradi smole s poškodbami zadnje na lestvici, v povratnem krogu pa so fantje stopnjevali formo in tudi s pomočjo januarske okrepitve nadarjenega Petra Sosiča zmagali deset od preostalih petnajstih tekem ter se tako uvrstili na končno deseto mesto. To ni bilo dovolj za predčasen obstanek, pač pa za igranje play-outa s prednostjo domačega igrišča (ki je bila za Jadran letos sicer zelo relativna, saj so imeli domače tekme v tuji dvorani na Judovcu

- Alturi, ker telovadnica pri Briščikih ne zadošča kriterijem za državne lige). V prvem krogu so kapetan Oberdan in kolegi doživeli dvojni spodrslijaj proti Oderzu, ki ga je uspešno rešil sta-

ri maček, svetoivanski trener Walter Vatovec. V drugi, odločilni seriji za biti ali ne biti proti skoromnejši postavi iz Benetk pa so se jadranovci zanesljivo dokopali do zasluženega obstanka z

dvema zaporednima zmagama. Izpolnitev cilja je postava, skoraj v celoti sestavljena s slovenskimi košarkarji (za katerimi stoji tudi nadvse soliden in številčen bogat mladinski sektor, pri katerem sodelujejo vsa društva tako imenovanega kraško-goriškega pola), proslavljala v družbi številnih navijačev po slikovitih benških ulicah po tekmi v nedeljo, 17. maja.

Natanko mesec dni prej so Jadranovi igralci z zmago na Stadionu 1. maja obsodili na neposredno nazadovanje že po rednem delu bratrance Bora Radenska, ki so pristali na zadnjem mestu in tako edini direktno izpadli. Po prvem delu prvenstva so bili varovanci mladega domačega trenerja Andree Mura iz Loga na položajih, ki vodijo v končnico za napredovanje, v povratnem delu pa je peterka zmagala le dve od zadnjih petnajstih tekem ter sezono končala celo z devetimi zaporednimi neuspehi. Razloge za polom gre tudi tu iskati v prvi vrsti v neverjetni vrsti poškodb, ki so sicer že celo sezono pestile povprečno dokaj priletno igralsko zasedbo. Že prejšnje poletje so na Prvem maju s težavo sestavili moštvo, ki je bilo tudi letos mešanica domačih košarkarjev in italijanskih igralcev. Ob pomanjkanju zadostnega števila za to ligo primernih mož so angažirali tudi nekaj vetera-

nov, ki že nekaj let niso igrali. Naposled so to ob zvrhani meri smole in načrtovanem odhodu sredi prvenstva najboljšega igralca Ivana Kralja na daljše potovanje tudi slano plačali z nepričakovanim izpadom (kljub vsemu so pred zadnjim krogom borovci še upali v igranje play-outa za obstanek), ki ga v društvu v vsakem primeru niso jemali tragično. Bor je bil v državni C ligi celih pet let zastavonoša slovenske in tržaške košarke, dve leti zaporedoma se je tudi uvrstil v končnico za napredovanje v B2 ligo in sploh navduševal številne zveste navijače z lepo košarko. Zlata generacija pa se je počasi izpela in v nižjem tekmovanju jo bodo lahko polagoma mirno nadomestili s svežimi igralskimi močmi iz mladinskega pogona kluba. Finančno stanje bi objektivno najbrž niti ne dopuščalo več primerne nastopanja v tako zahtevni ligi, kakršna je državna tretjeligaška.

V C2 ligi bo poleg Bora v prvenstvu 2009/2010 tekmoval tudi Breg, med drugim društvu sode-

lujeta na mladinskem področju, v članski ligi pa bosta konkurenta. O Brežanih in njihovem navdušujočem napredovanju smo povedali vse. Glede naših treh tretjeligaških postav gre dodati, da je v zraku ničkoliko govorice o morebitnih združevanjih (vso sezono je vladal zlasti tormentone o enotni ekipi Bora in Jadrana), vendar junij je pred vrati in za katerikoli premik je brzkone že prepozno, pa tudi prave volje do njega ni videti.

V ostalih ligah beležimo žal še dva izpada. V ženski deželni B ligi so poletovke vzdržale samo eno sezono, z zadnjim mestom pa so nazadovale spet med tretjeligašice. Samo eno leto je v moški D ligi igral tudi goriški Dom, ki je ponovno izpadel v promocijsko prvenstvo. Dobro sezono je med četrtoligaši odigral mladi Kontovel (rezervoar za Jadranovo prvo ekipo), ki se je uvrstil na zgornjo polovico lestvice. Nabrežinskemu Sokolu pa ni uspel načrtovani prestop iz promocijske v D ligo.

HC

Posnetek z derbija Bor-Jadran 18.4.2009

NOGOMET

1. amaterska liga - play-off: Sovodnje - Rauscedo 2:0
Sovodnje so napredovale v promocijsko ligo!

ODBOJKA

Moška C liga - polfinale play-offa: Sloga Tabor - Prata 3:0

Sloga Tabor se je uvrstila v finale končnice.

Ženska D liga - finale play-offa: Pordenone - Bor/Breg 3:0

Moška D liga - finale play-offa: Sloga - Massa 3:0

Sloga je napredovala v C ligo!

TENIS

Ženska B liga - finale play-offa: Gaja - Latina 3:1

Gajo tako še povratno srečanje v gosteh.

Moška C liga - finale deželne faze: Gaja - Grada 4:3

Gajo je osvojila deželni naslov in se uvrstila v vsedrjavni finale.

NAMIZNI TENIS

Moška B2 liga - play-off: Torino - Kras 5:1

POGOVOR Barbara Piccolo, logopedinja

“Učenje jezika je proizvod ljubeče in intenzivne komunikacije”

Barbara Piccolo, po rodu Goričanka, je logopedinja z univerzitetno izobrazbo. Želja po opravljanju tega poklica jo je popeljala od Gorice do Milana, Pordenona in Vidma, kjer je delala tudi z dvojezičnimi otroki. Imela je tudi možnost dopolnjevanja svoje znanje na področju znanstvenega raziskovanja v sodelovanju z Univerzo (Scienze della comunicazione) v Vidmu. Od leta 2008 pa se je izpopolnjevala na sociopsihopedagoški službi v Trstu in drugih občinah, kjer je bila na razpolago slovenski manjšini. Nedavno se je vrnila v Gorico, kjer bi rada kot dvojezična strokovnjakinja še naprej nudila pomoč zlasti otrokom z govornimi napakami in s specifičnimi učnimi težavami branja in pisanja. Zahvaljujemo se ji, ker je prijazno sprejela pogovor za naše bralce.

Kaj sploh je logopedija?

Praden kaj povemo o logopediji, je pomembno, da se zavedamo tega, kaj je beseda. Beseda je kruh, ki ga uživamo, je zrak, ki ga dihamo, je skrivnost, ki ima nesluteno moč. Samo človek jo je sposoben sprejeti, jo razumeti in jo podati drugemu. Je lahko izraz človekove osebe, njegovih namenov, čustev, misli, je cel človek. Beseda lahko zadene v živo, lahko rani ali zdravi tudi telo. Celoten otrokov razvoj oblikuje prav beseda: trda, nežna. Vsak človek izgovarja glasove na čisto svojstven način in s tem se odkriva v potezah značaja, kulture, temperamenta. Beseda je odvisna od igre glasov in ta nikakor ni naključna. Za to je treba imeti izkušnje z občutkom za posamezne glasove. Samoglasniki so odsev notranjega, manj vidnega sveta, medtem ko pomagajo soglasniki ustvarjati slike, predstave. Glasovi imajo svojo barvo, toploto, temperament, ki jih nedvomno silijo v gibanje. In logopedinja naj bi prav preko gibanja, igre, glasovnih in govornih igravic krepila otrokovo sposobnost poslušanja in koncentracije, skušala razvijati dojemanje jezikovnega sporočila ter izražanja in širila otrokov domišljjski svet in sposobnost lastnega presojanja situacij.

Logoped obravnava samo opazne govorne težave?

Logopedija proučuje motnje v jezikovni komunikaciji (razvojni govorni zaostanki, jezikovne in glasovne motnje). Ugotavlja priložnostni motenj, vzroke in posledice njihovega nastajanja ter izvaja strokovne načine preprečevanja in odpravljanja z rehabilitacijo. Za pravilno govorno-jezikovno komunikacijo so potrebni primerni fiziološki, psihološki in socialni pogoji. Logopedija posega s preučevanjem na razna strokovna področja: anatomija in fiziologija govornega mehanizma, nevrologija, audiologija, psihologija otroka in mladostnika, andrologija, pedagogika...

Večkrat se misli, da je terapevtski poseg logopeda potreben le v primeru opaznejših težav, kot so na primer jecljanje ali kakšna druga motnja v izgovarjanju glasov. Tudi navidez nepomembna motnja v govorno-jezikovni komunikaciji ima lahko za posameznika daljnosežne posledice. Te precej enostavne, a razširjene govorne napake marsikdaj grenijo življenje odraslim in posebno otrokom. Verbalna komunikacija je namreč sredstvo za medsebojno sporazumevanje in, ko

se zgodi, da katerakoli govorna motnja otežuje ali celo omejuje človekovo vključevanje v družbo, je treba poiskati strokovno pomoč pri logopedu.

Vsaka govorna motnja vpliva na razumljivost vseh. Govorna napaka, ki se ponavlja, pritegne pozornost v tolikšni meri, da postane nemo bolj občutljivi nanjo kot na vsebino govornega sporočila.

Zakaj so take težave vse bolj razširjene?

Tehnološki razvoj v tem primeru gotovo ni v pomoč. Govorna komunikacija danes ni več vezana izključno na osebni stik, ker nam najrazličnejša sredstva omogočajo prenos govora na daljino (mobilni telefon, računalnik, radio, televizija...). Na ta način se izgubijo mnogi čutni kanali, s katerimi smo dopolnjevali ustno informacijo: geste, mišična, izraz itd. Osnovno sredstvo za razumevanje poročila ostane v tem primeru slušni kanal; zaradi tega postanejo govorne napake še bolj opazne in hkrati bolj moteče.

Kaj pa je legastenija?

Legastenija označuje težave v branju (kar imenujemo tudi disleksija) in v pisanju (disgrafija). Večina otrok ima začetniške težave pri učenju branja in pisanja, ki pa izginejo po nekaj mesecih vaje; legastenik pa se s takšnimi težavami srečuje še naprej. Na drugih področjih dosega relativno dobre rezultate in nima okvarjenih čutil, s katerimi bi težave lahko povezali.

Ko starši opazijo take težave, običajno mislijo, da gre za motnje prehodne narave, ki bodo postopoma minile same. Ko pa bo otrok s težavami kljub vajam nenehno ponavljal iste napake pri prepisu in pri samostojnem zapisu, se bo zdelo, da je površen, nemaren ali celo len. Pa ni tako! Če legasteniku ustrezno ne pomagamo, negativna čustva, ki jih doživlja pri neuspehu v branju in pisanju, zamajajo njegovo samozavest in samospoštovanje. Pravočasna pomoč strokovnjaka obrodi v takih primerih dobre rezultate. Branje in pisanje sodita med najpomembnejše prvine osnovnošolskega dela, zato težave na tem področju lahko negativno vplivajo ne le na učenje in učni uspeh, temveč tudi na otrokov osebnostni razvoj. Prav tako je važno ne podcenjevati in zanemarjati katerekoli motnje v govoru, ker te ovirajo otroka pri zdravem psihološkem razvoju njegovih čustev. Pravilni govorni razvoj je pri otrocih izrednega pomena, kajti umski razvoj in govor sta dve fazi istega procesa.

Govorno izražanje je torej zelo zapleten psihofiziološki proces, ki se razvija pod vplivom tako bioloških kot psiholoških in socialnih dejavnikov.

Pri tem odigrajo veliko vlogo predšolske ustanove in osnovne šole, ki naj bi otroškemu govoru posvečale veliko pozornost. Prav zaradi tega so med prvimi, ki se srečujejo s katerokoli govorno težavo in lahko napotijo otroke k logopedinji za nasvet, diagnostiko in rehabilitacijo. Združenje sodelovanja strokovnjakov z različnimi šolskimi ustanovami in z

otrokovimi starši zagotavlja vse pogoje za doseganje ciljev logopedskega dela.

Kako pa na vse to vpliva dvojezično okolje?

Na Goriškem so mešani zakoni oz. družine nekaj vsakdanjega, njihova posebnost pa je med drugim dvo- in večjezičnost, ki nedvomno bogati družino in njeno okolico, vsekakor pa prinese tudi kako težavo. Če ima otrok starša z različnimi maternimi jeziki, je vsekakor pomembno, da otrok obvlada oba ali ju vsaj pozna. Tako lahko komunicira s svojo širšo družino, torej s starimi starši in z drugimi sorodniki ter prijatelji. Gre za dragocene življenjske vezi, ki jih ne bi smeli odreči nikomur, še najmanj ne zaradi nepoznavanja jezika. Otrok iz "mešane družine" ima pravico, da se oba starša z njim sporazumevata v svojem jeziku, prav tako imajo starši pravico, da otroka seznanijo s svojimi koreninami. Noben jezik ni in ne more biti podrejen drugemu, čeravno govorimo, da eden prevladuje nad drugim, vendar gre pri tem običajno za to, da je jezik enega od staršev tudi jezik okolja, v katerem živi družina. Dvojezični starši imajo lahko tudi izkušnje, da njihov otrok, kljub rednemu stiku z obema jezikoma, obvlada samo enega. Pomembno je, da starši in okolje na otroka ne izvajajo nikakršnega pritiska in mu dovolijo, da jim odgovarja v jeziku, ki mu trenutno najbolj ustreza; starši pa tudi nadaljujejo s pogovorom v jeziku, ki ga znajo ali izberejo. Učenje jezika je proizvod ljubeče in intenzivne komunikacije med starši in otrokom.

Če otrok od rojstva naprej ali v prvih treh letih odrasča dvojezično (t. i. simultana dvojezičnost), osvajanje besed poteka sočasno v obeh jezikih. Tak otrok načeloma znatno globlje razume jezik in ga drugače analizira, saj ve, da za določen pojem oziroma predmet obstaja vsaj še en drugačen izraz. Če pa se otrok nauči drugega jezika po tretjem letu starosti, ga imenujemo zaporedni dvojezični govorec. Otrok dokončno osvoji neki jezik, ko se ga nauči pisati in brati.

Večjezičnost je lahko zapletena zadeva, vendar v večini družin, seveda ob pravem pristopu, otrokom ne povzroča težav. To-liko večji pa je kapital, ki ga

takšen otrok ponese s seboj v odraslo življenje. Posebna dragocenost znanja več jezikov je tudi to, da prispeva k (s) poznavanju drugih kultur. To vodi tudi k večji odprtosti in strpnosti, h katerima bi morale stremeti vse družine in družbe.

Obstaja kakšna vez med dvojezičnim okoljem in jecljanjem?

Vedno znova se dogaja, da pediatri ali starši sami, katerih otroci odraščajo dvojezično in imajo govorne napake (nejasna izgovarjava, jecljanje ali zaostanek pri verbalnem razvoju), pozivajo

naj z otrokom govorijo le v enem jeziku. Če se starši temu uklonijo, ne da bi slišali strokovni nasvet in ukrepali z logopedsko obravnavo, se ponavadi zgodi, da se otrok iz dvojezičnega prelevi v enojezičnega jecljavca. Med dvojezičnostjo in jecljanjem doslej niso našli še nobene povezave.

Kako poteka delo logopeda?

Logoped pomaga premagati ali zmanjšati ovire v govorno-jezikovni komunikaciji z nasveti ali s terapijo. Govorno-jezikovne motnje se razvrščajo od lažjih preko zmernih do težkih oblik. Terapija je osredotočena na razvijanje vseh funkcij, ki sodelujejo pri komunikaciji. Pri tem logopedinja uporablja različne metode in tehnike dela s pomočjo didaktičnih pripomočkov in računalniških programov. Logopedska obravnava predšolskih in osnovnošolskih otrok, dijakov, študentov poteka individualno ali skupinsko v logopedski ambulanti. Lahko pa izvaja preventivno in svetovanje tudi mobilno na terenu (vrtec, osnovnih šolah...).

Za izvajanje terapije ni vnaprej pripravljenih receptov. Pri terapiji je nujno upoštevati otrokovo splošno fizično in psihično stanje, ne le njegove govorne in jezikovne sposobnosti. Skupaj s strokovnimi sodelavci, kot so zdravniki, psihologi, učitelji..., logopedinja deluje v skladu z globalnimi cilji posameznega otroka. Pogostost obravnave je odvisna od vrste in stopnje motenj v govorno-jezikovni komunikaciji. Prav zaradi tega je logopedska obravnava govornih napak zelo različna v načinu in trajanju. Treba jo je prikriti tako, da povsem ustreza razvojni stopnji, zanimanju in zmogljivosti otroka ali mladostnika. Vsaka oseba ima svojo edinstveno osebnost in na kratkotrajno in uspešno zdravljenje vpliva tudi motivacija, ki privede otroka ali mladostnika do aktivnega sodelovanja. Pravočasna logopedska obravnava omogoča posamezniku učinkovitejši razvoj govorno-jezikovne komunikacije in celotne osebnosti ter uspešnejše vključevanje v ustrezne oblike izobraževanja in socialno okolje.

Katera spoznanja iz tvoje izkušnje so najbolj dragocena in kje si na razpolago družinam, ki bi potrebovale tvojo pomoč?

Strokovnjaku delo z otrokom odkriva nenehno nove stvari, tako težave kot tudi nakazane rešitve. Otroci znajo pokazati, kaj potrebujejo. Prav zaradi tega morajo biti strokovnjaki odprti za zaznavanje in sprejemanje različnih sporočil ter pozorni na drobne odtenke spreminjanja otrokovega vedenja. Otroci pogosto potrebujejo igro in gibanje. To dvoje je čudežni ključ za ustvarjanje motivacije, otrokove pripravljenosti, da bo delal tudi stvari, ki mu niso najbolj pogodu. Otrok natančno ve, kdaj je logopedinja pristna, ker otroka se ne da preslepiti s pretirano pohvalo. Pristnost razvija v otroku samozavest lastne zmogljivosti in izboljšanje samopodobe.

Za dobro sodelovanje je najpomembnejši odnos. Brez sodelovanja otrok, njihovih staršev in šole smo vsi strokovnjaki nemočni. Naša obravnava naj ne bi bila nikoli le uporaba metod, tehnik, prijemov, kajti ti šele s človeškimi lastnostmi, ki otroka razbremenijo, dobijo svojo vrednost. Na prvo mesto teh lastnosti bi uvrstila optimizem, da težave lahko premostimo; dodala bi stvarnost, ki postavlja vse sodelujoče na realna tla, in strpnost pri reševanju problemov s sposobnostjo čakanja, da razmere dozori.

Za otroke in starše v stiski sem na razpolago v centru za otroke in mladeniče - Unita' Operativa per l'Eta' Evolutiva, Prevenzione e Handicap, Azienda per i Servizi Sanitari n. 2 "Isontina" v Gorici (tel. 0481 592591) in v Gradišču (tel. 0481 954442). Najlepša hvala za pozornost.

Danijel Devetak

SLOVENSKA SKUPNOST SÜDTIROLER VOLKSPARTEI

ZA POLITIKO EVROPSKIH KULTUR

VOLI TAKO

Boris Pahor